

Offisersbladet

nr. 5 august 2013 · årgang 66

tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

**BFO godt representert
på FOS-BS 2013!
Side 6-8**

**BFO også på plass
i Nijmegen!
Side 20-21**

**Det norske NH-90 programmet er
godt i gang på Bardufoss
Side 40-41**

Hva mener partiene om avdelingsbefals-ordningen?

Side 46-48

**Tidligere KNM Trondheim
skutt i senk med NSM!**

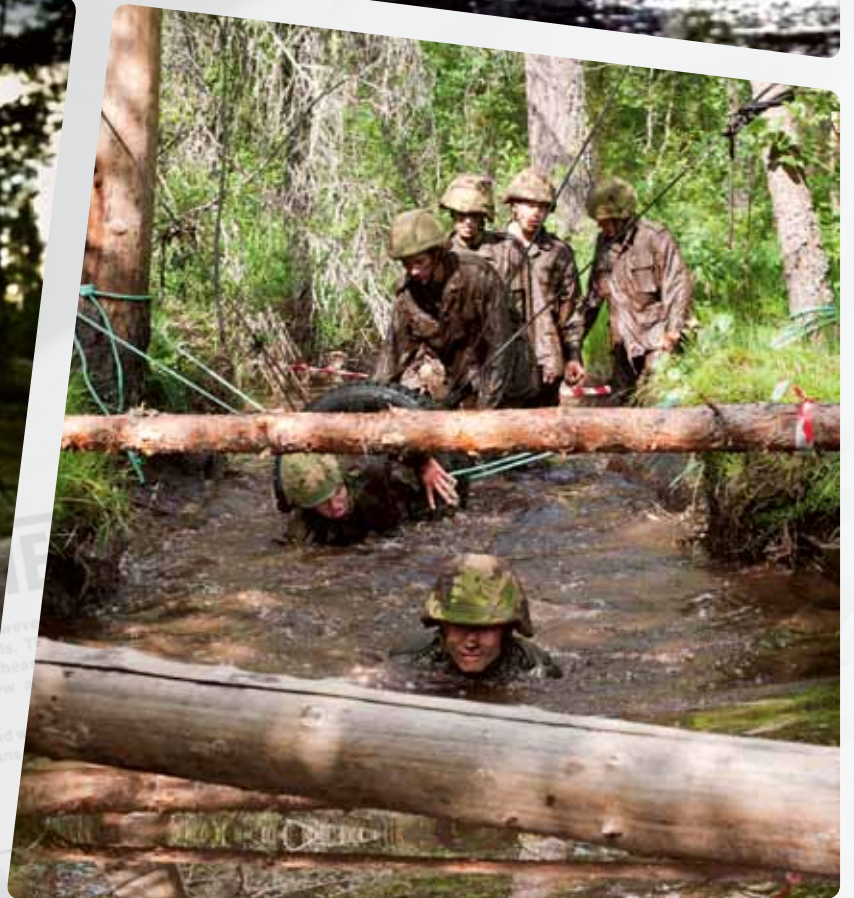
Side 50-51

***Kunnskap
er makt!***

Bergans

OF NORWAY

Bergans of Norway har vært med på å sette standarden for verdens mest avanserte tur- og forsvarsutrustning siden 1908.

www.bergans.no

Offisersbladet

Nr. 5 august 2013, 66. Årgang
Organ for Befalets Fellesorganisasjon

BFO:
Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no Internett: www.bfo.no

Offisersbladets tilsynskomite:
Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan
sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

Ansvarlig utgiver:
Eivind Røvde Solberg

Redaktør:
Einar Holst Clausen

Redaksjon og abonnementsavdeling:
Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

Annonseansvarlig:
2punkt as v/Karin Smedsrud
Mobil: 98 20 54 16
E-post: karin@2punkt.no

(Bekreftet opplag 2012: 10.500)

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

Utgivelsesplan 2013:		
Nummer	Matr.frist	Utgivelse
6	04.10	18.10
7	22.11	06.12

Grafisk produksjon:
Design: punkt&prikke... punktpricke@me.com
Trykk: UnitedPress Poligrafija

Bilder:
Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt
av Forsvarets Mediesenter.

Forside:
Marinejeger øver på KNM Fridtjof Amundsen
før avreise til Adenbukta
Foto: FRM

Redaksjonen avsluttet:
15. august 2013

Velkommen tilbake etter ferie og en flott sommer!

Færre flyelever i USA?

Før ferien fikk vi vite at USA vil redusere antall norske elever ved flyskolene i USA. De ønsker å prioritere blant andre Tyrkia. Selvfølgelig har dette å gjøre med hvor mange F-35 man kjøper. For Luftforsvaret sin del, blir dette en fremtidig katastrofe. Vi

utdanner allerede i dag for få flygere, og med en reduksjon av antall elever, vil det se mørkt ut når de første F-35 flyene begynner å komme til Ørland Hovedflystasjon fra 2018/2020! Dette bør løftes til politisk toppnivå straks!

Kritisk til video om Hæren.

Forsvaret har fått sterk kritikk for den reklame/orienteringsvideoen om Hæren, som blant annet kjøres for besøkende på Oscarsborg Festning. Jeg har selv sett den, og her må Forsvaret ta selvkritikk. Etter å ha sett videoen, sitter man igjen med et inntrykk av at vi har en fullt ut bemannet, og topp moderne hær, som kan foreta en taktisk forflytning fra Nord til Sør på kort tid, og kan løse alle typer oppdrag. Videoen viser også materiell som Hæren ikke har, og heller ikke vil få på flere år. Offisersbladet har tidligere skrevet artikler om halvt oppfylte bataljoner med store materielle mangler. Brigaden har heller ikke øvd på samlet forflytning fra Nord til oppdrag i Sør. Noen kaller videoen en bløff, jeg velger å kalle det Hærens «våte drøm».

Det svenske forsvaret sliter

Vårt naboland Sverige sliter også hardt om dagen. I siste utgave av Officerstidningen, orienteres det at det svenske forsvaret nå er helt uten artilleri. De gamle taubare 155 mm kanonene er alle inne til modernisering og det Archer-systemet står med skyteforbud. Det rapporteres om økt antall sykemeldinger blant befall på grunn av for tøft arbeidspress, og debatten om hvorfor de kuttet ut de spredte jagerflybasene langs veiene i Sverige, kommer for fullt. Mange mener det er galskap i samle jagerflyene på få baser. Hvilke vurderinger vi har gjort i Norge, er kanskje diskutabelt. Se artikkel i neste utgave.

Ny forsvarssjef

Jeg ønsker ny Forsvarssjef lykke til med en svært utfordrende jobb. La oss håpe at FD utnevnte Bruun-Hanssen fordi han er en dyktig offiser, en godt likt og høyt respektert leder, og ikke fordi han har «sittet rolig i båten» de siste årene. For jobben som Forsvarssjef er en hårfinn balanse mellom lojalitet til Forsvaret, profesjonen, de ansatte han er satt til å lede, i forhold til politisk overstyring og detaljstyring. Debatten om FDs forhold til ultra-radikal kjønnskvolter, og ISLs knebling av Forsvarssjefen som etatssjef, vil nok leve i beste velgående en stund til. Det skal bli spennende å se hvordan en ny regjering forholder seg til dette.

Offisersbladet-app endelig på plass!

Da er endelig Offisersbladets App til iPad'er på plass. Gå inn på din iPad og søk på Offisersbladet. App til Android lesebrett kommer forhåpentligvis snart. Beklager den store forsinkelsen.

Da ønsker jeg dere et godt «høstsemester» og lykke til med deres respektive jobber, elevperiode, karrierer eller eventuelle «pensjonisttilværelse».

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

Gleder blir større når de deles.

I år har vi gleden av å dele over 2 milliarder av overskuddet med kundene våre.

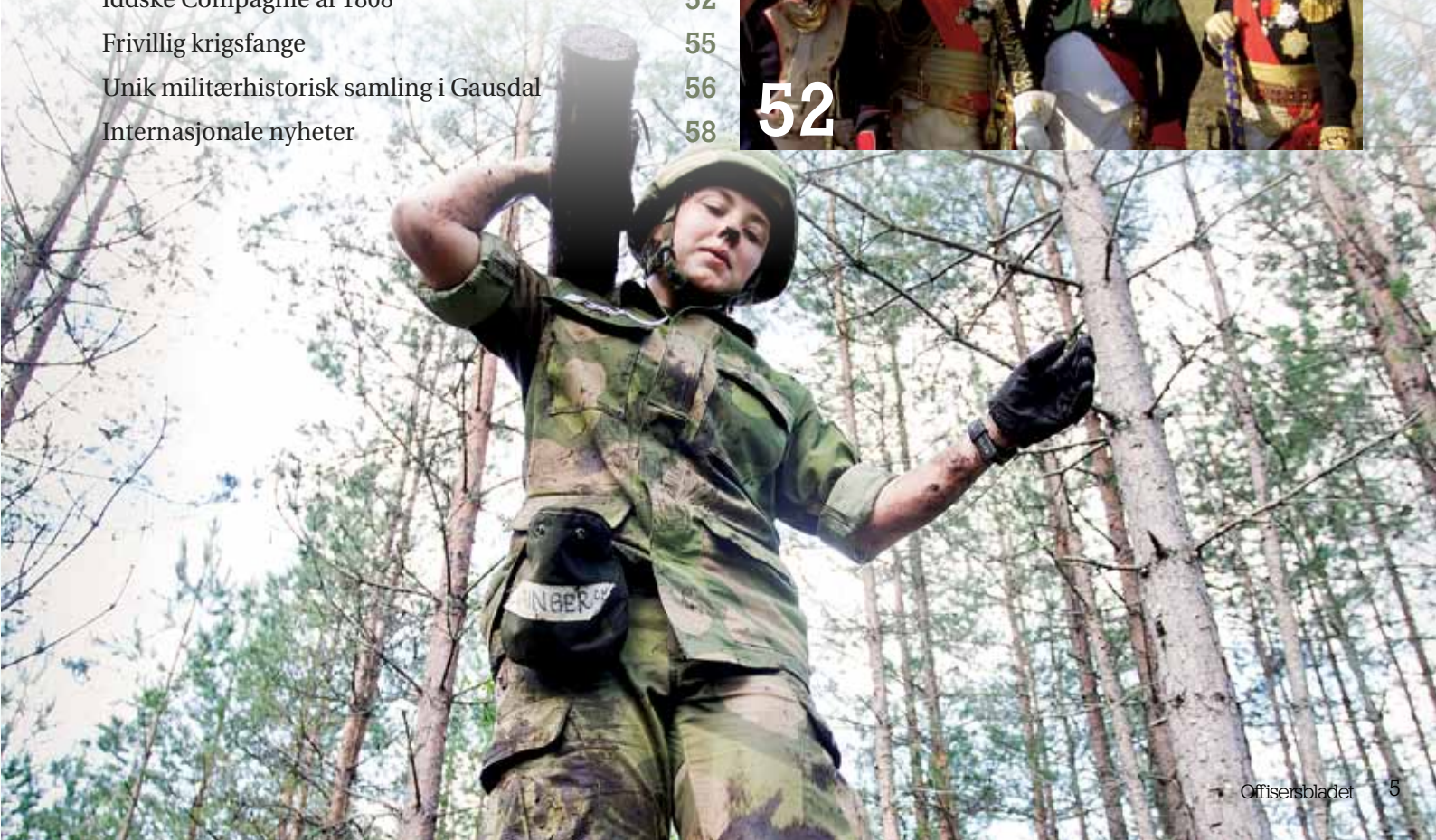
De beste øyeblikkene kan være de du deler med andre. I disse dager gleder vi oss over at kundene våre mottar et rekordstort kundeutbytte. Dette skjer når Gjensidigestiftelsen, vår største eier, gir sitt aksjeutbytte på over to milliarder kroner til Gjensidiges kunder.

For mer informasjon om tidenes største kundeutbytte ring 03100, se gjensidige.no/kundeutbytte eller kom innom et av våre kontorer.

Gjensidige

Redaktøren: Velkommen tilbake etter ferie og en flott sommer	3
Kun de beste fikk skoleplass!	6
Vi føler oss godt ivaretatt av Forsvaret!	10
Litt av hvert	13
Forsvaret henger etter i simulator-bruken	14
Litt av hvert	17
Tigrene samlet på Ørland	18
BFO testet nederlandsk asfalt – og den holdt!	20
BFO leder:	22
Hva skjer?	24
KAFO&BESO	29
Litt av hvert	32
Kjekt å ha!	33
Over 39 år i Kongens tjeneste!	34
Leserbrev	36
Tre norske NH-90 øver nå på Bardufoss	40
BFO-visitt til KV Njord	42
God kjemi	44
Stortingsvalg og avdelingsbefalsordningen	46
Tilbakeblikk	49
Ex-KNM «Trondheim» skutt sønder og sammen	50
Iddske Compagnie af 1808	52
Frivillig krigsfange	55
Unik militærhistorisk samling i Gausdal	56
Internasjonale nyheter	58

Kun de beste fikk skol

BFO orienterer i felt under opptaket. Lars Andreas Irgens og Rune Rudberg i skogen.

FOS feirer 10 år
Ingen kvotering
Hæren uten våpen
BFO på Evjemoen

BFO stilte i år med et sterkt tillitsmanns-apparat i begge ukene av FOS. Overalt ble vi møtt av positivt befall, medlemmer og imøtekommende skolesjefer og ledelse. – Godt å se dere også ute i skogen! Et utsagn vi ble godt vant til der vi orienterte oss gjennom hele Evjemoen øvingsfelt på jakt etter gode samtaler og observasjoner.

BFO-vaffelen har blitt en suksess også i felt.

TEKST OG FOTO: KAPTEIN LARS-ANDREAS IRGENS, BFO SEKRETARIAT. (SELEKTØR LBSK 2002-2004 OG 2006.)

BFO og BESO skal mene noe om FOS også!

Forsvarets fremtidige ledere blir her selektert, og for BFO har kvalitet alltid vært blant det viktigste kriterium. Vi må føle oss trygge på at selektørene får nødvendige virkemidler til å finne de beste kandidatene til sin skole. FOS-organisasjonen må også ha tilstrekkelige midler til å drive forsvarlig seleksjon samtidig som at alle kandidater får en lik sjanse til å vise hva som bor i dem. I

tillegg har våre medlemmer og ungdomsorganisasjoner bestemt at BFO skal jobbe for at ingen kjønnskvotes inn til befals- eller offisersutdanning – Forsvaret skal kun ta inn de beste av de beste.

Vår elevorganisasjon, BESO, var også tilstede med to tillitsvalgte befalelever. BESO har gjennom hele året hatt en meget god og konstruktiv dialog med FOS-ledelsen og skolesjefene, med sikte på gi konstruktive tilbakemeldinger og innspill for å gi kandidatene de beste forutsetninger for å velge riktig skole samt sørge for at alle får de beste forutsetninger for å få vist seg frem.

FOS

– en arena for skolesjefene

FOS-organisasjonen tilbyr hver enkelt skolesjef de arenaene han eller hun trenger for å finne de beste kandidater til sin utdanning, basert på den enkelte kandidats søknadsprioritering. Den enkelte skole har frihet til å velge sine seleksjonsvirkemidler, men metoden ligger fast. Foruten tester og intervjuer fra sesjon og opptaksuken skal alle kandidater vurderes ut fra fem fastsatte kriterier innen lederegenskaper. Et profesjonelt apparat er i sving på Evjemoen for å klargjøre poster, løyper og ta vare på sikkerheten slik at alt er klart når

et nytt lag svinger innom for oppdrags- og caseløsning.

Seleksjonsfilosofi – historiske forskjeller mellom Forsvarsgrenene

I FOS' spede begynnelse kunne det se ut som avstanden var størst i seleksjonsfilosofi mellom Hæren og Sjøforsvaret, hvor Luftforsvaret og Heimevernet befinner seg et sted i mellom. Hærens selektører hadde en tydelig lederrolle der det ble gitt instruksjon, korreksjon og ofte ble ledet fra front av selektøren når momentum ikke ble opprettholdt. Dette stod i relativt sterk kontrast til Sjøforsvarets

eplass!

selektører, som ga lite eller ingen instruksjon og følgelig lot kandidatene finne ut alt mulig på egenhånd. Sistnevnte ga et mindre militært preg, men tok vekk muligheten for at kandidatene kunne forsøke å kopiere selektørens væremåte, eller i særlig grad dra nytte av militære ferdigheter lært andre steder. I Sjøforsvarets filosofi er militære ferdigheter uvesentlig i seleksjonsprosessen, det skal rendyrkes mot de iboende lederegenskapene til den enkelte. I militær lære og pedagogikk er kunnskap og ferdigheter det enkleste å lære, holdninger og iboende egenskaper langt

vanskeligere. Det er derfor sistnevnte vektlegges i seleksjonsperioden i forkant av skoleopptaket.

BFOs observasjoner i skogen

For å få best mulig innsikt i den enkelte selektørs og skoles vurderinger valgte derfor BFO i år også å kle seg i grønt og reise ut i øvingsfeltet for å observere og i ledige stunder føre samtaler med mange av de reflekterte befalsselektørene. Der det for 10 år siden var relativt stor avstand i seleksjonsfilosofi mellom forsvarsgrenene, ser vi nå en tydelig dragning mot hverandre.

Selektørene fremstår som

langt mer anonyme og tilbaketrukne, og bruker i vesentlighet tiden sin på observasjon og dokumentering. Troppsjef og NK tar seg av et minimum av militær instruksjon og korreksjon utenom de mange casene. For kandidatene er det derfor nå nytteløst å forsøke å kopiere selektøren og de må selv finne sin lederstil i all oppgaveløsning. De av Hærens selektører BFO var i samtale med opplevde i stort denne filosofien som positiv, om enn noe merkelig. Vi opplevde en bekymring blant selektørene for at kandidatene ikke skulle få vist nødvendige evner og ferdigheter innen de enkelt-

FAKTA:

FOS 2013:

5 550 søkere
2 297 kalt inn til opptak
1 473 møtt på Kjevik
556 tilbudt skoleplass

For flere bilder, se:
www.facebook.com/bfo.no
www.instagram.com/BFOK12

Se intervjuet med
Forsvarssjef her!

Se intervjuet med
FMN her!

Fra en av aspirantenes lagsutfordringer.

Det var alltid hektisk på BFOs stand på Kjevik!

BFOs Rune Rudberg benyttet ledig tid til en alvorssprat med Forsvarssjef Harald Sunde (som for øvrig også er en trofast BFO-venn).

mannsdisipliner som Hæren krever. For det som må være første gang i historien, gikk også Hærens kandidater uten våpen. Selektørkorpset i Hæren uttrykker gjennomgående skepsis til dette, og det var for BFO vanskelig å fastslå hvem som har tatt denne beslutningen og hvorfor. Hvis begrunnelsen er faglig skal BFO gjerne delta i diskusjoner rundt dette, men

hvis det er rent logistikk- og økonomimessige årsaker som ligger til grunn er BFO sterkt kritiske til en slik prioritering.

Skoleråd

– den avgjørende timen!

Som eneste tjenestemannsorganisasjon stilte BFO i det avgjørende opptaksrådet, der skolesjefene la frem endelige lister over sine beste kandidater

og dermed avgjorde hvem som fikk skoleplass. Med en langt grundigere innsikt enn tidligere kunne nå BFO i større grad fylle sin rolle, ved å sørge for at ingen ble kvotert inn, at alle tilfredstilte minimumskravene og at det kun var de beste som fikk skoleplass. At enkelte skoler valgte ikke å fylle alle sine skoleplasser vitner om at kvalitet stod i høysete.

En FOS-legende trer av

BFO takker Sven Olav Berg for ti års tjeneste som sjef FOS og ønsker lykke til med utenlandsbeordringen. NK, Eivind Troøyen, overtar stafettpinnen og BFO og BESO har all grunn til å tro at jobben er i gode hender og ser frem til det videre samarbeidet for å selektene de beste ungdommene i Norge også i fremtiden.

NY KOMPETANSE FOR DEG I FORSVARET

BI Executive tilbyr en rekke kurs og studier du kan ta ved siden av jobb – fra faglig påfyll gjennom kortere kurs til fordypning gjennom masterprogrammer.

Grunnutdanning i ledelse

Bachelorprogram

Få utviklet din lederkompetanse på relativt kort tid. Lær deg flere nyttige ledelsesverktøy som du kan ta i bruk med en gang. Programmet består av fire spennende kurs fra økonomi til personalledelse. Vi tilbyr kursene ved alle våre skoler og som nettstudium.

bi.no/grul

Forhandlinger

Masterprogram

En forutsetning for å lykkes i forhandlinger er systematisk forberedelse, og utvikling av en gjennomtenkt strategi. Programmet tilbyr deg konkrete og praktiske verktøy som du kan anvende i eget arbeid. Undervises i Oslo.

bi.no/mm88

ANDRE RELEVANTE TILBUD FRA BI EXECUTIVE:

- Endringsledelse, team og coaching
- Grunnutdanning i ledelse
- Personalledelse
- Prestasjoner i organisasjoner
- Prosjektledelse
- Samspill og ledelse; anvendt organisasjonspsykologi
- Strategisk ledelse
- Teamledelse
- Økonomi for beslutningstakere

For informasjon og søknad:
bi.no/videre

TYNGDEN DU TRENGER

BI

Vi føler oss godt ivaretatt

Fredag 28.juni tok leder av utenriks- og forsvarskomiteen, Ine Marie Eriksen Søreide, imot Gisle Haavaag og Aurora Natalia Skare Haavaag, etterlatte etter oberstløytnant Siri Skare. Hun ble drept 19.juni 2013, da rasende afghanere gikk til angrep mot FN-hovedkvarteret i Mazar-e Sharif i Afghanistan. Offisersbladet fikk et eksklusivt intervju med de tre.

AV FORHANDLINGSLEDER RAGNAR DAHL

Det var en spesiell situasjon og sitte der i Vandrehallen på Stortinget med Ine Marie, Gisle og Aurora. Praten gikk lett og det var en god stemning. Gisle og Aurora har fått den tragiske hendelsen på så lang avstand, at de ønsker å dele sine erfaringer med Offisersbladets lesere. Jeg «Googlet» Siri Skare, som forberedelse til intervjuet, det søket ga meg et støkk, hvordan skulle jeg angripe denne utfordringen? Intervjuet ble en samtale om hvordan familien er

blitt fulgt opp og de erfaringene Gisle og Aurora hadde gjort, etter at Siri mistet livet i fredens tjeneste.

Veterandagen - en dag også for pårørende

Dere var ikke på Akershus Festning 8.mai i år, dere ble invitert til Stortinget isteden. Hva er historien bak?

Jeg visste rett og slett ikke at 8.mai også var en dag for oss, som etterlatte etter de som har gitt sine liv i tjeneste for Norge, sier Gisle. Jeg satt hjemme og vurderte om vi skulle dra ned eller ikke og

så ble det til at vi ble hjemme. Jeg ble først i ettetid kjent med at Lederen for Utenriks- og Forsvarskomiteen, Ine Marie Søreide Eriksen holdt en flott tale denne dagen, hvor også Aurora ble nevnt. Jeg signaliserte et ønske om å få talen oversendt - og det var slik det begynte, sier Gisle.

Jeg hadde faktisk regnet med at det var kjent at Veterandagen også er et arrangement for de pårørende, sier Ine Marie. Etter at regjeringen slo sammen frigjørings- og veterandagen, er det jo en masse folk på flere forskjellige arrangementer på Akershus Festning. Jeg tok det for gitt at også dere var der, vi har jo som regel bare har truffet hverandre på Forsvarets minnedag og i sånne sammenhenger, sier hun. Historien var at jeg skulle holde en tale på retterstedet om morgenen. Jeg syntes det var litt fint å kunne trekke forbindelsen mellom de unge menn, som var på retterstedet og det de kjempet for, til de som i dag må gi det ytterste offer for å kjempe, for på mange måter de samme rettighetene, som handlet om ytringsfrihet og grunnleggende rettigheter. Jeg synes derfor det var fint å trekke forbindelsen til de som er ute i intops på vegne av Norge i dag, men også siden det var den dagen det var, med en spesiell visitt til Siri - blant annet. Da det ble kjent at Gisle hadde lyst på talen, sendte vi den over, sammen med en invitasjon til et besøk her hos oss, på Stortinget, sier Ine Marie.

Besøket på Stortinget

Og dagen var 28.juni. Hvordan har dagen vært så langt? Aurora lener seg fremover og sier: Jeg syntes det var stort å møte Erna Solberg, spise lunsj med Ine Marie og er imponert over at de tar seg tid til oss. Det gjør godt å føle at man ikke er glemt, ja vi føler oss rett og slett ivaretatt, sier

hun til Offisersbladet.

Jeg har jo aldri vært i Stortinget før, sier Gisle og imponeres over bildekunst på vegger og den følelsen av autoritet som ligger i bygget. Dere gjør jo en viktig jobb på Stortinget og det som slår meg, er at det er så rolig og behersket her - saklig liksom, sier Gisle, henvendt til Ine Marie. Jo, vi gjør så godt vi kan, sier hun og ler, men periodevis er det hektisk her, som på slutten av sesjonen, rett før valg osv, sier Ine Marie og dermed er intervjuet i gang.

Forsvaret følger opp de pårørende

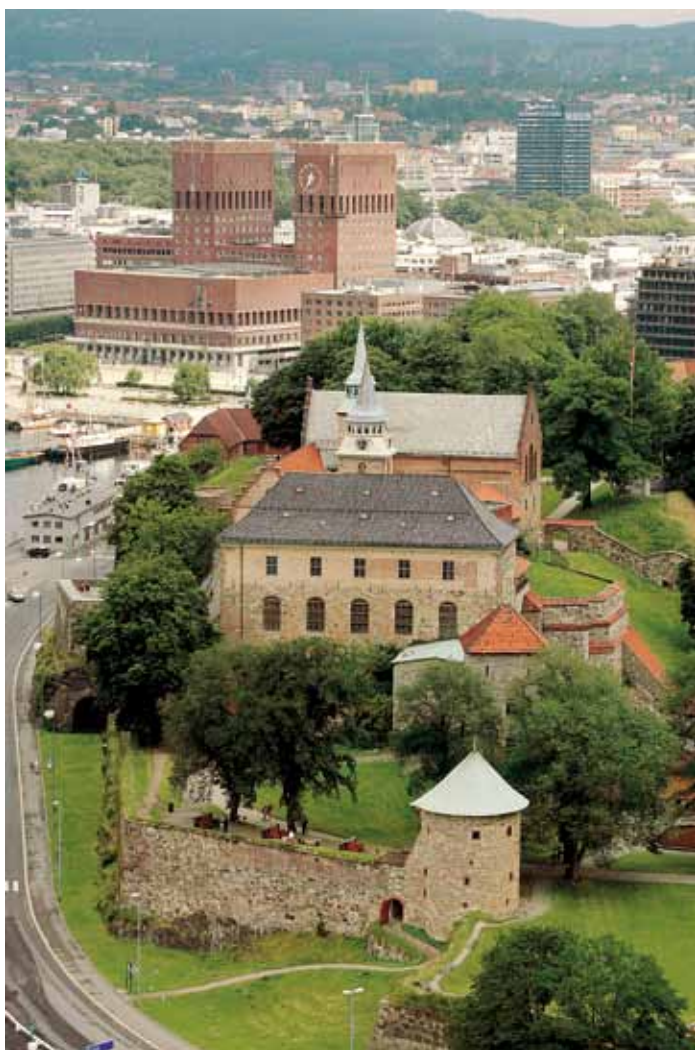
Forsvaret gjør veldig mye riktig ifht til de pårørende, når situasjoner som medfører skade eller krever liv oppstår, men naturlig nok kommer dette i skyggen av selve hendelsen. Gisle og Aurora bidrar til at de ansatte, som plutselig må reise ut, kan føle seg litt tryggere på at de blir ivaretatt, når tragiske episoder hender. Dette er et veldig viktig signal å gi forsvarets ansatte de pårørende og samfunnet forøvrig, sier Ine Marie.

Og akkurat det følte jeg litt på, da vi var i Afghanistan rett etter påske, sier Gisle. Vi fikk en offiser som fulgte oss - det var jo en spesiell situasjon. Opplærte rutiner og overført kunnskap er viktig, men når det kommer til en virkelig situasjon også når det gjelder de pårørende, er det ryggmargsrefleks og menneskelig kunnskap som gjelder, sier Gisle.

Holdt pressen unna

Det ble et stort press fra media, men dere har bevisst unnlatt å uttale dere om saken før nå. Hva er årsaken til dette og hva reagerte du Aurora?

Aurora drar litt på. Det var noe de sa i media - om det som hendte - som var feil og etter det valgte jeg å ignorere det som kom i media og heller lytte til den

av Forsvaret!

FAKTA:

Oberstløytnant Siri Skare var blant de 7 drepte, etter at en rasende folkemengde, gikk til angrep mot FN-hovedkvarteret i byen Mazar-e Sharif 1.april 2010. Bakgrunnen for demonstrasjonen var en koranbrenning til en ytterliggående amerikansk pastor 20.mars 2010. Utenriksminister Jonas Gahr Støre fordømmet angrepet og sa bl.a: «Det er fullstendig meningsløst at FN-ansatte skal bli drept under utførelse av sitt humanitære oppdrag. Dette er et fryktelig angrep på grunnleggende humanitære og menneskelige prinsipper» Siri var bosatt i Oslo, men var opprinnelig fra Åndalsnes. Etter endt flygerutdannelse i USA, ble hun i 1982, den første kvinnelige militærflygeren i Forsvaret. Hun hadde flyerfaring både fra Orion og Hercules. Hun har jobbet i England, samt en periode for Etterretningstjenesten. Siri startet som militærrådgiver ved FNs assistanseoppdrag i Afghanistan i 2010. Hun etterlot seg tidligere ektemann Gisle Haavaag og deres felles datter Aurora Natalia Skare Haavaag (15).

faktainformasjonen vi fikk fra Forsvaret. Gisle sier at de hadde en kontaktperson, som ordnet det meste og Forsvaret skjermet oss mot media, ja selv telefoner ble etter hvert stoppet. Jeg ble spurt, gjennom bekjentskaper i media, om hvordan vi som familie ville ha det og på denne måten ble vårt ønske om ikke å uttale oss, kjent og respektert. Det ble en befrielse å slippe å forklare hvorfor vi ikke ville uttale oss til media.

Den informasjonen dere fikk fra Forsvaret, ble den opplevet som troverdig og sannferdig? Informasjonen var troverdig, ærlig og tilstrekkelig detaljert. Forsvaret var også behjelpelig når det oppsto spesielle situasjoner. Som eksempel på hva Forsvaret hjalp oss med nevner jeg hjemmesiden til en tidligere stortingsrepresentant. Han la ut en historie om at Siri var blitt halshogd, dette hadde han hentet fra en eller annen nettside. Da moren til Siri leste dette på nettet, ble hun helt fra seg og vi selv reagerte også sterkt. Jeg ringte vår kontakt i Forsvaret og ba de sjekke ut. I løpet av en halv time fikk vi

tilbakemelding om at det som sto på den hjemmesiden var feil. Det som er synd med internett, er at når en artikkel først er lagt ut, så ligger den der - selv om den er feil og jeg synes nok at enkelte bør kvalitetssikre kildene sine før de legger det ut på nett. Aurora og jeg slo oss til ro med svaret fra Forsvaret, men det var veldig tøft for moren til Siri og det igjen påvirket oss.

Oppfølgingen fra Forsvaret

Hvordan har dere blitt ivaretatt av Forsvaret og hjelpeapparatet i tiden etterpå?

Vi er blitt veldig godt ivaretatt av Forsvaret, sier Aurora. Vi hadde en pårørendekontakt som het Stein Ankarstrand. Han snakket med oss, var med oss rundt og hjalp oss på alle mulige måter. Gisle melder seg på og sier at Stein sto på og å gjorde så godt han kunne. Han hadde en annen jobb i Forsvaret og egen familie hjemme. Det er ingen egen utdannelse som sier hva vi som etterlatte trengte av hjelp og støtte - vi visste det jo ikke selv engang - vi måtte ta det etter hvert som det kom. Som

pårørendekontakt trenger man ikke å gjøre alt riktig, det er nærmest en umulighet. Når man gjør så godt man kan, så merket vi det som pårørende og det var en god følelse.

Hvor lang oppfølging får dere fra Forsvaret?

Oppfølgingen fra Forsvaret får vi i to år og vi blir invitert til forskjellige aktiviteter disse årene. Jeg føler vel at støtten kanskje burde vært gitt i 3 år. Det første året følte jeg meg litt tom i hode og greide ikke helt å absorbere eller gjøre nytte for meg den informasjonen og hjelpen vi ble tilbudt det første året. Første gangen ble vi samlet på et hotell i nærheten av Akershus Festning. Der var det psykologer, undervisning og samtalegrupper som vi kunne gå på. Jeg visste ikke hva jeg skulle velge - selv om det hadde gått et halvt år. Det var først andre året jeg var der, at jeg følte at jeg fikk oppleve og ble klar over den hjelpen jeg kunne fått første året, men som jeg ikke ante jeg kunne få. I ettertid ser vi hva Forsvaret har bidratt med og vi føler oss privilegert som har fått den

oppfølgingen vi har fått, men vi hadde hatt glede av et ekstra års oppfølging, sier Gisle.

Jeg vil også fremheve betydningen av fagforeningene i en slik situasjon. BFO har gjort og gjør en veldig bra jobb og dere har gitt meg verdifull hjelp og støtte i den tiden som har gått. Han benytter muligheten, til å legge inn en utfordring til partene i Forsvaret. «Spausene» trenger hjelp, (det er de som er med ektefellen/samboeren i NATO-tjeneste), sier han. NATO-reglene sier at disse ikke har lov til å jobbe og jeg ble nærmest sjokkert, da jeg ble klar over at jeg mistet pensjonsopptjening og derved får en lavere pensjon. Mange er i den situasjonen, stort sett koner og de færreste er klar over det. Her må det informasjon til, sier Gisle.

NAV bra og dårlig!

Gisle har delte meninger om NAV og støtten derfra. NAV-kontoret på Elverum fremheves som svært positivt. En dame sto på noe veldig for oss. I den byråkratiske mølla, ringte hun 4-5 ganger om dagen i 3-4 uker, før hun fikk tak i rett person. Hun ga seg ikke før hun fikk svar - makan til utholdenhet skal du lete lenge etter, sier Gisle. En del av forklaringen var at NAV hadde surret bort papirene og det gikk over ett år før det gikk i orden. Det i seg selv var belastende og sugde mye energi. Jeg følte at jeg mastet – det var ingen der, det var tomt og selv mitt lokale NAV-kontor klarte ikke få tak i noen personer som kunne hjelpe. Det var en del upløyd mark, men det gikk greit - etterhvert.

Er alle de sakene ordnet opp i nå?
For det meste, men jeg strever fortsatt med NAV-pensjon, både med å få kontakt og ikke minst forståelige svar. Årsaken er visstnok at jeg har hatt litt variabel inntekt ved at jeg var sykemeldt og mistet jobben på samme tid. De klarer fortsatt ikke å regne ut hva jeg skal i pensjon eller å forklare meg hvordan det skal regnes ut. Nå har de bedt om å få tilsendt papirene på nytt, så det er andre gang papirene forsvinner – ikke rart det tar tid da. Reglene i forvaltningsloven kan de umulig ha hørt om, for jeg fikk liten tilbakemelding. Akkurat det skal jeg følge opp, sier en

lettere frustrert, men smilende Gisle.

Blandet støtte fra kommunen

Hva med støtten dere fikk fra hjemkommunen da?
Hjemkommunen bør vi helst ikke skrive noe om, kommer det kjapt fra Gisle. De har vært fraværende, med unntak av skolen. Vi fikk beskjed om at presten fra den lokale kirken og kriseteamet fra kommunen skulle komme hjem til oss men de kom aldri. Det er ikke det at vi har savnet det, men det har noe med de forventninger du får, når du blir forespeilet at dette skal skje. Her har kommunen et forbedringspotensiale, sier Gisle. Når det er sagt, skal skolen til Aurora fremheves, de gjorde en kjempejobb. Jeg var på skolen, i klassen til Aurora, for å forklare det som hadde skjedd. Alle forhold var lagt til rette fra Auroras lærer, rektor og helsesøster. Vi kunne be om nær sagt hva som helst. Det å få fri var ikke noe problem, Aurora kunne styre mye av hverdagen utfra hva hun orket og helsesøster har fulgt henne opp i to år. Dette har skolen gjort på eget initiativ og det har vært en utrolig god støtte for begge to, sier Gisle.

Vennekretsen en del av støtteapparatet

Hva med vennekretsen og hvordan håndterte de denne situasjonen?
Aurora lener seg frem og sier at

vennene hennes har vært veldig greie. De to bestevennene mine var med meg på båremottakelsen og alle vennene mine fra barneskolen, var med i begravelsen. Ovenfor vennekretsen har jeg vært åpen på at om de lurte på noe, måtte de bare spørre og ikke tenke på at jeg skulle bli lei meg osv. Mange av vennene mine har også minner fra mamma og vært med oss på shopping og mye annet. Det har blitt mange og lange samtaler i den tiden som har gått. Nærmiljøet og vennekretsen er fantastisk viktig, og det er veldig godt der vi bor, understreker Gisle.

Ingen vet hva fremtiden bringer

Du er ferdig med ungdomsskolen, videregående venter og livet ligger foran deg. Har du lagt noen planer fremover?

Ikke utover det at jeg starter på videregående til høsten og året etter kunne jeg veldig gjerne tenke meg den internasjonale linjen (IB), hvor alle fag er på engelsk. Gisle skyter inn at Aurora ofte har snakket om FN og en framtidig jobb der. Jeg skjønner at Aurora kunne tenke seg å gjøre noe for fellesskapet, slik hennes mor gjorde. Uansett, jeg må bli ferdig med videregående før jeg tar de store valgene, sier Aurora.

Kjønnsnøytral verneplikt

Stortinget har akkurat vedtatt kjønnsnøytral verneplikt. Du vil

bli innkalt til førstegangstjeneste på lik linje med gutta, har du gjort deg noen tanker om dette?
Nei ikke egentlig, men jeg synes det er bra vi har de samme plikter og rettigheter som gutta. Jeg er ikke redd for å gå inn i Forsvaret, til tross for det som har hendt, men om det blir en utdanning i Forsvaret er for tidlig å si noe om, smiler Aurora.

Avslutning

Vi har holdt på en god stund, Ine Marie må gå i et møte og omviseren fra Stortinget traver utålmodig omkring – det er fredags ettermiddag. Jeg spør Gisle og Aurora om de har en avslutningskommentar og Gisle hiver seg på:

Forsvaret er sitt ansvar bevisst. Pårørendekontakter er til stor hjelp. Aurora og jeg synes det er viktig å stille opp og hjelpe andre familier, som i fremtiden kan komme i en tilsvarende situasjon. Vi er der og er villige til å bidra når behovet måtte oppstå.

Avslutningsvis vil vi sende en blomsterhilsen til alle Siri's kollegaer i Forsvaret, med en spesiell hilsen til alle de som bidrar internasjonalt. Takk for samtalen og ha en fin høst, avslutter de to.

NH90 NFH ECD. Foto Charles Abarr.

BELGIA FIKK SITT FØRSTE NH90 MARINEUTGAVE

I følge Eurocopter, fikk Belgia den 1. august sitt første NH-90 til sitt fregattvåpen. Et multirolle helikopter fullt operativt/utstyrt. Belgia er det femte landet som setter det europeiske helikopteret i tjeneste (Belgia, Frankrike, Nederland, Italia og Norge). Dette er FOC (Full Operational Capability). I tillegg til marine-operasjoner, skal det kunne gjøre SAR-tjeneste (Search and Rescue). Belgia har bestilt totalt åtte NH-90. Marineutgaven NH-90 NFH, skal erstatte Belgias SeaKinger. 14 forskjellige land, har bestilt totalt 529 NH-90, og hittil er 154 av de levert.

Einar Holst Clausen

BARRACUDA – 10 ÅRS UTVIKLING INNEN UAV-TEKNOLOGI

Et unikt Europeisk UAV-system med nesten ubegrenset tilgang til systemdata. Cassidian kan se tilbake på over 10 års brukererfaring med sin Barracuda UAS demonstrator (UAS = Unmanned Aerial System). Cassidian ligger langt fremme i sin utvikling av slike systemer. Cassidian forsker/utvikler nå også et anti-kollisjonssystem (TCAS). UAS-utviklingen startet allerede i 2003, og Barracuda har nå mer enn 540 bakke-tester og 13 test-turer bak seg. Første testflyging ble foretatt i 2006. Barracuda er åtte meter lang, har et vingespenn på over syv meter, har en startvekt på tre tonn, og drives av en jet-turbinmotor fra Pratt & Whitney Canada. Barracudaen er ene og alene bygget i carbon-fiber komposit (CFC). Operasjonsradiusen er på opp til 200 kilometer, og maks hastighet er Mach 0.6. UAVen er spekket med forskjellige sensorer og datautstyr, med muligheter også for elektro-optiske og infrarøde sensorer, i tillegg til laser målanviser. Siden 2009 har all testflyging blitt foretatt ut ifra den Canadiske militære flybasen i Goose Bay.

Einar Holst Clausen

NORGES FORSVARSFORENING HAR VALGT SIN FØRSTE KVINNELIGE PRESIDENT

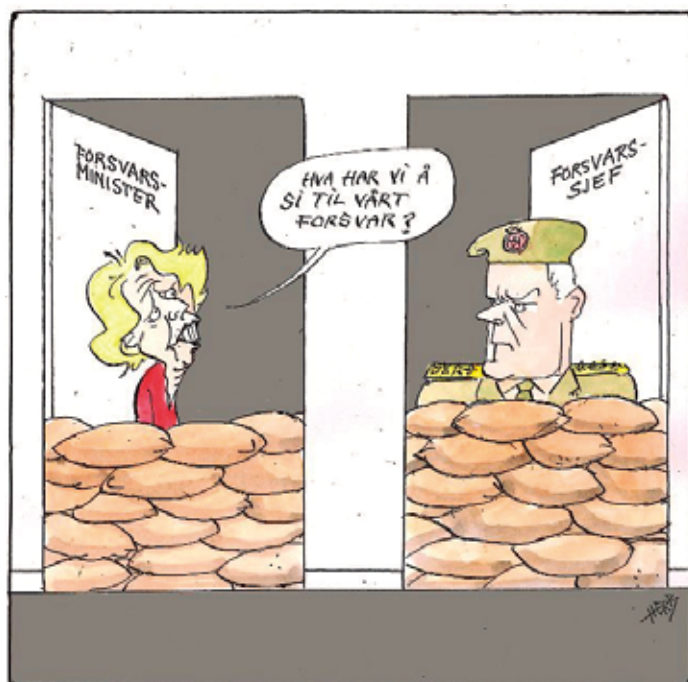
Anne-Margrete Bollmann ble på foreningens landsmøte valgt til første kvinnelige president i Norges Forsvarsforenings 127 år lange historie. Bollmann har sitt daglige virke som sivilforsvarssjef i Hordaland. Oddbjørn Sve fra Trondheim Forsvarsforening ble valgt til visepresident.

NY FARTSREKORD FOR EUROCOPTERS X3

«Eurocopter's X3 hybrid helikopter skrev seg inn i flyhistorien ved å oppnå en hastighet på 255 knots/472 km/t under horisontal flygning. Dette er den høyeste hastighet noe helikopter har oppnådd. Bildet viser X3 i formasjon sammen med en ALBATROS AL39. Copyright © Foto : Alain Ernoult.

Einar Holst Clausen

Forsvaret henger etter i simulatorbruken

Forsvaret er ikke blant de beste gutta i NATO-klassen når det gjelder å ta i bruk simulatorer. Vi er sånn midt på treet. Men Hærens simulatorer på Rena er i verdensklasse og Luftforsvaret gjør et byks oppover når F-35 simulatorene kommer på Ørlandet.

NH-90 simulator.

F-35 simulator.

Av TOR HUSBY

Det var for å stimulere til økt bruk av dette hjelpe-middelet at FFI arrangerte et simulatorforum i Oslo Militære Samfunn i begynnelsen av juni. Det var godt besøkt, men høyt-talersystemet kunne ha vært bedre og skapte problemer for mange i salen.

Det som driver den militære simulatorbruken fremover er en blanding av mange faktorer:

- *Det militære utstyret blir stadig mer avansert og dyrt
- *Simulatorteknologien gir nye teknologiske muligheter
- *Forsvarsbudsjettene synker og krever mer effektiv bruk av penger og tid..

*Dette driver frem kravene til både simulatorentrening og nettverksbasert trening

- Utviklingen vil føre til at simulatorbruken kan bli like omfattende som "live" militær trening om noen år. Simulatorer er ikke billige, men gir store kostnads-messige og effektivitets-messige gevinster, mener FFI-forsker

Karsten Bråthen, som var en av innleiderne på forumet.

Må brukes riktig

Simulatorer er et fantastisk verktøy, bare man vet å bruke systemet på riktig måte. Andre land har mer avanserte driftsorganisasjoner enn Forsvaret, ble det sagt under FFI-forumet.

Oberst Atle Stai, som er ansvarlig for å planlegge og gjennomføre øvelser i Norge ved FOH, fremholdt at det allerede i 2007 var klare indikasjoner på at øvelsene i Norge ikke hadde riktig innretning. Samtidig hadde det vært en kostnadsutvikling over lengre tid som innebar at det ikke var mulig å øve Forsvarets struktur på en tilfredsstillende

måte. En utredning anbefalte en tilpasning av de fellesoperative øvinger i 2009-2015 til Forsvarets fremtidige oppgaver og anbefalte at det ble innført en ny type øvelser – *Computer Assisted Exercise (CAX)* - for å øve sjefer og staber fra 2010. Men av økonomiske årsaker ble dette ikke noe av. En ny utredning fulgte der det bl.a. ble klart at øvingsnivået

for det strategiske nivået var ikke-eksisterende.

Ny tid

En ny omveltning er underveis der. FOH har fått en heltids prosjektstilling, FFI kommer på banen for å hjelpe Bodø-miljøet (rådyre sivile firmaer skyves ut), nye datahjelpemidler tas i bruk og alt er blitt utprøvd

under krisehåndteringsøvelsen GRAM i 2011 og 2012. En driftsorganisasjon på sju personer er på trappene i FOH og vil kunne planlegge og gjennomføre øvelser på en helt annen måte så snart apparatet er på plass.

Atle Stai poengterte imidlertid at simulatorer er et støtteverktøy som ikke erstatter virkeligheten. Han minnet også om at det er

enorme mengder data som skal legges inn og systematiseres. Dette tar mye ressurser og feil innlegging kan gi feil forståelse av virkeligheten. Systemet vil heller ikke kunne erstatte den menneskelige faktoren som avgjort vil ha innvirkning på militære operasjoner. Forsvaret preges for øvrig av en ujevn simulatorutvikling.

Det er spesielt mye utnyttet potensiale i Sjøforsvaret. Den Maritime taktiske treneren, der mannskapene på MTBer og fregatter drilles, har ikke de samme konsollene som fartøyene, mens Maritime Task Group helt mangler simulatorstøtte.

Hæren har samlet sine simulatorer i Rena leir og anskaffer i 2013 ildledertrener og stridsvognsimulator. På Rena har man også utført forsøk på spill-baserte simulatorer. I år skal man i samarbeid med FFI gjennomføre såkalte LVC-øvelser, en blanding av virkelige mennesker og utstyr og simulerte mennesker og utstyr. Dette er en ny type simulatorøvelser.

-I sum ligger Rena i verdensklassen, fremhever Karsten Bråthen.

Ut over den massive satsingen på åtte simulatorer til F-35 flyene på Ørlandet har Luftforsvaret under anskaffelse simulatorer for trening av mannskaper på NH90-helikoptrene og P-3C (Orion-flyene) pluss sammenkobling med Sjøforsvarets maritime taktiske trenere.

Fisheye foto av en NH-90 simulator cockpit.

Luftforsvaret får dramatisk økt simulatorbruk når F-35 skal innfases

Når F-35 kampflyene kommer inn i Luftforsvaret fra 2017 vil simulatorentreningen øke dramatisk. Mens F-16 flygerne gjennomsnittlig bruker 10 prosent av tiden i simulatorer, vil

dette stige til ca. 40 prosent med de nye flyene.

Luftforsvaret vil derfor ha behov for å anskaffe åtte simulatorer på Ørlandet. Ingen skal settes opp på Evenes. De fire første skal etter planen være på plass for operasjonell trening når flyene begynner å komme fra 2017 og alle åtte skal være i full drift to år senere. Ørland-simulatorene skal driftes av en stab på 17-19 personer, som vil bestå av en mix av instruktører, teknikere og flygere. Luftforsvaret har i dag en F-16 simulator på Ørland og en i Bodø.

12,9 milliarder

Lockheed Martins programkontor i USA kontraherer simulatorer på vegne av de land som har bestilt de nye kampflyene. Det er lang bestillingstid. Forsvarsdepartementet vil ennå ikke antyde hva den totale simulatorpakken vil

bli. Stortinget skal informeres først. Kjøpet av den første simulatoren vil være en del av stortingsproposisjonen som legges frem i juni. Da ber Regjeringen om 12,9 milliarder kroner, derav 8,4 milliarder dreier seg om integrasjon av våpen, trening, nødvendig utstyr - og altså simulatorer. Prisen på de enkelte postene er ennå ikke spesifisert. De totale inflasjonsjusterte anskaffelseskostnader for F-35 programmet er i vår 62,3 milliarder, derav litt over halvparten gjelder selve kampflyene.

-Det blir et stort antall timer i simulatorer for flygerne, men dette vil være en sunn mengde timer. For det første vil det spare oss for penger. For det andre når vi ikke vårt høye ambisjonsnivå uten simulatorer. Flygerne skal hyppig veksle mellom dem og cockpiten, opplyser oblt. Tord Aslaksen til Offisersbladet etter

sitt foredrag i FFI-Forumet om Forsvarets simulatorbruk i Oslo Militære Samfunn i juni. Aslaksen er prosjektleder for trening og utdanning i kampflyprogrammet.

Wilhelm Mohr

Etter foredraget kom krigshelten og tidligere sjef for Luftforsvaret, general Wilhelm Mohr (97), bort og utvekslet noen ord med ham. De første norske jagerflygere som skal til opplæring i USA på F-35 er ennå ikke identifisert. At de må gjennom en langvarig simulatorkvern henger også sammen med at F-35 ikke bygges i toseter-versjon, der en erfaren instruktør kan sitte i baksetet og overta kontrollen om nødvendig. Når den første jagerflyger skal opp med det nye kampflyet vil han være alene. Da må han kjenne det til bunns.

Oberstløytnant Tord Aslaksen leder trening og utdanning i kampflyprogrammet.

NYRENOVERT OG MODERNISERT FRANSK HANGARSKIP

Det atomdrevne hangarskipet Charles de Gaulle, er igjen operativt etter en totalrenovering og modernisering av konsernet DCNS. Over 950 arbeidere/fagfolk jobbet en million arbeidstimer. Kostnaden står det ikke noe om, men det ble sikkert noen hundretalls millioner kroner. Hangarskipet har 2.000 mannskaper ombord, veier 42.000 tonn, er 261.5 meter langt og 75 meter høyt. Siste operasjoner før det ble dokket, var Libya og Afghanistan.

Einar Holst Clausen

Hangarskipet Charles de Gaulle.

CASSIDIAN'S VARLINGSSYSTEM FOR HINDRINGER ER NÅ SERTIFISERT FOR NH-90

Eurocopter har sertifisert/godkjent MIOWS (Military Obstacle Warning System) for den militære utgaven av NH90. Systemet er utviklet og produsert av Cassidian. Da kan leveringen av 150 slike varslingsystemer til den tyske hæren og til Finland starte. De avsluttende testene og test-flyging med NH-90 viste i følge Cassidian imponerende resultater. De tyske NH-90ene blir de første i verden som får dette laser-baserte "real-time" varslings-systemet, som helikopteret i stand til å operere under svært vanskelige værforhold.

Systemet scanner området foran helikopteret med ufarlige laserstråler, og kan oppdage selv tynne vaier på avstander over én kilometer unna. All informasjon får piloten direkte opp i sitt visir, samt på skjermer i cockpit. Systemet har også FLIR (Forward Looking Infra Red). Systemet varsler også med alarmsignal når hindringer eller bakken kommer farlig nær.

Einar Holst Clausen

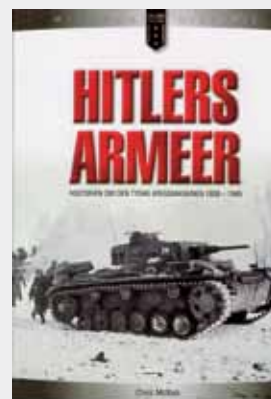
HITLERS ARMEER – HISTORIEN OM DEN TYSKE KRIGS- MASKINEN 1939-1945

Ares Forlag as og Militær Historie, er igjen ute med en meget interessant bok for de som er interessert i krigshistorie, militær oppbygging, strategi og taktikk. Boken «Hitlers armeer» er en svært så grundig gjennomgang av oppbyggingen av den tyske krigsmaskinen, de tyske hærførere, materiell og utrustning, krigføringen, fremgang/seier og tap/undergang.

Her får leseren historien fra invasjonen i Polen i 1939, til de harde gatekampene i Berlin i april 1945. Det som særpreger boken, er alle originalbildene, de utrolige illustrasjonene (tegninger og malerier av materiell, soldater, utrustning og taktiske kart). Forfatteren Chris McNab er ingen hvem som helst, med sine 25 tidligere bokutgivelser innen hele fagfeltet.

Denne boken er den første i det Militær Historie kaller Militærhistorisk bibliotek, og den er å betrakte som rene oppslagsverket. Den er prissatt til 449 kroner, og det er den absolutt verdt.

Einar Holst Clausen

Tigrene samlet på Ørland

Årets største flytaktiske øvelse har ført til mye aktivitet på Ørland hovedflystasjon.

Av ELINE BERGE JOHANSEN

Inderkant av 20 deltakernasjoner var med på NATO Tiger Meet. Øvelsen foregikk på Ørland hovedflystasjon mellom 17. og 28. juni.

-Vi fokuserer på et samspill mellom både våpengrener og flystyrker fra ulike land. Vår ambisjon er at dette blir den beste øvelsen, sier øvingsleder brigader Tom Guttormsen. Det nettverksbaserte forsvaret inkluderer både sjø-, luft-, og landstyrker. Han påpeker at det er viktig øving med tanke på internasjonale operasjoner. Flystasjonen har 15 års

erfaring med øvelser av ulike kaliber. Det er derfor godt kjent at de har mye å by på i den sammenheng.

Vi har over tid opparbeidet oss kompetanse og system for å kunne arrangere en slik øvelse, forteller nestkommanderende 138 Luftving, oberstløytnant Olav Ramberg. Han forteller at det selvsagt må gjøres små endringer fra år til år, men at alle involverte er trygge på sine oppgaver. Ørland fikk være vertskap for samme øvelse også i fjor, noe som selvsagt er en stor anerkjennelse.

- Under Tiger Meet handler det om hva vi kan tilby de som sitter i cockpit, sier Ramberg. I løpet av

øvelsen vil pilotene få oppleve mange gode og relevante scenarier, samt kunne benytte store deler av det norske luftrummet.

- Luftvern på bakken og fregatter i sjøen vil fungere som trusler mot flygerne, forteller øvingsplanlegger major Geir Fjærli. Han forteller at det også blir fokus på luft til luft-kamp. Planleggingen av Tiger Meet 2013 har pågått siden august i fjor - drøyt en måned etter avslutningen av fjorårets Tiger Meet.

- At land som Spania og Hellas sender fly og personell hit er imponerende. Det at de velger å prioritere NTM sier litt om hvor

stor denne øvelsen er, mener Guttormsen.

Under åpen dag kom det ca. 10.000 besøkende, mest sannsynlig på grunn av det dårlige været. Regn satte derimot ingen demper på stemningen. Etter øvelse Tiger Meet, og en kort ferie, er det igjen tid for øvelse på Ørland. For i månedsskifte juli/ august, arrangeres øvelsen Brilliant Arrow.

- Noen deltakernasjoner setter igjen utstyr etter Tiger Meet. Da blir logistikken litt enklere når de returnerer til Brilliant Arrow, sier Ramstad.

En tysk tigmalt
Tomado takser inn fra
rullebanen på Ørland.
Foto: Offisersbladet

Sjef 138 luftving oberst Aage L. Longva og Excercise manager brigader Tom Guttormsen ønsker deltagerne velkommen i hangaren.

Guttormsen og Longva i samtale med en av flygerne.

Det Russiske Hind angrepshelikopteret er
en sjelden fugl å se på øvelser i Europa,
og spesielt på øvelse Tiger Meet.

BFO testet nederlandsk

BFO sendte et eget team på tre mann for å overvære, gjennomføre og dokumentere årets marsj.

BFOs OTV Viken/OTV Utland, major Tor Gunnar Framnes gratulerer offiser fra Sjøforsvaret med innsatsen!

En av de mange rasteplassene Skandinaver samarbeider om Høyre flaggborg: Det hilses fra avdelinger ved daglige VIP-områder

Lt JOAKIM RAMSE
STYREMEDLEM BFO RYGGE

For deg som ikke har hørt om marsjen før, la meg introdusere med et avsnitt. Det vi ofte omtaler som Nijmegenmarsjen, heter på nederlandsk *De Vierdaagse* - kan oversettes til «firedagersmarsjen». Det er verdens største årlige marsj med 6000 militære og 40 000 sivile deltakere, og Norge har en lang tradisjon for å være godt representert. Som militær påmeldt går man omkring en

maratondistanse hver dag i fire dager, der løping er forbudt, uniform er på, og 11 kg vekt er i sekken dersom du er en ung mann. Medaljen er approbert for uniform og en av de beste anledningene du har til å raskt tilføre «bling», men ikke uten innsats. Temperaturer kan variere fra glohet til dyvått og kaldt, og det er en del å venne seg til med livet både under marsjen og i den midlertidige militære camp Heumensoord som settes opp hvert år. Drikke vann og skifte sokker hjelper som alltid. Det vil

alltid være en prøvelse, men lokalbefolkningen gjør alt de kan for å motivere deg på nederlandsk vis, gjennom den store folkefesten som omslutter deg fra morgen til kveld. Gjør klar for øl i små plastkopper og *ompa-techno met veel frietjes*. Ingen bryr seg om at du lukter vondt. Noen påstår at det er umulig å fullføre uten å være helt edru, men de fleste deltakere motbeviser dette. Marsjen teller for øvrig som årlig fysisk befallstest.

Spesielt for den 97. marsjen, altså i år, vil jeg nevne et par

momenter. Så å si hele delegasjonsstaben var skiftet ut, men jobbet iherdig for oss som før. Været var en temmelig hyggelig mellomting, ikke så varmt som 2007 og intet regn som det var masse av i 2012. Mange opplevde nok første dag som den hardeste, med lengst distanse og mest varme. Fra Norge var det usedvanlig få påmeldte militære avdelinger, krigsskolene som ellers pleier å imponere hadde nå kun et par individer (kanskje noen delte for mange skrekkehistorier i fjor?)... For øvrig var det svært god

asfalt ...og den holdt!

Med god støtte fra medicinen, og en god porsjon viljestyrke så gikk disse beina også helt inn.

Nederlenderne er kjent for å være et høytruvende folkeslag.

Ettermiddagssolen kaster lange skygger på slitne kropper.

stemning i Beers på dag 4, med mange nordmenn tidlig på plass på årsmøtet i Kirketrappens beskyttelse. Videre var det også en tradisjonell lav norsk bruddstatistikk (se faktabokser). Norge har etter alt å dømme godt rykte på denne arenaen!

Jeg liker marsjen fordi det er en god anledning til å teste den psykiske og fysiske formen, fordi omgivelsene og lokalkulturen er noe helt for seg selv, og fordi det er veldig lett å trives med den norske delegasjonen. Gjennomføringen ville ikke vært mulig uten støtte fra

mange frivillige både fra den lokale sivilbefolkningen og ikke minst i delegasjonsstaben. Jeg vil takke disse på det varmeste, og håper å kunne delta mange flere ganger!

P.S.: Søk etter *BFOs timelapse Nijmegen 2013* på YouTube så får du en smakebit på hvordan marsjen utarter seg!

PPS: For ordens skyld – reise, opphold og deltakeravgift ble betalt av den enkelte i BFO-delegasjonen. Idrettspermisjon ble dog innvilget, slik gjeldende skikk er og bør være.

Det synlige bevis på gjennomført marsj

FAKTA:

Statistikk for Norges militære delegasjon 2013

Kilde: Den norske Nijmegendelegasjonen
375 påmeldt
326 startende

3 norske avdelinger:
Mågerø, Sørreisa, NROF Bergen

8 brudd totalt, hvorav:
- 6 individuelle
- 2 fra avdeling (1 Mågerø, 1 Sørreisa)

Statistikk for hele marsjen 2013:

Kilde: Stiftelsen DE 4DAAGSE (www.4daagse.nl)

Registrations	46,000
Registered on Sunday and Monday	42,493
Dropped out 1st day	917
Finished 1st day	41,576
Non-starters/dropped out 2nd day	857
Finished 2nd day	40.719
Non-starters/dropped out 3rd day	964
Finished 3rd day	39.755
Non-starters/dropped out 4th day	359
Finished Four Days Marches	39.396

BFO og valg

Vel overstått ferie til alle lesere av Offiserbladet. Det er ikke lenge siden jul og nå er nok en sommer er på hell og det forteller oss at tiden går fort. Et annet tegn på dette er at når dette leses er det en knapp måned igjen til Stortingsvalg. En milepæl i inneværende langtidsperiode og et viktig beslutningspunkt for samfunnet vi som befal er satt til å forsvare. Nå er vi ikke i noen dype kriser her til lands men valget er jo det ytterste uttrykk for demokratiet og også vår felles mulighet til å gjøre vår rett og plikt i å påvirke vårt demokrati i ønsket retning. BFO har en tydelig profil som partipolitisk uavhengig, noe som er en kjerneverdi i vårt virke som befalsorganisasjon. Vi har som organisasjon stått på denne linjen og tatt et tydelig valg på å ikke ha bindinger til bestemte politiske retninger. Dette betyr imidlertid ikke at vi er politisk passive. Også for BFO er det viktig å gjøre våre syn kjent for medlemmene, opinionen og, ikke minst i relasjon til det forestående valget, for de som stiller til valg fra de ulike partiene. Dette gjør vi med større troverdighet når står uavhengig i vårt virke.

Valget i 2013 vil direkte eller indirekte også handle om Forsvaret og de ansattes situasjon i fremtiden. For meg er det viktig å peke på noen temaer jeg, som leder BFO, oppfatter er viktig for oss som fellesskap og så er deres individuelle rett å velge selv hva dere gjør foran valgurnene i september.

For Forsvaret og BFO er sommerens diskusjon om særaldersgrenser en viktig sak, ja hele diskusjonene om offentlig tjenestepensjon vil ha betydning for befalet. Jeg er ikke spesielt bekymret for en generell diskusjon om særaldersgrenser i det norske samfunn da, BFO gjennom flere kongresser har vært veldig tydelig på sitt standpunkt. BFO forutsetter en videreføring av særaldersgrenser for befal i henhold til dagens form og prinsipper. Det er som jeg har hevdet tidligere samme sted ingen faktiske og prinsipielle endringer med tjenestemønster, krav til tjenesten og de øvrige forutsetningene som dagens særaldersgrense er tuftet på, som har vært nevneverdig endret de siste 10 år. Dette er det stor erkjennelse av også fra Forsvarets ledelse, så her har vi bare felles interesser. BFO står trygt på sitt standpunkt i dette spørsmålet.

Til debatten om særaldersgrenser er pensjon uløselig knyttet. Her er Hovedtariffavtalens beskrivelser av den statlige pensjonsordning en særlig viktig faktor. Det å bibeholde en adekvat og hensiktsmessig pensjonsordning og videreutvikle denne i tråd med samfunnsmessig utvikling og ikke minst med bakgrunn i Forsvarets endringer er og blir viktig. Dette er et spørsmål som nok også får et visst fokus gjennom valget og tiden etterpå. Målet vårt er å sikre en ytelse som er bedre eller lik den vi har i dagens ordning også i fremtiden. Dette er et spørsmål om anstendighet og det er pengene vi lever av. Hvis utviklingen går i en annen retning må de statlige arbeidsgiverne forberede seg på en annen linje i lønnsoppgjørene i årene som kommer. Vi skal ikke stå med lua i hånda! Vi skal allikevel ikke underslå dagens modells svakheter etter pensjonsreformen. Vår plikt til å fratre lar seg på en svært dårlig måte kombinere med levealdersjustering og indeksering. Dette må finne sin løsning!

Imidlertid er det store spørsmålet ved årets valg hva de ulike partiene sier om Forsvarets fremtidige rammer for virksomheten. Står man nå ved lovnadene i langtidsplanen, vil man finansiere kampfly iht plan uten konsekvenser for resten av Forsvarets drift og investeringer? Hvordan vil man forholde seg til behovet for mer personell og økt behov for driftsmidler, vi skal jo som kjent bære større deler av vårt eget sikkerhetsbehov på egne skuldre. En vedvarende situasjon med lav bemanning og forventninger om løse samme eller større mengde oppgaver og oppdrag vil ha store konsekvenser over tid. Den stillingtagen norske politikere og partier tar til de store sikkerhetspolitiske spørsmål vil også påvirke forsvarspolitikken.

Så er jo spørsmålet om disse forhold når opp i debatten om skole, helse og samferdsel. BFO legger til grunn at dere velger de tema dere finner viktigst for dere selv. Dette er jo det geniale med vår partipolitiske uavhengighet. Den frihet dette gir, og det manøvreringsrom vi får av dette som organisasjon, er uvurderlig i et demokrati. Ingen bindinger som ikke setter oss i stand til å velge de gode fremtidsrettede løsningene for oss selv og samfunnet.

Bruk retten og (plikten) den 15 september til det du synes er viktigs for deg og dine.

BFO ønsker deg Godt valg!

*Eivind Røvde Solberg
Leder BFO*

**Ett yrke
– én organisasjon!**

Instant Shelter

O.B.Wiik

Bruksområder:

Forlegning
Messer
Verksted
Lager

Ring 64 83 55 00

www.obwiik.no

rom for frihet

NYE BØKER FOR HISTORIEINTERESSERTE

STEPHEN BULL DE SISTE KRIGSHELTENE

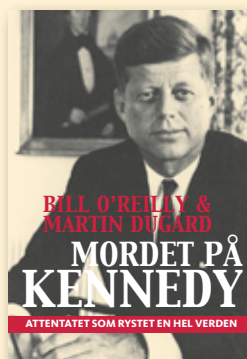
Historien om mennene som kjempet seg fram til Berlin og vant den andre verdenskrig fortalt med deres egne ord.

HISTORIE
& KULTUR

GEIR BRENDEN OG ARNE HÅKON THOMASSEN HITLERS NORSKE SKIJEGERE

De kjempet i Hitlers tjeneste på finsk side mot Den røde hær. Mange kom aldri hjem til Norge etter blodbadet i Karelen.

BILL O'REILLY OG MARTIN DUGARD MORDET PÅ KENNEDY

I år er det 50 år siden Kennedy ble myrdet. En spennende, underholdende bok om Kennedys liv og om alt som skjedde i Dallas 22. november 1963.

OLE O. MOEN USAs PRESIDENTER

Les om alle de amerikanske presidentene – fra George Washington til Barack Obama. Denne boken er standardverket på norsk om USAs presidenter. 670 sider i farger.

Hos din lokale bokhandler eller bestill fra haugenbok.no

OMSTILLINGSBREV NR 5/2013

Lite har skjedd på omstillingsfronten siden siste omstillingsbrev og det er normalt tatt utgangspunkt at juli er møtefri. Dette omstillingsbrevet blir derfor en blanding mellom omstillingssaker, hovedavtalesaker og pensjon. Uansett, høsten står for tur, mange tunge saker skal behandles, ikke minst vår rolle på alle nivå, opp mot neste års virksomhetsplan.

Samtaler om ny TA

Hovedavtalen i Staten ble prolongert for 3 år fra nyttår. Tilpasningsavtalen (TA) for Forsvaret ble forlenget med ett år, som konsekvens av at denne ikke var sagt opp. BFO har krevd at dagens tilpasningsavtale gjennomgås i lys av de store organisatoriske endringene som skjedde høsten 2009 (fra 72 til 21 DIFer). Partene drøftet temaet på HATA-møter i juni og vi ble enige om å fremlegge konkrete forslag i løpet av august. BFO fremla våre foreløpige forslag til endringer. For BFO er behandlingen av virksomhetsplan og budsjett et avgjørende spørsmål mht reell medbestemmelse. BFO oppfordrer våre tillitsvalgte å fremme forslag til endring av tilpasningsavtalen, basert på lokale erfaringer.

Tidligere ble Forsvarets virksomhetsplan og forsvarsbudsjettet kun behandlet på sentralt nivå og vi som sentrale parter fikk tilstrekkelig og god informasjon om status og konsekvenser for den enkelte driftsenhet. Etter at vi ble 21 DIFer er det hevet over tvil at de sentrale parter ikke får tilstrekkelig kunnskap om interne forhold i den enkelte DIF, som kan påvirke Forsvarssjefens virksomhetsplan og det er helt nødvendig at DIF involverer de tillitsvalgte i dette arbeidet i langt større grad enn det som har vært gjort tidligere. BFO mener denne involveringen best reguleres gjennom en tilpasningsavtale.

En så lenge er det en enighet om at vi skal se på de endringene den enkelte organisasjon foreslår, før man evt blir enige om å gjøre endringer i tilpasningsavtalen. BFO har varslet om at vi vil si opp tilpasningsavtalen medio september, for å sikre at vi har fulgt boka i motsatt fall vil tilpasningsavtalen prolongeres for ytterligere ett år.

FSJens Virksomhetsplan for 2014

I nær fremtid skal DIFene har

ferdig utkast nr 1 til sin virksomhetsplan for 2014. DIFens forslag skal samordnes med øvrige DIFers virksomhetsplaner og forsvarsbudsjettet som blir fremlagt i oktober og vedtas av Stortinget primo nov/des 2013.

BFOs hovedtillitsvalgte (HTV) må sikre at de blir involvert i virksomhetsplanprosessen så tidlig som mulig. Dette er en forutsetning for å kunne gi BFI sentralt innspill vi skal benytte når vi behandler Forsvarssjefens virksomhetsplan for 2014. De sentrale organisasjonene blir involvert på et langt senere tidspunkt enn tidligere år. Dette er nok et argument for at behandlingsformen må avtales.

Brudd på Forsvarets firkant-organisasjon

I januar 2009 forhandlet de sentrale partene Forsvarets struktur fra 72 DIFer til 21. Virkningstidspunktet for ny organisasjon ble fastsatt til 1. august 2009. Fra da og frem til nå, har det vært uenighet om hvordan protokollene skal forvaltes. Arbeidsgiver mener protokollene skal forvaltes av den enkelte DIF, gjennom delegert stillingsfullmakt, med referanse til Hovedavtalens § 8.2 BFO krevde under de siste forhandlingene om ny struktur (endring av VPV og FPT) at protokollene fra 2009 skulle forvaltes på nivå 1 og det var underliggende struktur som ble gjenstand for forhandlinger på DIF-nivå.

Ved de siste forhandlingene krevde BFO at DIF sjef m/stab og ett nivå ned skulle være forhandlings-tema sentralt. Vi var noe mer spesifikk hva gjelder Forsvarsstaben. Arbeidsgiver avviste BFOs krav og sto på sitt forslag om at forhandlingsnivå på nivå 1 i prinsippet var nedleggelse og opprettelse av firkanten DIF.

BFO har fått full ryggdekning fra YS Stat hva gjelder vår forståelse og

rekkevidden av en underskrevet protokoll. Saken har gått til meklingsmann er Brigader Jens Torsen. BFO har hatt et innledende møte med meklingsmannen og avventer videre fremgang i meklingsmannen.

Enn så lenge har bruddet fått innvirkning sentralt, samt etablering av en protokoll i Hæren vedrørende FKL og KS. Bakgrunnen er at BFOs HTVer ikke kan undertegne protokoller før den sentrale tvisten er avdømt. Det blir en utfordring i kommende prosesser om denne saken ikke snart blir avklart/avdømt.

Etableringen av SOF en utfordring

Allerede i forrige omstillingsbrev skrev jeg at etableringen av SOF vil by på utfordringer ifh til lov- og avtaleverk. Stortinget vedtok at SOF skulle etableres og være i full drift fra 1. januar 2014. På tross av tidsnød, har Forsvarsdepartementet bevilget seg selv urimelig lang tid med å få ut en presisering, endring og tillegg (PET) av gjeldende iverksettelsesbrev (IVB). PETen er nå kommet og partene hadde sitt første møte 12/8. Her var tema mulighetsrommet PETen gir og hvordan vi skulle arbeide om etableringen. Det er allerede klart at etableringen er et sentralt anliggende.

Forsvarsstaben har etablert 3 prosjektstillinger fra 1/8 og ett år frem i tid, som skal sikre en best

mulig etablering og driftssetting. Stillinger til den nye DIFen blir utlyst i runde 1, med forbehold om godkjent organisasjon og OPL/E. Denne ventes å bli ferdig mot slutten av året. I tillegg må det utarbeides instruks for sjefen, som blir en generalmajor, samt at SOF-direktivet må gjennomgås.

Omstillingsmessig vil dette påvirke Forsvarsstab, Sjøforsvaret og Hæren. FLO vil også bli berørt, rent forvaltningsmessig. Hvor stor den nye DIFen blir, er i skrivende stund ikke avklart, men tilføres ikke tilstrekkelige ressurser gjennom PETen kan dette medføre en større omstilling i Hæren og Sjøforsvaret og da flyr tiden fort.

R&T nr 5 til FSJens Virksomhetsplan

Siste HATA-møte før ferien var 27/6. Foruten SOF beskrevet ovenfor, kan følgende refereres fra møte:

- CYFOR, skal med støtte fra FLO IKT-kapasitetes, utarbeide en helhetlig plan for gevinstrealisering og fremtidige driftskonsep-ter som følge av den pågående moderniseringen av INI. Planen skal ha et kort og langsiktig perspektiv og angi hvordan organisasjonen skal endres i takt med den teknologiske og konseptuelle moderniseringen av INI.
- FST skal etablere Forsvarssjefens undersøkelsesmyndighet, bestående av en oberst og 3 oberstløytnanter fra 1. januar 2014. Tidligere var dette et FOH-oppdrag. Etableringen skal sikre uavhengighet i større grad enn dagens ordning.
- Årsverksendringer: Sjøforsvaret avgir et årsverk som postmedarbeider til HV. FSTs årsverksramme justeres ned med 15 årsverk, som følge av en dobbeltføring.
- Økonomiske tildelingsendringer som følge av revidert nasjonalbudsjett 2013.

Arbeidsgiverrepresentanter ved 135 Luftving

Det har i lengre tid vært uenighet mellom partene lokalt om hvem som på 135 LV til vanlig representerer arbeidsgiver i forhandlinger og drøftinger, og som følgelig ikke er valgbare som tillitsvalgte. Dette har ført til uenighet mht arbeidsplaner over lengre tid og partene ba om en sentral avgjørelse. BFO hadde forutfor møte med Forsvarsstaben den 27/6, et forberedende møte med vår HTV i Luftforsvaret og lokalforeningslederen på Gardermoen, for å avklare BFOs standpunkt i saken. De sentrale parter vurderte egne ATVer for arbeidsplaner, forslag om etablering av nye arbeidsområder og etablering av en arbeidstidsavtale som del av en helhetlig løsning. De sentrale partene vil fatte en beslutning i løpet av august.

Høring – endringer foreldrepenger

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet foreslo i sitt høringsbrev 20.des 2012 følgende endringer i folketrygdens bestemmelser om foreldrepenger:

- Bestemmelsen om at stønadperioden løper sammenhengene foreslås fjernet. Det innebærer at det ikke stilles noen vilkår for utsettelse av foreldrepenger, og foreldrene kan fritt bestemme

når de vil ta ut foreldrepengedagene innen barnet fyller tre år.

- Det foreslås å innføre et felles opptjeningsstidspunkt for mødre og fedre. Det innebærer at både mor og far må ha opptjent rett til foreldrepenger tre uker før fødselen.

YS Stat har sagt seg enig i begge forslagene, da dette blir en mer fleksibel ordning for brukerne og er positiv da foreldrene likestilles. YS Stat avga sin innstilling 1. februar.

Høring – tilpasning av uførepensjon

Arbeidsdepartementet sendte ut på høring tilpasning av uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning til ny uføretrygd i folketrygden, 21.juni. BFO har avgitt sin høringsuttalelse til YS Stat og har i sin uttalelse vektlagt følgende:

- Ny uførepensjon i folketrygden skal skattlegges som lønnsinntekt. Uførepensjonen må oppjusteres 15 % for å motvirke de negative skatteendringene. Den del av uføredelen som dekkes av SPK må sikres tilsvarende dekning.
- Uklart om nye uførepensjonister, eller de som allerede har en diagnose som fører til uførhet sikres samme pensjonsøkning. Dette må stilles som krav.
- Når uførepensjon skattlegges som lønn må hvert år medregnes i opptjeningsfaktoren og gi tilsvarende positiv effekt på uførepensjonen.
- Avdelingsbefal må sikres en oppsatt rettighet, da disse må slutte før oppnådd aldersgrense for stillingen. Opptjeningsfaktoren bør endres fra 40 til 30 år for at disse ikke skal straffes urimelig hardt pga en ordning avdelingsbefalet ikke kan påvirke.
- Ordningen sikrer at avdelingsbefalet også får uttelling mht uførepensjon, dersom de blir uføre senere i livet.
- BFO har også kommentert de i Forsvaret som med lavere uførhetsgrad enn 20 % mister muligheten til å utøve sitt yrke, eks flyvere.
- BFO er uenig i at fribeholdet reduseres fra 1 G til 0.4 G i folketrygden. Dette reduserer uførepensjonister å delta i eks politisk arbeid som kommune-

styrerepresentanter, da de får avkorting i uførepensjonen som følge av at godtgjørelsen ofte er mer en 0.4 G (Ca kr 34 000.-)

- BFO er uenig i at uførepensjonister skal levealdersjusteres, da disse ikke har mulighet til å motvirke dette gjennom jobb i perioden etter fylte 67 år. Vi mener derfor at uføretrygden skal beregnes frem til fylte 70 år og ikke levealdersjusteres, som i dag.

YS Stats høringsfrist til departementet er i september.

Endring i pensjonsordningen for etterlatte

Begrepet "Gullenger" er betydelig redusert. Som følge av en lovendring 15/12-2009 fratas mange opparbeidede rettigheter hva gjelder etterlattepensjon. Regelverket var slik at alle som er gift med person som ble medlem i Statens pensjonskasse før 1. oktober 1976 ville få 60 % av medlemmets alderspensjon avdøde hadde eller ville fått frem til aldersgrense for stillingen. Dette var en særordning, som ble gjentatt i 2001. Nye regler medfører en "likebehandling" av kvinner og menn, ved at enken dersom hun er født etter 1/1-1955 ikke vil få ovenstående men kun 9 % av pensjonen. I kroner utgjør dette ofte kr 100 000.- mindre i etterlattepensjon pr år nær sagt uansett hvordan du regner. For undertegnede kone, vil etterlattepensjonen gå fra kr 199 188.- til kr 45 297.- pr år om jeg går bort.

Departementet begrunner en endring for de som er født etter 1/1-55 at de vil normalt ha lang tid frem til enkepensjon inntreffer. Dette må bety at departementet aksepterer at ordningen vil bli urettferdig for noen. Noen har kanskje fått en prognose som gir et dårlig utgangspunkt og mange opplever å bli enke av andre årsaker enn alder. Selv for disse er det ingen overgangsregler, som man til eksempel hadde ved ny pensjonsreform (10 år).

Ovenstående har skjedd uten at Statens Pensjonskasse på noen som helst måte har informert berørte medlemmer. Dette viser at offentlige ansatte ikke kan stole på at opparbeidede pensjonsrettigheter, ikke nødvendigvis er en rettighet og dette gjør økonomisk planlegging

uforutsigbar. Det ekstreme eksemplet er de som har ordnet sin økonomi ved livsforsikring eller gjeldsforsikring og som har basert seg på en etterlattepensjon, som del av den gjenlevendes økonomiske grunnlag kommer i en svært vanskelig økonomisk situasjon.

Arbeidsledighet ved disponering

BFO ble invitert til møte i Forsvarsdepartementet 12.august, for å diskutere familiepolitiske forhold. I denne sammenheng tok nestleder Jens B Jahren opp en mangeårig kamp vedrørende arbeidsledighetstrygd som følge av beordring (disponering). Før 2001 hadde ektefelle til befall med beordringsplik rett til arbeidsledighet fra dag nr 1, dersom vedkommende måtte si opp egen jobb for å flytte med til nytt geografisk område.

I 2001 ble loven endret og den særordningen befall i Forsvaret hadde ble opphevet. FAD mente at geografisk flytting nå var blitt så vanlig at Forsvaret ikke lenger var i en særstilling, det ble bl.a. vist til turnusleger og politiaspiranter. Konsekvensene ble at medflytter (ektefelle) måtte vente i 8 uker før de fikk arbeidsledighetstrygd. En forutsetning var at de var reelle arbeidssøkende. Dette medførte at svært mange befalsfamilier tapte opp mot 40-50000 kr, da befalingsmannen ofte flyttet til områder med få eller lite tilrettelagt arbeidsliv.

BFO mente fra vi ble kjent med endringen, at departementets lovforslag var basert på feil premisser og tok opp saken allerede i 2001. Fra da av har vi rettet henvendelser FAD v/Velferdsetaten (NAV), Forsvarsdepartementet, YS Stat og Forsvaret. Forsvarssjef Sverre Diesen sa seg helt enig med BFO og anmodet Forsvarsdepartementet om å følge opp. FAD har i flere år avvist å ta opp saken, da loven nettopp var blitt iverksatt (2001). Den samme begrunnelsen har departementet brukt 2 ganger til med 3 års mellomrom. Nå er det 12 år siden loven ble endret. Nestleder BFO tok opp saken i hele sin bredde med Forsvarsdepartementet i er møte i august.

Ragnar.dahl@bfo.no

DET LØNNER SEG Å HA EN GOD REISEFORSIKRING!

Min 18-årige sønn Mats fikk er dyrkjøpt erfaring under første sydentur alene, i Hellas.

Etter minibank-uttak første kveld, der «reisekasse» ble tatt ut, ble han på vei hjem til hotellet, regelrett ranet av en guttegjeng. 600 Euro fikk nye eiere, og igjen sto en fortvilet førsteregutt.

Som forsikret i Europeiske, fikk jeg service fra første stund. Nå kort tid etter sønnens hjemkomst, kom meldingen om at Europeiske dekket 3.000 av tapet, etter muntlig dokumentasjon av uttak, politianmeldelse og vitneforklaring (må spare på disse i tilfelle Europeiske ønsker de).

En mindre bekymret far, og en lykkelig ungdom, som hadde regnet pengene som tapt.

Det lønner seg å ha et seriøst selskap i ryggen, med en god reiseforsikring!

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

LEDERSKIFTE I LOKALFORENING KONGSBERG

BFO lokalforening Kongsberg avholdt årsmøte i juni. Som ny leder ble valgt Henning Bjørseth!

Lokalforeningen består av medlemmer tjenestegjørende på Heistadmoen i HV-03. Navnet på lokalforeningen er beholdt selv om det ikke lenger er militære arbeidsplasser i Kongsberg by.

Leder BFO Eivind Røvde Solberg og OTV BFO region Viken Pål Sævik besøkte Heistadmoen i anledning årsmøtet. Solberg fikk en samtale med distriktssjef Vidar Dahl.

BFO holdt åpent møte for ansatte, og leder BFO orienterte om aktuelle saker i forsvarssektoren.

Årsmøtet forløp greit med de faste postene. Morten Løvdal ble takket av som lokalforeningsleder. Han vil konsentrere seg om vervet som nestleder for BFO regionstyre Viken.

Henning Bjørseth har begynt i ny stilling ved HV-03 etter å ha tjenestegjort noen år i HMKG. Han har vært styremedlem i lokalforening Huseby og sa seg villig til å påta seg vervet som lokalforeningsleder fra første dag ved ny avdeling!

Alt i alt var det en strålende BFO-dag på Heistadmoen!

Tekst og foto: Pål Sævik, OTV BFO region Viken

Påtroppende Henning Bjørseth og avtroppende Morten Løvdal.

SYKLET FRA JESSHEIM TIL FOS PÅ KJEVIK!

Noen tar fly, andre tar tog og buss, men disse gutta her, de sykler til Kjevik/Kristiansand!

Den 20. juni var jeg på en liten kjøretur til Hobøl i Østfold. Foran meg lå det to spreke syklistene på hver sin racer, og med en sekk der jeg kunne skimte noe tekst.. Befalsskolen... Jeg fikk rullet ned vinduet på bilen og ba de å stoppe for en prat. Det viste seg å være fenrik Lars Skogheim og løytnant Marius Amundsen, fra Hærens befallsskole på Rena. De hadde startet om morgenen samme dag, fra Jessheim, og var på vei til Kjevik. Der skulle jobbe på FOS (Felles Opptak og Seleksjon) inntak til befallsskolene i Forsvaret. De har hvert år, de siste årene trenet for denne årlige sykkelturen på 406 km. De forventet å bruke to dager på turen, inklusive en overnatting. Dette var tøft gjort gutta!

Einar Holst Clausen

Fra venstre: Fenrik Lars Skogheim og løytnant Marius Amundsen.

SKAL DU STUDERE I HØST?

Gå ikke glipp av muligheten til å søke BFO utdanningsstipend.

Stipendordningen skal være en håndsrekning og motivasjon til medlemmer som tar ansvar for egen utvikling og kompetanseheving.

Lars Omberg, er ansvarlig for BFO-skolen, og for behandling av stipend-søknader. Han melder at det nå har begynt å strømme inn søknader for studieåret 2013-2014. Kvalifiserende studier for senere militær utdanning samt forsvars-aktuelle tema og besvarelser er prioriterte områder for stipendordningen. BFO vil med ordningen signalisere at utdanning skal lønne seg og at Forsvaret trenger godt kvalifiserte medarbeidere. Du kan søke om inntil 12.500 kr hvert år så lenge du studerer.

Søknadsfrist: 31. august 2013

Informasjon og søknadsskjema finner du på ww.bfo.no

Eventuelle spørsmål kan rettes til Lars Omberg:

Mobil: 920 91 238

E-post: lars.omberg@bfo.no

VEDLIKEHOLD OG QRA BLIR I BODØ!

BFOs medlemmer i Bodø er svært lettet over beslutningen som ble tatt i juni, om at vedlikeholdet for F-16 skal videreføres i Bodø. Bodø og Ørland lokalforeninger har stått sammen og seiret.

BFO lokalforening Bodø er sammen med ledelsen ved 132 Luftving svært glade for Forsvarsministerens beslutning om å videreføre F-16 vedlikehold og QRA ved Bodø hovedflystasjon. Dette er til det beste for Luftforsvaret, Bodø hovedflystasjon og for våre ansatte. BFO/Bodø og BFO/Ørlandet har stått sammen i denne saken gjennom region Midt-Norge, med solid støtte fra BFO sentralt.

Et eget brev fra leder BFO Eivind Røvde Solberg, og Forsvarets hovedverneombud Roger Jakobsen, som omhandlet bekymringer rundt arbeidsmiljø ifm omstillingen, ble sendt forsvarsministeren før påske. I tillegg har leder og nestleder BFO vært i flere møter og samtaler med politiske myndigheter hvor denne saken har vært på agendaen. Dette har helt klart bidratt til den beslutningen som nå foreligger.

En offensiv, men samtidig en konstruktiv tilnærming bidrar ofte til gode resultater.

BFO/Bodø vil derfor fortsette denne tilnærmingen, og dermed kunne være en profesjonell og handlekraftig samarbeidspartner i den videre omstillingen i Luftforsvaret.

Lærling på F 16 vedlikehold Bodø.

Tekst: OTV Midt-Norge Hans Petter Myrseth.

Foto: Forsvarets Mediesenter

FST/V ER OFFISIELT ETABLERT 1. AUGUST 2013

Forsvarsstaben/Veteranavdelingen ble formelt markert i lokalene til den gamle Krigsskole i Tollbodgata 10 tirsdag den 13. august.

Politisk rådgiver i FD, Line Tresselt åpnet med å si at dette er en bevisst politisk satsning, og forhåpentligvis vil fortsette å være det i fremtiden.

Forsvarssjef Harald Sunde gratulerte med den formelle opprettelsen, og sa at dette var en av de viktigste tingene han hadde vært med på å innføre i sin tid som Forsvarssjef. Veteraninspektør generalmajor Robert Mood avsluttet med å takke FD for prioriteringen av veteranene, og takket spesielt Harald Sunde for at han har fått lov til, og ikke minst frihet til å jobbe med veteran-saken. De mange fremmøtte fikk også en presentasjon av noen de ansatte i avdelingen, og hvilke arbeidsområder de har.

Veteranavdelingen er nå altså fra og med 1. august en fast avdeling i Forsvarsstaben, og er en videreføring av prosjekt «Forsvarets Veteranavdeling», som ble opprettet 1. august 2011. Offisersbladet kommer tilbake med en utfyllende artikkel om FST/V i neste utgave.

Einar Holst Clausen

Forsvarssjef Harald Sunde ønsket Veteranavdelingen i Forsvarsstaben all lykke fremover.

**Ett yrke
– én organisasjon!**

BNS
fremtiden er i boks

Kontorcontainere • Sidedørscontainere • Innredede containere
Integrert krokloft • Rammeavtale fraktcontainere • Spesialtilpasning

Tel: +47 22 90 92 50 | www.bns.no | salg@bns.no

Kontaktinfo BFO

Funksjon	Navn	Område	Mobil	Kontor	e-post
Leder	Eivind R Solberg		934 08 550		eivind.solberg@bfo.no
Nestleder	Jens B Jahren		930 05 202		jens.jahren@bfo.no
Forhandlingsleder	Tom Skyrud	Medbest	437 87 648		tom.skyrud@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbest	934 98 520		ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Even Mølmschaug	Tariff	990 94 678		even.molmschaug@bfo.no
Forhandlingsleder	Rolf J Ledal	Tariff	934 62 716		rolf.ledal@bfo.no
Kompetanseutvikler	Lars Omberg	BFO-skolen	920 91 238		lars.omberg@bfo.no
Sekretariatsleder	Arild Helgesen		934 99 445		arild.helgesen@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880		kyrre.felde@bfo.no
Konsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698		mona.rudberg@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165		mona.audne@bfo.no
Leder kommunikasjonsavd.	Rune Rudberg	Kom.avd	934 20 377		rune.rudberg@bfo.no
Markeds- og web ansvarlig	Lars Kristian Danielsen	Kom.avd	905 85 355		lars.danielsen@bfo.no
Rekrutteringsansvarlig	Lars-Andreas Irgens	Kom.avd	988 82 958		lars.irgens@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251		offisersbladet@bfo.no
	Sentralbord siv		23 10 02 20		23 10 02 20
	Sentralbord mil		0510 5694		0510 5694
	Telefaks siv		23 10 02 25		23 10 02 25
	Telefaks mil		0510 5655		0510 5655

OMRÅDETILLITSVALGTE

TELEFONER

Funksjon	Navn	MIL	SIV	MOB	FAKS	e-post
OTV Nord-Norge	Gunnar Lie Eide	0575-2368	77 11 23 68	400 29 791	76 11 23 69	gunnar.lie.eide@bfo.no
OTV-Midt-Norge	Morten Granhaug	0550-5232	73 99 52 32	928 11 172	73 99 52 33	morten.granhaug@bfo.no
OTV-Midt-Norge	Hans Petter Myrseth	0565-7394	75 53 73 94	909 98 298	75 53 73 95	hans.myrseth@bfo.no
OTV Vest	Viggo Holm	0540-4010	55 50 40 10	400 36 653	0540-3487	viggo.holm@bfo.no
OTV Vest	John L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 24 550	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
OTV Indre Østland	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	404 71 718		havard.stole@bfo.no
OTV Indre Østland	Grethe Bergersen			452 49 410		grethe.bergersen@bfo.no
OTV Viken	Pål A Sævik	0510-9433	23 09 94 33	928 17 119	23 09 94 10	paal.savik@bfo.no
OTV Viken	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no
OTV Utland	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no

VÅRT VALG - VÅR FREMTID

For de aller fleste av dere er en velfortjent sommerferie over og kalenderen viser august - den siste av sommermånedene. Med høsten like om hjørnet er det ikke lenge før vi begynner å merke at dagene blir kortere og kaldere.

Jeg vil starte med å gratulere alle kadetter som ble uteksaminert fra de tre Krigsskolene for sommeren, og ønsker

dere med dette lykke til videre med karrieren i Forsvaret! Nå sitter dere alle der med den berømte ringen på fingeren som bevis på at dere har gjennomført en av Norges mest krevende utdannelser, og jeg er ikke i tvil om at dere ser frem til mange nye og spennende utfordringer ute på avdeling.

For vi som fortsatt har skolebenken som vår arbeidsplass betyr august starten på et nytt skoleår med alle de forventninger det bringer med seg. For andre er august en måned fylt av nye inntrykk og opplevelser. Jeg tenker da på de kadettene som har kommet seg gjennom nåløyet og sikret seg en plass på en av Krigsskolene. Gratulerer! Det er bare å glede seg til årene som kommer. De vil helt sikkert gi dere opplevelser og erfaringer dere sent vil glemme! Å være kadett på en av Forsvarets krigsskoler er et privilegium få forunt. Dere er nå på en arena der dere må gripe de sjansene dere får og virkelig gi alt av dere selv. Gjør dere det, kan jeg love dere at dere vil utvikle dere som personer og som ledere, og ikke minst tilegne dere ufattelig mye kunnskap. Det legges ned betydelige ressurser for at nettopp du skal kunne få en av de beste lederutdannelsene som finnes her i landet. Hverdagen blir hva du selv gjør den til. Det er ditt valg, din fremtid!

Denne høsten vil noe av det første som møter oss, være

Stortingsvalget i september. Når jeg tenker meg om er dette med valg noe av det beste med demokratiet. Sammen bestemmer vi hvilken retning landet vårt skal ta og hvordan vi vil det skal drives. De ulike politiske partiene ønsker selvfølgelig å benytte seg av muligheten til å påvirke våre tanker og meninger, og i siste ende hva vi velger. Valgkampen er godt i gang og de politiske partiene bruker alle lokkemidler for å sikre seg stemmer. Løfter om skattelette, lengre fødselspermisjoner og sykehjemsplasser til alle, er alle saker som får spalteplass i avisene om dagen. Likevel er det største fokuset på hvem som blir Norges statsminister i den kommende regjeringsperioden. Vi som jobber i Forsvaret har naturlig nok en interesse for hvordan de ulike partienes forsvarspolitikker er og i hvilken retning de ønsker å ta Forsvaret. Med en ny Forsvarssjef på plass og en ny regjeringsperiode på trappene der det ikke er avklart hvem som blir vår nye forsvarsminister, kan vi måtte belage oss på endringer rundt Forsvarets rammebetingelser.

Som tjenestemannsorganisasjon har BFO valgt å være partipolitisk uavhengig uten bindinger til noen politiske parti eller grupperinger. Uavhengig av hvem som styrer landet skal BFO fremstå tydelig som ansvarlig talerør for befalet som yrkesgruppe. Hovedfokuset vil alltid ligge på å jobbe for at Forsvaret til enhver tid skal oppleves som relevant. Derfor er de heltidstillitsvalgte ofte i møter med den politiske ledelsen. Selv om ikke BFO har noen partipolitiske bindinger vil jeg oppfordre alle til å bruke stemmeretten.

Ved å bruke stemmeretten bidrar du til å forme vår fremtid – godt valg!

*Christina Pilar Grimstad
Leder KAFO Landsstyre*

TIL ALLE DERE NYE BEFELSELEVER – gratulerer så mye med skoleplassen!

Mitt navn er Håvard Holsen, jeg er leder for BESO landsstyre og din representant i BFO hovedstyre. Selv avsluttet jeg pliktåret mitt ved Hærens befalsskole nå i sommer og jobber nå som nestkommanderende troppsjef i Stridstrenbataljonen.

Dere har mye spennende og lærerikt å se frem til. Nyt tiden på skolen og bruk

alle mulighetene som byr seg til å lære noe nytt, utfordre deg selv og stift nye vennskap. Å være befalelev på en av Forsvarets skoler er et privilegium som få i samfunnet får. En betydelig sum økonomiske og menneskelige ressurser er satt av til å utdanne akkurat DEG.

Jeg husker godt mitt første møte med BFO. Det var på første informasjonskveld der de sammen med NOF knivet om å få oss som medlemmer. Hvis vi tidligere har møttes, så var det kanskje nettopp en slik kveld. Der fikk du ta et av dine første valg på befalsskolen; bli medlem i en tjenestemannsorganisasjon - BFO eller NOF.

Det er mye informasjon å håndtere i starten. Har du allerede førstegangstjenesten vet du litt hvordan ting fungerer, men dersom du er helt fersk, kan de første månedene virke overveldende. Det er nettopp derfor dette er viktig i valget om du skal organisere deg eller ikke. Jeg fulgte magerfølelsen og har ikke angret siden. BFO har du alltid i ryggen uansett hva som skjer. Når det kommer til rettigheter, forsikring eller andre utfordringer som skulle oppstå, så ligger svaret mest sannsynlig bare en telefonsamtale unna. Både BFO og BESO er her for deg og det ligger i din gevinst å utnytte dette. Vi i BESO er fortsatt relativt ferske i Forsvaret og har således akkurat vært der du står nå, vi har

mest sannsynlig også hatt de samme tankene og spørsmålene svirrende i hodet.

I BFO-sekretariatet derimot finner du de heltidstillitsvalgte som har en del år med erfaring og lærdom, så sammen prøver vi alt vi kan for å svare på det du lurer på.

Videre lurer du sikkert på hva BESO faktisk gjør, så jeg skal prøve å gi deg et litt bedre innblikk. BESO arbeider i hovedsak utifra et handlingsprogram som er satt opp sammen med alle befalelevene som deltok på Høstkonferansen i fjor. Dette programmet lister opp en rekke saker vi mener kan bli bedre for befalelever og som er grunnlaget for hva vi gjør resten av året. Årets handlingsprogram har ført til at vi har hatt en rekke møter. Jeg kan nevne gjentatte møter med sjef FOS, som har resultert i et mer effektivt opptak, der dere blant annet fikk utdelt marsjstøvler tidlig for å gå de inn. Videre har vi hatt møter med Forsvarssjefen, Generalmajor Mood, Generalinspektøren for Sjøforsvaret, Forsvarsledelsen ved Statssekretæren, Befalsskolesjefene og fler. Forsvaret er i stadig forandring og BESO er en link mellom befalelevene og beslutningstakerne, mens BFO er en link mellom befalet, befalelevene og beslutningstakerne.

Til slutt vil jeg oppfordre alle til å delta på BESO's aktivitet fremover og spesielt gleder jeg meg til årets Høstkonferanse som i år går av stabelen på Hamar, første helgen i november. Her skal vi velge nytt landsstyre og peile ut kursen for hva BESO skal jobbe med og hva vi står for det neste året. Så har du en mening, er du interessert i et verv eller er du bare nysgjerrig på hva fagforeningen din gjør for deg, så meld deg på konferansen gjennom din områdetillitsvalgt.

*Håvard Holsen
Leder BESO*

Norske F16 tanker i lufta under øvelse Cross Border Training, sammen med svenske og finske jagerfly. Foto: Mortem Hancke.

Offisersbladet

Befalets Fellesorganisasjon

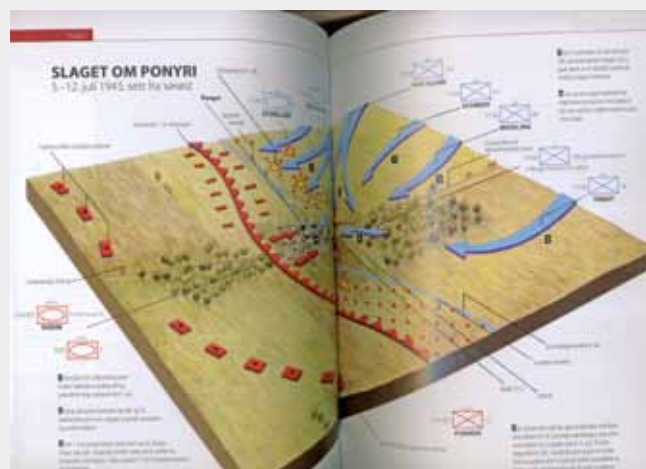
MILITÆRE OPERASJONER – SLAGET OM KURSK 1943

Ares Forlag as er nå ute med bok nr 6, der slaget ved Kursk er grundig analysert, men på en lettforståelig måte, rikt illustrert med originale bilder, operasjonskart og en rekke fantastiske malerier/tegninger av så vel materiell som personell og utrustning.

«Den 5. juli 1943 startet et av de aller største og mest avgjørende slagene under den andre verdenskrig. Hitler samlet nær 3,5 millioner mann og hundrevis av stridsvogner, fly og artilleri for å angripe de russiske stillingene rundt byen Kursk.... Det enorme slaget kulminerte med verdens største panserslag – slaget ved Prokhorovka den 12. juli. Etter at slaget om Kursk ebbet ut, og de tyske styrkenes fremrykning var stanset, ble krigen på Østfronten en eneste lang tilbakemarsj for Hitlers soldater, som ikke stoppet før i Berlins gater».

Prisen er 139 kroner, og det er vel anvendte penger for de som er interessert i krigshistorie.

Einar Holst Clausen

TO BØKER I ÉN BOK!

Boken «Seilas med døden», inneholder nemlig to klassiske titler – «Syv fortellinger fra Norges krig på havet» (av Leif Vetlesen og Ingvald Wahl), og «Med døden i kjølvannet» (av Leif Vetlesen).

Boken på over 300 sider, kommer ut på Vega Forlag og koster 369 kroner. Den gir et meget godt inntrykk av hvilke opplevelser og lidelser norske krigsseilere opplevde i krigsårene 1940-45. Boken er full av personlige beretninger og har også benyttet en god del private bilder, som illustrerer et farefullt liv på sjøen, i konstant frykt for å bli torpedert av tyske ubåter. Våre krigsseilers innsats under krigen, og behandlingen av de i etterkant, er fortsatt en skamplett i det norske samfunn. Les boken og få et bedre innblikk i krigsseilernes liv.

Einar Holst Clausen

Wanscam HD, trådløst overvågningskamera

Oppfølgeren til den populære innendørsmodellen. Nå i High Definition!

Dette kameraet gir deg mulighet til å ha full kontroll over dine kjæreste eiendeler. Det er enkelt å installere og applikasjoner er tilgjengelig for både Android og iPhone. Du har full kontroll via smarttelefon eller PC, ved hjelp a MPEG4 Pan-Tilt. Overvågningskameraet har høy bilde- og videokvalitet og kommer med innebygd mikrofon og høyttaler. Ved bevegelse blir du umiddelbart varslet via e-post og får tilsendt bilde fra kameraet. Auto IR-LED belysning gjør at kameraet filmer opp til 10 meter i mørket.

Wanscam HD koster fra 799,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no eller per telefon 53 69 78 78.

Pro-Force Turboflame Ranger

Praktisk lighter som sørger for at du alltid har tilgang til ild. Dette er virkelig noe du trenger i vind og regn!

Turboflame Ranger er en vindsikker lighter som brenner butangass. Den består av et dobbelt flammesett som kan nå temperaturer på over 1300°C. Den har gassindikator, sikkerhets-hetslette og er utstyrt med «Clean Burn» teknologi. Den veier kun 85 gram og er 7,6 cm lang. Pro-Force Turboflame kan du stole på, både i vind, regn og kaldt vær.

Pro-Force Turboflame Ranger koster 299,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no eller per telefon 53 69 78 78.

Bushnell H2O 10x42mm kikkert

100% vanntett kikkert! Kikkerten tilpasset våre omgivelser.

Denne vanntette kikkerten fra Bushnell har en BaK-4 prisme som gir deg høy klarhet og høy lysstyrke. Dette gir en perfekt synsopplevelse. Kikkerten har en forseglet O-ring og er fylt med nitrogen, som gjør den vanntett og alltid fri for dugg. Kikkerten er enkel å justere, og har Twist-up øyelokk. Kikkerten har et gummibelegg, noe som hindrer skade ved støt, samtidig som det gir deg et godt grep. Dette er en kikkert som er perfekt til bruk i båten eller under andre våte omgivelser.

Kikkerten koster 1999,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no eller per telefon 53 69 78 78.

Suunto Ambit2 w/Heart Rate Monitor

En gjennomført sportsklokke som gir deg optimalt utbytte av hver treningsøkt.

Om du driver med svømming, sykling, løping eller andre idretter er Suunto Ambit 2 et utmerket alternativ. Klokken gir deg eksakt informasjon om din treningsaktivitet. Klokken har innebygget GPS slik at du til enhver tid kan se hvor langt du har løpt, syklet eller svømt. På Suunto sin hjemmeside kan du laste ned tusenvis av applikasjoner, som gir deg muligheten til å optimalisere bruken av pulsklokken. Med klokken medfølger et pulsbelte. Klokken fås både i svart og rød.

Suunto Ambit2 w/Heart Rate Monitor koster fra 2599,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no eller per telefon 53 69 78 78.

Over 39 år i Kongens tjeneste!

Få eller ingen har fått anledning til å tjenestegjøre i samme avdeling så lenge, eller for å si det på en annen måte, få har vært så privilegerte. Major Olav André Melan har med unntak av pliktåret etter befals-skolen og militær utdanning, i hele sin militære karriere tjenestegjort ved H M Kongens Garde.

AV EINAR HOLST CLAUSEN,
FOTO HMKG

Til Offisersbladet sier major Olav A. Melan:

«Det hele begynte sommeren 1974, etter å ha gjennomført mitt pliktår i Nord-Norge etter endt befalsskole. Det var vel egentlig en tilfeldighet som bragte meg til HMKG. Planen var nemlig å begynne i politiet, men oppholdet i Oslo bragte meg til Huseby leir for å besøke kullkamerater som jeg gikk sammen med på befalsskolen».

I samtalen med Olav Melan, kommer det frem at han tidlig i sin troppstjeneste i 1. Gardekompani, hadde interesse og evner for sluttet orden og drill. Han havnet da også raskt i Gardens drilltropp, først som NK og så troppssjef. Avbrutt av BSØA og påfølgende kort periode som troppssjef i 1. Gardekompani, var han tilbake som troppssjef i drilltroppen igjen. I fra 1986 til 1989 ble forvaltningstjenesten gjort unna. Etter å ha gjennomført hærens forvaltningsskole ble det tjeneste som både regnskapsfører materiell, sjef Bygg & Anlegg og sjef materiellforvaltning. Så var tiden inne for «opptrykk» innen drill- og parade-faget. Melan ble sjef Vakt & Parade ved HMKG (S-5 fra 2002). En stilling han hadde til han gikk av i sommer, etter nesten 40 år i HM Kongens Garde.

Major Olav Melan kan se tilbake på en usedvanlig interessant, spennende og lærerik tjeneste ved HMKG. Han har blant annet også vært med på prosjektering av ny gardeleir, ny vaktstue på Slottet og Bygdøy kongsgård, i tillegg til koordineringsansvar for parader, Gardens oppdrag i forbindelse med alt fra Kong Olavs begravelse, Kong Haralds og Dronning Sonjas signing i Trondheim, OL i 1994, VM på ski i Trondheim, kongelige bryllup, statsbesøk, TATTOOer, Garden 150-års jubileum, for å nevne noe. Etter så mange år ved HMKG med slikt ansvar, opparbeider man seg en solid erfaringsbase. Major Olav Melan er på mange måter materialiseringen av begrepet «breddekompetanse», men også unntaket i forhold til de fleste offiserers karriereløp.

Melan sier også:
«Som S5 /sjef vakt og parade, har jeg blant annet vært del av avdelingens virksomhet rundt kongevaktholdet. Å ha tatt del i den utviklingen som har funnet sted i forhold til vårt nære samarbeid med politiet, må sies å ha gitt meg usedvanlig mye. Kollegiale venner, flotte opplevelser og erfaringer, har betydd, og vil alltid bety mye for meg».

Offisersbladet ønsker «pensjonisten» lykke til i det sivile liv! Det blir nok flere aktive år på denne gardisten!

Major Melan foran maleriet av Kong Olav, maleriet henger i HMKGs befalsmesse.

Hvordan står det egentlig til med huset ditt?

Med Super husforsikring får du en av Norges grundigste boligsjekker inkludert i forsikringen.

If Boligsjekk vil avdekke hvilke tiltak som bør iverksettes for at boligen skal bli sikret mot mulige vannlekkasjer, sopp, råteskader, brann og tyveri. Dette vil gjøre hjemmet ditt tryggere og gi deg større økonomisk forutsigbarhet. If Boligsjekk utføres av en uavhengig ekspert som sjekker huset ditt grundig. 120 punkter alt i alt. Sjekken er kun ment for å hjelpe deg, og prisen på forsikringen endres ikke på grunn av boligsjekken. Ikke vilkårene heller.

If Boligsjekk utføres av Anticimex.

Ønsker du å vite mer, ring Forsvarets Personellservice
på telefon 21 07 57 10 eller if@fp-service.no

FP

Forsvarets Personellservice

Rolig, vi hjelper deg.

DAGENS KRIGSSKOLE

Jeg er kadett for første året ved Krigsskolen Linderud. Jeg deler mitt budskap inn i tre deler, *hvorfor kompetansefokus*, hvordan jeg forstår viktigheten av Forsvaret som en kompetanseorganisasjon og hvordan den bør fungere. Videre *hvorfor vi skal ha en krigsskole*, refleksjoner rundt viktigheten av krigsskolens rolle i Forsvaret, og til slutt *vårt ansvar som profesjonsutøvere*. Noen korte betraktninger om hva som skal kunne forventes av oss som har valgt denne retningen i yrkeslivet.

Min angrepsvinkel på tematikken er naturligvis preget av min korte fartstid og er i stor grad farget av både befals- og officersutdanning i Hæren. Allikevel har jeg forsøkt å fokusere bredt og jeg tror derfor mine ord er relevante for forsvars-personell flest – uavhengig av bakgrunn og forsvarsgren. Jeg vil også rette en takk til kadettene Sebastian Langvad og Torstein Løver. Førstnevnte for å ha hjulpet meg i skriveprosessen og sistnevnte for å ha gitt tillatelse til å benytte et utdrag av en tekst han har skrevet.

Kompetanse, og for så vidt også inkompetanse, er hyppig anvendte uttrykk som kan tolkes på ulike måter. Uavhengig av kontekst betyr ordet kompetanse det *å kunne noe eller å være i stand til noe*. For Forsvarets del handler kompetanse følgelig hovedsakelig om evnen til å løse dets hovedoppgaver: håndhevelse av norsk suverenitet, ivaretagelse av samfunnssikkerhet og myndighetsutøvelse, vern av nasjonale verdier – å være til «For alt vi har og alt vi er».

Verdiene som Forsvaret skal beskytte er uvurderlige og danner grunnlaget for den trygge norske velferdsstaten. Norge er avhengig av et godt fungerende og alltid tilstedeværende militærvesen som evner å kjempe imot når urett oppstår – slik vi alltid har gjort. I 2013, en tid hvor vårt fiendebilde fremstår som stadig mer komplekst med trusler som spenner fra cyberangrep til internasjonal terrorisme, må det moderne innsatsforsvaret holde meget høy kvalitet på flere arenaer enn noensinne. Dette krever bred kompetanse og illustrerer hvorfor Forsvaret nå, og for all fremtid, må være en potent kompetanseorganisasjon.

Det er menneskene som utgjør den kritiske kompetansen og dermed basisen for norsk kamp-

kraft. Høyteknologi og avanserte våpensystemer, som fregatter av Fridtjof Nansen-klassen, F-35 kampfly og ARCHER artillerisystem, er verdiløse uten mannen eller kvinnen med kompetansen til å håndtere dem. Uavhengig av tid eller sted vil evnen til å forsvare landet først og fremst avhenge av rett personell på rett sted. Det er menneskene som avgjør striden, ikke maskinene. Imidlertid danner nettopp de etter hvert så ekstremt teknologiske systemene en økende utfordring for kompetanseorganisasjonen Forsvaret: de er så komplekse at kun spesialister vil kunne klare å håndtere dem. Dette gjør at vi i større grad må utnytte mangfoldet i samfunnet – søke kompetanse fra miljøer som tradisjonelt ikke har vært forbundet med norsk militærmakt, men som vil være avgjørende de kommende tiår.

Som melding til Stortinget 14. Kompetanse for en ny tid skisserer må vi i større grad benytte samfunnets sivile ressurser i den hensikt å effektivisere Forsvaret. En organisasjon av høyeste kvalitet trenger arbeidsmarkedets beste kandidater, hvilket gjør evnen til å være konkurransedyktig i forhold til andre arbeidsplasser til et elementært strategisk aspekt. Sivil rekruttering til Forsvaret er allikevel ikke helt uproblematisk – det kan gå på bekostning av det tradisjonelt militære. *Kompetanse for en ny tid* hevder følgende: «... Forsvaret kan ha behov for å utdanne færre befal på bachelor- og masternivå gjennom det interne utdanningssystemet». Det betyr færre kadetter og militære offiserer, noe som – etter min mening – kan ha negative bivirkninger.

Færre krigsskoleutdannede offiserer betyr færre hoder skolert i militær tankegang, hoder vi alltid vil være høyst avhengige av. I et forsvar dominert av sivil arbeidskraft – hvem skal skrive morgendagens doktriner? I et allerede tynt forsvar – hvor redusert militær masse kan vi tillate oss? Vi må aldri neglisjere det faktum at Forsvaret må beholde nok militær kompetanse til å løse sine hovedoppgaver – både sammen med allierte og alene. Dette fordrer at det sivilt rekrutterte personellet får en grundig og høyrelevant militær tilleggsutdanning for å ta del i systemet. Uten denne vil vi kunne ende opp med et forsvar hvorav en betydelig andel årsverk fungerer

som sivile logistikkarbeidere uten evne til militær handling. *Worst case scenario* er at Forsvaret mister betydelig kampkraft og blir en organisasjon som i liten grad evner å stå opp mot urett på annet vis enn gjennom fasilitering av alliert støtte.

Jeg vil trekke frem et sitat av general Sir John Winthrop Hackett, gjentatt i *Forsvarets Fellesoperative Doktrine*: «... En mann kan være falsk, overfladisk, løgnaktig eller korrupt på alle områder og likevel være en briljant matematiker eller verdens beste maler. Men det er en ting han aldri kan være, og det er en god soldat.» Dette – mener jeg – bestemt – fordi militær profesjonsutøvelse stiller særegne krav, både på det personlige og sosiale plan. For vi må aldri lure oss selv til å tro at opparbeidet fagkompetanse fra sivile institusjoner automatisk vil kunne fungere under radikalt andre forhold – og de mest radikale av dem alle: i krig. Et fiktivt, men sannsynlig eksempel på dette kan være som følger: i løpet av den nærmeste fremtid vil vi kanskje benytte ubemannede droner til bombing. Dronene, som stiller visse krav til teknologisk innsikt, vil utmerket godt kunne styres av både militært og sivilt utdannet personell. Det store spørsmålet blir imidlertid om den sivilt utdannede vil ha det som kreves utover den teknologiske kompetansen. Vil han takle stridsfeltets påkjenninger som fare og usikkerhet? Og enda mer sentralt; vil han faktisk tørre å slippe bomben på en fiende når det gjelder som mest – og kunne leve med det i ettertid? Ikke nødvendigvis.

Som jeg allerede har vært inne på fordrer dette at de sivilt rekrutterte får en relevant militær tilleggsutdanning hvor de blant annet kan få danne seg et uforskjønnnet bilde av krigens krav gjennom fysiske og psykiske prøvelser. Her blir de nødt til å bevise at de er skikket for å være militære profesjonsutøvere, hvilket er avgjørende både for dem selv og for Forsvaret. Et slikt fokus på egenskaper og personlig utvikling gjør at profesjonen blir forbeholdt de beste. Disse beste kandidatene vil i tillegg til det personlige utbyttet kunne få papirer som dokumenterer deres evner, at de er selekterte, noe som selvsagt er attraktivt – og dermed øker Forsvarets konkurransedyktighet på arbeidsmarkedet. Dette, kombinert med et velfungerende spesialistkorps basert på en større

andel horisontale karriereløp for befal, tror jeg vil være svært hensiktsmessig for Forsvaret i fremtiden.

Når jeg snakker om relevant tilleggsutdanning tenker jeg ikke først og fremst på krigsskole, men av tilsvarende kvalitet, bare i mindre omfang. Jeg ser for meg en modell lignende dagens kvalifiseringskurs, dog i større grad tilpasset studentenes umiddelbare behov. Det kan nok være fordelaktig å holde ulike kurs basert på stillingstypene kursdeltakerne skal bekle, men de bør ha en felles rød tråd: kjennskap til krigens krav. Og her er krigsskolene allerede foregangsseksempler.

Det er nettopp dette, i tillegg til deres sivile fagkompetanse, som gjør dem skikket til å fungere som spesialister i den militære organisasjonen. Større akademiske temaer som strategisk tenkning og kunnskap om operasjoner på brigadenivået bør derimot være forbeholdt fremtidens generalister, kadettene. Sivilt personell vil nok kunne fungere utmerket godt i mange stillinger, men den militære profesjonens kjerne vil for all fremtid utgjøres av de militært utdannede offiserene – og dette bringer meg videre til viktigheten av dagens krigsskole.

Våre krigsskoler danner sammen selve fundamentet i profesjonsopp-rettholdelsen i Forsvaret. Samlet sett har våre tre krigsskoler over 500 års erfaring i å utdanne militære offiserer. Gjennom årenes løp har Forsvaret, og således også officersutdannelsen, møtt utfordringer av ulik art og vært del av flerfoldige sikkerhetspolitiske kontekster. På tross av dette har krigsskolene alltid hatt det samme overordnede mål: å utdanne best mulig offiserer for en best mulig forsvarsmakt. Og slik vil det for alltid være. Uavhengig av allierte, fiender, episoder og kriser, teknologi og det øvrige samfunn vil krigsskolene også i fremtiden ha i hovedoppgave å utdanne offiserer i den hensikt å skape et mest mulig kompetent officerskorps. Årsaken til dette er åpenbar: krigens kompleksitet krever dyktige mennesker.

Men som det tydelig fremgår av *Kompetanse for en ny tid* eksisterer og utvikles profesjonsrelevant kompetanse også utenfor det militære system, hvilket gjør følgende problemstillinger høyst interessante: avhenger det kompetente officerskorps av nåtidens officersutdannelse? Og er opprett-

holdelse og utvikling av profesjonen nødvendigvis synonymt med krigsskoleutdanning?

Mine svar til disse spørsmål er rungende ja. Dette fordi jeg er overbevist om at krigsskolene er midler som mer enn noen andre bidrar til og nå et av våre viktigste felles mål: opprettholdelse av den militære etos – Forsvarets kultur-skapende særpreg – holdningene vi vet at må gjennomsyre all vår aktivitet.

Denne etos ivaretas kontinuerlig av krigsskolene gjennom fokus på rett kompetanseutvikling, en pakke bestående av de tre dimensjonene kunnskaper, ferdigheter og mest av alt holdninger. Sluttproduktene av dette er ikke bare dyktige medarbeidere i den militære organisasjon, men helstøpte offiserer – et resultat av dyptgripende personutvikling gjennom utfordring, tilbakemelding og støtte. Det er ikke uten grunn, tvert imot svært berettiget, at ledelses- og lederutviklingskonseptet ved Krigsskolen Linderud heter dannelsesreisen. Hvorvidt Luft-krigsskolen og Sjøkrigsskolen nytter tilsvarende begreper er meg ukjent. Det spiller ei heller noen rolle, da vi alle her i dag vet at krigsskolene utdanner helstøpte og dyktige offiserer, en fortjeneste av streng seleksjon og omfattende kvalitets-sikring. Med det sagt vil jeg benytte anledningen til å rette en – fra oss kadetters ståsted – sjelden takk til Forsvaret og krigsskolene. Jeg er svært takknemlig for den behørig tilliten som er påkrevd for å få muligheten til å ta grunnleggende officersutdanning i det norske forsvaret.

Det er sagt så mange ganger tidligere, men jeg vil om nødvendig gjenta til det utrettelige: vi jobber ikke som offiserer, vi er offiserer.

Konsekvensen av en slik erkjennelse er at *åpenhet, vidsyn, respekt, ansvar og mot* skal kunne gå hånd-i-hånd med alt vi foretar oss – i konfliktsoner så vel som det offentlige rom, også når du og kollegaen på nabokontoret har gått fra jobb. Enhver dyktig offiser vet dette. Jeg er derimot ikke helt overbevist om at den militært ansatte utdannet ved Bedriftsøkonomisk Institutt eller hvilken som helst annen sivil anstalt nødvendigvis har den samme forståelsen av profesjonens forpliktelser.

Personlig vil jeg hevde at krigsskolene er strengt nødvendige og gir et unikt utbytte for organisasjon så

vel som individ. Til tross for dette forekommer en viss skepsis til utdanningen ved krigsskolene, også innad i Forsvaret. Flere kadetter med lang fartstid som avdelingsbefal i helprofesjonelle avdelinger har vedkjent at de tidligere satt spørsmålsteget ved krigsskolenes teoribaserte utdanningsfokus.

En gledelig observasjon er imidlertid at flertallet av disse kadettene etter kun måneder ved Krigsskolen nær sagt har lagt sin skepsis død. Etter første semesters eksamen i vårt emne *Den militære profesjon* ble en eksamensbesvarelse trukket frem av sensor som særlig god. Besvarelsen tydeliggjør krigsskoleutdanningens evne til å forklare militære operasjoner i lys av profesjonen, og dermed som mer enn tvekamp og vold. Jeg har fått lov til å gjengi denne besvarelsen skrevet av kadett Torstein Løver. Et utdrag av den lyder som følger: *«Enkelt sagt kan vi si at jeg som skal lede i strid må kunne løse oppdrag og ta vare på mine menn. Det jeg nå skal forklare er hva dette betyr for meg. Jeg må først si at jeg har vært leder i strid. Jeg har fått kjenne hva stridsfeltet krever av meg og de rundt meg. Jeg har fått prøvd ut en del av teoriene vi har hatt de siste månedene, og jeg har sett effekten av disse på de rundt meg. Når jeg nå ser tilbake på det jeg har vært med på tidligere, skulle jeg ønske at jeg hadde hatt den teoretiske pakken jeg har fått her på Krigsskolen tidligere. Med det mener jeg at situasjoner jeg har opplevd kunne vært løst annerledes og på en bedre måte ...»*

Jeg tror disse ord er med på å illustrere krigsskolenes særskilte rolle som leder- og personutviklere. Eldre kadetter med mange kontingenter i utlandet i møte med yngre kadetter som kommer rett fra videregående skole gir en læringsarena med ekstraordinær synergieffekt. Gjennom fokus på erfaringslæring og kunnskapsdeling oppnås kollektiv kompetanse, hvilket er helt i henhold til hva som står skrevet i *Kompetanse for en ny tid*: *«Kompetanse øker i verdi når den deles.»*

Felles kompetanse gir felles forståelse for profesjonens sentrale begreper, noe som muliggjør konstruktiv diskusjon. Krigsskolene er således ikke bare individuelle læringsarenaer, men debattfora hvor tanker om dagens og morgendagens forsvaret kan deles og bearbejdes. Dette gjør at de store militære karrierene begynner

allerede på krigsskolene.

Krigsskolene legger til rette, og danner det beste grunnlaget, for en karriere i Forsvaret. Kompetansen vi kadetter tilegner oss, kombinert med nettverket av likesinnede vi får mulighet til å bli en del av, gir oss de beste forutsetninger for å fungere som ressurssterke offiserer etter endt utdanning. Med denne enestående muligheten er det selvskrevent at vi kadetter skylder Forsvaret noe i retur. Dette kan best tilbakebetales gjennom å leve opp til våre alle felles forpliktelser.

Vårt ansvar som profesjonsutøvere

Mangt kan sies om ansvaret vi kommende offiserer har overfor Forsvaret og det øvrige samfunn. Jeg skal her i dag forsøke å holde det kort. Først og fremst har vi forpliktet oss til å handle i tråd med kjerneverdiene åpenhet, vidsyn, respekt, ansvar og mot – overalt og til enhver tid – som allerede nevnt; i fremmede land så vel som norske garnisoner og krigsskolenes nærområder.

Videre skal jeg, og alle mine kolleger, alltid være beredt til selvoppofrelse for fellesskapets beste. Dette innebærer i ytterste konsekvens plikten til å ta eller ofre liv, eget eller andres, dersom situasjonen krever det. Vi må aldri glemme alle de dyktige soldater som har gjort dette for oss.

Det er imidlertid mer vi kommende offiserer må ta ansvar for. Om vi tar i betraktning det omtalte strategiske aspektet knyttet til forsvarssektorens rekrutteringsevne, er det hevet over enhver tvil at Forsvarets renommé i fremtiden vil være mer avgjørende enn noen gang. Dette ryktet er det vårt felles ansvar å vedlikeholde og fremme, hvilket gjøres gjennom vår fremferd og hva vi kommuniserer utad.

Dersom vi som organisasjon klarer å fremstå som seriøs og høykompetent vil det være enklere å rekruttere ekstern kompetanse av ønsket kvalitet. Dyktige mennesker må forstå at Forsvaret er en driftig organisasjon som trenger og kan utvikle dem. Det tror jeg Norge vil ha behov for i fremtiden.

Dette ansvaret og disse forpliktelsene må videre ikke kun leves opp til av kadetter og militært utdannede offiserer. De må gjøres allmenngyldige innad i organisasjon slik at enhver militært ansatt oppfatter det som viktig – noe som

vi alle er sammen om. Derfor håper jeg at det å få innprentet disse verdiene hos sivilt rekrutterte vil være et fokusområde fra første stund. Det er avgjørende for den militære etos og med det også for Norge.

Mitt hovedpoeng er at kompetanse alltid vil spille en avgjørende rolle for Norges sikkerhet. Det er i første omgang menneskene, ikke teknologien, som utgjør stridsevnen gjennom kompetanse av høy kvalitet. I en tid hvor midlene vi benytter stadig blir mer komplekse kan vi bli nødt til å hente inn den nødvendige kompetansen eksternt fra det sivile samfunnet. Når dette gjøres er det imidlertid kritisk at vi klarer å opprettholde den fundamentale militære massen – evnen til å tenke og handle militært. Dette fordrer at det sivilt rekrutterte personellet blir gitt en grundig og relevant militær tilleggsutdannelse som forklarer krigens krav. Nettopp denne evnen bidrar krigsskolene i større grad enn noen annen instans til å opprettholde. Krigsskolene har fra fortiden og vil i all fremtid tilstrebe og utdanne best mulige offiserer, rett og slett fordi det er dette krigens friksjon krever.

Officersutdanningen forklarer kjernen i profesjonen og bygger således opp under den nødvendige militære etos. Dette gjøres blant annet gjennom stort fokus på kunnskapsdeling – hvilket gir fremragende fortjeneste til både individer og kollektivet. Vi utvalgte – kadettene – som får lov til å ta del i denne dannelsesreisen skylder derfor mye tilbake. Og her gjør vårt felles ansvar seg gjeldende. Som kommende offiser skal jeg leve opp til de forventninger og idealer som er knyttet til det å være en norsk militær profesjonsutøver. I den ene enden av skalaen skal jeg, i ytterste konsekvens, ofre livet. I den andre enden, hverdagen, har jeg et ansvar for å være deltakende i å bygge en sunn kultur i Forsvaret og for fremme organisasjonens renommé utad. Dette ansvaret må være universelt kjent og leves opp til av militært utdannede offiserer så vel som sivilt utdannede spesialister.

Av kadett Simen Berge Størkersen,
Krigsskolen

TILLIT, TRYGGHET, TROVERDIGHET

I begynnelsen av juli, publiserte Aftenposten to artikler fra offiserer i Forsvaret hvor de reflekterer rundt Regjeringens mål om 20 % kvinneandel innen år 2020. Kadett Kari Maritza Kollbotn, og Kaptein Kristian Estberg-Godsveen deler mange av de samme tankene. I dette innlegget ønsker jeg å se på konsekvensene av den kvoteringen de to er så kritiske til.

Hvert år gjennomfører ca 10 000 soldater førstegangstjenesten, ca. 10 prosent av disse er kvinner. Diskusjonen i Forsvaret går i stort på hvordan man skal klare å stille de målene den politiske ledelsen har satt innen år 2020. Flere mener at slik det er i dag løses dette med radikal kvotering, at kvinner blir kvotert inn i Forsvaret, til tross for at de ikke oppfyller minstekravene. Dette gjelder både ved søknad på skoleplasser så vel som stillinger selv om det er bedre kvalifiserte menn i samme konkurranseomgang.

Som kvinne i Forsvaret er jeg selvfølgelig positiv til flere av oss. Det skaper mangfold og flerkulturelt samarbeid, og dette er viktige verdier på en hvilken som helst arbeidsplass. Et annet aspekt man må ta med i vurderingen, er at når det utformes en slik politisk målsetning, må det handling til for å oppnå den. Det er effekten av handlingene jeg frykter.

Jeg kjenner til flere kvinner i Forsvaret som har fått fortsette i sin stilling eller beholdt sin skoleplass, uten at hun har bestått de kravene som stilles. Dette gjelder ikke bare fysiske krav, men også evnen til å fungere som soldat og leder under press, og evnen til å utføre de oppgavene som følger med stillingen.

Brigader Øyvind Strandman har nettopp vært gjennom en

tilsettingssak der han ble valgt bort til fordel for en kvinne som var mindre kvalifisert. Dette er et eksempel på at kvotering skjer selv i topplederjobbene i Forsvaret. Jeg tror nok at flere av de kvinnelige lederne i Forsvaret kan ha fått jobben fordi "det er på tide", og ikke fordi hun nødvendigvis var best kvalifisert. Det er slike episoder som er med på å forme oppfatningen av kvinner i Forsvaret. Når noen, uansett kjønn, blir kvotert inn på tross av at man ikke evner å oppfylle kravene som er satt, gir dette ringvirkninger som er langt større enn bare den personen det gjelder.

Hvem er "gode nok"?

Jeg representerer selv en minoritet i Forsvaret, både når det gjelder kjønn og etnisitet. Det vil alltid være en del følelser og tanker rundt det å være en minoritet – man blir fort lagt merke til og det man foretar seg vil ha en forsterkende faktor siden man er én av få. Flere av mine medkadetter, morgendagens ledere, forteller at de opplever det som urettferdig at kvinner blir tatt inn på skoler og i avdelinger for å fylle et politisk mål, og ikke på bakgrunn av vedkommendes kvalifikasjoner. I utgangspunktet blir kvinner sett på som et positivt bidrag, så lenge de er der på rette premisser. Men vi kvinner blir ikke merket med hvem som er kvotert og ikke. Det gjør at andre medsoldater, kvinner så vel som menn, blir skeptiske til kvinnelige medarbeidere, av den enkle grunn at man ikke vet om de er "gode nok".

Lederskap og tillit

Jeg tar nå offisersutdannelse på Sjøkrigsskolen. Når jeg er ferdig skal jeg jobbe på bro på et fartøy og

ha ansvaret for personell under meg. Jeg skal ta avgjørelser på vegne av flere andre, avgjørelser hvis handlinger kan få store konsekvenser om de utøves på en dårlig måte. Følelsen av at personen ved siden av deg, en kollega du skal kunne støtte deg på, kanskje ikke er god nok gjør noe med deg. Ved at man ikke stoler på den ved siden av seg skaper dette en grunnleggende usikkerhet og et behov for å forsikre seg om at befalet gjør den jobben han eller hun er satt til å gjøre. Hvordan skal man lede når man mangler tillit?

Forsvarets grunnsyn på ledelse, Oppdragsbasert ledelse (OBL), er krevende. Kort oppsummert går OBL ut på at lederen formidler hensikten med oppdraget. Utførelsen er i stor grad preget av gjensidig tillit og en felles forståelse av intensjonen. Dette krever personell med pliktfølelse, selvstendighet og en evne til å kunne ta det initiativet som må til for å løse oppdraget etter beste evne. Ved at jeg som leder ikke kan stole på befalet rundt meg, tvinges jeg til å bryte med lederskapsfilosofien som Sjøkrigsskolen har lært meg. Det blir da detaljstyring basert på en utrygghet. Tillit til at vi alle har tilfredsstillende utdanningens og stillingens krav må ligge til grunn for en god og sunn arbeidskultur om bord, eller på en hvilken som helst avdeling. Hvis jeg ikke har tillit til befalet mitt, hvordan skal jeg da skape delaktighet slik at den avdelingen jeg er en del av blir robust?

Uansett kjønn må kompetansen være tilstede. Ved å rekruttere personer som ikke oppfyller kravene til kompetanse, vil Forsvaret tape i form av avdelinger som ikke er robuste nok til å takle de situasjonene de blir satt ovenfor. Robusthet er viktig i organisasjoner som skal levere over tid. Trygghet på at de personene man har rundt seg innehar den nødvendige kompetansen som skal til for å kunne utføre jobben på en god måte, må være tilstede for at organisasjonen skal kunne fungere. Lite robuste avdelinger er ikke beredt til å yte når det virkelig gjelder.

Når man velger å se bort fra de kravene som er satt, hvem har da rett til å si hva som er "godt nok"? Og hvem sitter med ansvaret hvis

en jobb ikke blir gjort om en følge av at personen i stillingen ikke har de riktige kvalifikasjoner?

Hvis man tar en titt på sikkerhetsbegrepet kan man konkludere at det i stor grad handler om oss ansatte, vi kan være delaktige i å skape eller dyrke trusler, på denne måten kan personen være en trussel for sikkerheten. En person som ikke stiller kravene som er satt kan i føre til at sikkerheten reduseres. Man kan da stille seg et nytt spørsmål; hvilken risiko løper avdelingen ved å ansette personell som ikke har de rette kvalifikasjonene? Det er nok svært sjeldent at noe går galt i den forstand at materiell blir ødelagt eller personell blir skadet, men en risiko kan være at vi ikke får rekruttert eller beholdt de dyktigste kvinnene, da de ikke ønsker å være en del av dette.

Et kvinnelig befalet som er kvotert inn i Forsvaret på tross av absolutte krav mister legitimitet, respekt og troverdighet hos sine medarbeidere og underordnede. Som en følge av dette er kulturen blitt at man som kvinne ofte må legitimere den jobben man gjør. Dette påvirker den motivasjonen kvinner har for å jobbe i Forsvaret – en jobb jeg alltid har trodd på.

Det er veldig viktig å være klar over at det også finnes utrolig mange meget dyktige kvinner i Forsvaret som innehar alle de kvalifikasjoner og ferdigheter som kreves, og de utfører jobben som soldat og offiser på en aldeles strålende måte! Som kadett treffer jeg daglig mange av disse kvinnene og jeg håper at deres væremåte og holdninger smitter over på andre, slik at vi over tid bare får de dyktigste jentene som virkelig ønsker å være i forsvar.

Som avslutning vil jeg rette en oppfordring til Forsvarets ledelse og Forsvarsministeren om at man må se på konsekvensene av det jeg kaller favorisering av kvinner i Forsvaret. Vi unge som sitter med skoene på, kjenner at den trykker og vi opplever daglig den kulturen som utarter seg når vi ikke nå lenger snakker om likestilling, men favorisering. Er et mål på 20% kvinner innen år 2020 i overkant hårete til at det i det hele tatt kan kalles realistisk?

Grimstad

Christina Grimstad lengst til venstre.

FP AMERICAN EXPRESS

Nå kan du bruke FP kontoen din i hele verden med
FPs American Express kort. Du kan søke
kreditt inntil kr. 50.000,-
til gunstig rente.
Se vår hjemmeside
for vilkår og
søknadsskjema.

Bruk FP-nettbank

- mange fordeler

- Lettere tilgang til konto
- Oversikt når du trenger det
- Betale regninger - **GRATIS**
- Mulighet til å søke:
KONTOKREDITT kr. 50.000,-
raskt og enkelt - (for de
som er i tjeneste og
har nettbank)

FP

Forsvarets Personellservice

Telefon: 21 07 57 00 • www.fp.no

Se vår hjemmeside for mer informasjon og
gode tilbud: www.fp.no eller kontakt oss på:
tlf. 21 07 57 00, faks. 21 07 57 25,
e-post: fp@fp.no

Ny NH-90, nyrenovert ryddig og ren hangar med mye nytt vedlikeholdsmateriell.

Tre norske NH-90 øver nå på Bardufoss

Forsvaret bestilte i 2001, 14 NH90-helikoptre for operasjoner fra Sjøforsvarets nye Nansen-klasse fregatter og Kystvaktens helikopterbærende fartøy av Nordkapp- og Svalbard-klassen. Leveransen skulle starte i 2005, vi fikk det første i november 2011. Nå er tre av de på plass på Bardufoss, etter kommer i høst, og ytterligere tre er ventet i løpet av 2014.

Av EINAR HOLST CLAUSEN

Fregatt og Kystvakt

Åtte NH-90 tildeles Kystvakten, der det også skal drives relatert trening. Det får betegnelsen NH-90 NKVH (nytt kystvakhelikopter). De øvrige seks, tildeles Nansen-klassen fregattene, og får betegnelsen NH-90 NFH (nytt fregatthelikopter). Norge blir for øvrig det første landet som tar i bruk NH-90 i sjømilitære operasjoner. Kystvakten og fregattvåpenet lider under den kraftige forsinkelsen, og er ikke fullt ut operative før de nye NH-90 helikoptrene er på plass. Mye av forsinkelsen skyldes omfattende norske kravspesifikasjoner, og grundige kvalitetskontroller underveis i produksjonen, der flere «slurve-feil» fra fabrikken ble avdekket. Dette bekreftes av Eivind Byre i Forsvarets Logistikk-organisasjon FLO.

– Vi vil ikke ta imot helikoptre som ikke oppfyller standardene og

som kan gi oss driftsproblemer senere, har Ivar Dyrdal, som leder anskaffelsesprosjektet i FLO, tidligere uttalt til Teknisk Ukeblad.

Har ansvaret for testing, opplæring og manual-skriving

På Bardufoss er en sammensatt test- og prosjektgruppe/avdeling med 50 ansatte, godt i gang med det som kalles OT&E-fasen (operativ test & evaluering). De nye NH-90 helikoptrene testes under norske forhold, og stadig flere flygere sjekkes ut på vår NH-90. Testavdelingen under ledelse av oberstløytnant Ingvild Jensrud, har ansvaret for utarbeidelse av utsjekks- og treningsprogram, styrkeproduksjon, i tillegg til å produsere diverse manualer for helikopterbestningene. Hun understreker at de første NH-90 maskinene har IOC (Initial Operation Capability), noe som vil si at de mangler våpensystemer og noen sensorer. De neste maskinene

som leveres kommer med komplette systemløsninger, og da vil de første IOC NH-90 maskinene sendes tilbake til fabrikken for den siste oppdatering/ferdigstilling «retrofit». Først når alt dette er på plass, kan flyene overføres til de to operative skvadronene i 139 luftving. Først kystvaktsskvadronen – 337 skvadron, og deretter fregattvåpenet – 334 skvadron.

Hektiske dager for alle på Bardufoss

Offisersbladet besøkte testavdelingen på Bardufoss rett før ferien, og møtte sjefen, oberstløytnant Ingvild Jensrud. Hun har operativ erfaring som flyger på Orion, og satt også i selve anskaffelses-prosjektet for NH-90 (7660), som har en kostnadsramme på 6,3 milliarder kroner. Jensrud var fra 2003 til 2007 også beordret som skvadronssjef på Sola flystasjon, for å forberede og ta imot de nye NH-90. Men som dere

vet, så ble det store forsinkelser. De fire årene på Sola uten helikoptre var i følge Jensrud en utfordrende, men lærerik tid. Det som var litt trist, var at vi i løpet av denne lange ventetiden, mistet flere av vårt nøkkelpersonell, kunne hun fortelle.

Men nå har Jensrud svært så hektiske og lærerike dager med å lede en avdeling, der de fire første fregatt- og Kystvakhelikoptrene nå flyr store deler av dagen, og ansatte som jobber på spreng for å ferdigstille alle manualer, prosedyrebeskrivelser etc. Det blir lange og interessante dager for hele avdelingen, sier Ingvild Jensrud. Hun synes også det er litt morsomt at de som nå skal sjekkes ut på NH-90, kommer fra både Bell, SeaKing, Hercules, Orion og F-16.

Teknikere med «stå på vilje»

Med helikoptrene i luften hele tiden, blir det et visst press på teknisk støtteapparat på bakken.

Vår nye NH-90 rett før take-off og nytt treningstokt/test-tur på Bardufoss.

Den erfarne teknikeren og BFO-tillitsvalgte på Bardufoss, kaptein Ivan Johnsen, bekrefter til Offisersbladet at det blir lange dager. Den hender at vi har 12-timers dager, men vi har en meget god lokal løsning på overtid utfordringen, sa han. Frem til nå har NH-Industries også hatt fire italienske teknikere stasjonert på Bardufoss for å støtte innførings- og testperioden på teknisk side. Våre egne teknikere får på den måten «on the job training», i tillegg til de kurs de allerede har fått på Kjevik i NH-90 vedlikehold. I følge Ivan Johnsen, har det vært få tekniske problemer på NH-90 i forhold til den gang Lynx ble innfaset. Her gjør vi alt vedlikehold selv, og det fører til kortere verkstedtid, og bedre oppdragsløsning. Dessuten er vi gode på preventivt vedlikehold. Vi venter ikke til deler ryker, vi bytter de ut før det «raser», sa Johnsen.

Offisersbladet ønsker oberstløytnant Ingvild Jensrud, og hennes mange medarbeidere og piloter, lykke til videre. Og la oss håpe at

NH-90ene strømmer på i riktig antall og til rett tid fremover. Det er på tide med flere blide fjes i Forsvarets ledelse, FLO, Luftforsvaret, Fregattvåpenet og Kystvakten.

En stolt avdelingssjef og prosjektleder, oberstløytnant Ingvild Jensrud i NH-90 hangaren på Bardufoss.

Her er noen av våre hardt-arbeidende teknikere på Bardufoss. Fra øverst til nederst: Thomas Jakobsen, Ivan Johnsen, Joachim Eide og Truls Indal.

BFO-visitt til KV Njord

TEKST OG FOTO: GUNNAR LIE EIDE

Som OTV for BFO har jeg den gleden av å få møte mange av Forsvarets ansatte. Denne gangen besøkte jeg KV Njord i Trondheimsfjorden. Indre Kystvakt har ansvar for området som ligger ut til fire nautiske mil fra kysten. De viktigste oppgavene er fiskeri- og kystoppsyn, overvåking, kontroll og støtte til politi og tollvesen. Besetningen består som regel av fem militære befal og seks vernepliktige på hvert fartøy.

Sjefen, Klt Odd Inge Haravik med besetning plukket meg opp på Brekstad, ytterst i Trondheimsfjorden. Etter en grundig sikkerhetsbrif ble jeg vitne til at

de menige ikke var redd for et kaldt bad da de hoppet fra skipet i havet. Friske takter med andre ord. Så slapp OTV til med en grundig oppdatering på arbeidstidsbestemmelser, medbestemmelse og en innføring i hvordan BFO arbeider. En lydhør forsamling stilte mange gode spørsmål og viste slik sett stor interesse for temaene. Økningen i kontantdelen på FA II (tillegg for seiling) ble positivt kommentert.

Senere på ettermiddagen var det tid for en grundig BFO-opplevelse. Den besto i et besøk på Hovde gård med SPA og påfølgende middag. Et herlig avbrekk for de tøffe sjømenn. Vel knadd og forsynt var det tilbake til skipet og en god natts søvn. OTV

fikk sykelugaren og følte seg rett så trygg der. Lugarene om bord er gode og gjør oppholdet til sjøen mer komfortabelt.

Neste dag var det tid for å kaste loss og seiling inn Trondheimsfjorden. BFO inviterte hele besetningen med på omvisning på kystartillerimuseet til Lena og Magnar Sivertsvik. Museet er lokalisert på tidligere Hysnes fort, som har vært kystartilleriets rekruttskole og senere Hysnes øvingsavdeling. Hysnes øvingsavdeling var en forløper for det som i dag er Kystjegerkommandoen. Her har jeg vært stasjonert og kunne derfor krydre oppholdet med mange røverhistorier fra gamle dager. Museet ble grundig gjennomgått med Lena som

guide. Hun imponerte med god faglig kompetanse på alt som var utstillet. Alle med en aning av interesse for militær historie anbefales å besøke dette museet.

Så var det tid for å si på gjensyn og jeg må få takke Klt Haravik og besetning for et utrolig fint opphold. De er en flott inkluderende gjeng med en fin ståpåvilje. Etter en fin innføring i hvordan de jobbet føler jeg nå at indre kystfarvann er vel ivaretatt og vil anbefale de som tenker på tjuvfiske å tenke seg om en gang til. Som OTV takker jeg for oppholdet og for noen nye medlemmer i den beste organisasjon for befalet i Forsvaret.

Breiviksveien 40,
5042 Bergen
tlf 53 69 78 78
kontakt@milrab.no

milrab.no
GEARS YOU THERE

Sjøkk vår
nettbutikk
bfo.milrab.no

Forsvarets
Fleecejakke
Endelig i svart
BFO: 699,-

-30%

Camelbak
ThermoBak 3.0 liter
Slitesterk og komfortabel.
Perfekt for aktivt bruk.
BFO: 649,-

-30%

Adidas GSG 9.7
BFO: 1399,-

MILRAB Deltabag
Skogskamuflesje
70L

BFO: 499,-

-29%

Suunto Core All
Black Military
Watch
BFO: 1799,-

-40%

Oakley Radarlock
Path
BFO: 1699,-

-26%

Gerber Bear Grylls
Ultimate Knife
BFO: 699,-

NYHET: Navnestriper, patch og uniformseffekter

Vi leverer uniformsmateriell
av høy kvalitet.

- Rask levering
- Enkel bestilling
- Lav pris

Våre navnestriper trenger
ikke å klippes til og er
ferdig sortert!

Kontakt meg for tilbud!

Christer Halvorsen
christer@milrab.no
tlf: 45 47 43 01

God kjemi

De har vært i CBRN-kompaniet i Hæren sammen. Nå studerer de kjemi i samme klasse. På fritiden bygger de opp et nytt CBRN-lag i Heimevernet.

Av RUNE HAARSTAD, HVST

Etter befalskole og praksis-år i CBRN kompaniet, begynte sersjant Natalie Therese Josefsen på studier i kjemi og bioteknologi på NTNU i Trondheim. Da hun fikk høre at HV-12 skulle bygge opp et nytt CBRN-lag i innsatsstyrken, dro hun rett på opptak. (CBRN står for Chemical, biological, radioactive and nuclear.)

– Der snakket jeg med personelloffiseren, og anbefalte noen soldater som jeg visste bodde i Trondheim. Og nå har vi snart et fullt CBRN-lag i innsatsstyrke Rype, smiler hun.

Fremtidens molekyler og stridsgass

Korporal Karina Asheim var en av dem. Korporalen har bakgrunn fra samme tropp som Josefsen. Nå studerer de to venninnene Industriell kjemi og bioteknologi, en 5-årig sivilingeniørutdanning. Det er et variert studie hvor du får en bred kompetanse innen tekniske fag som matte, fysikk og da spesielt kjemi.

– Her kan du kan lage fremtidens molekyler. Du kan velge alt fra å jobbe i petroleumsbransjen til å utvikle nye medisiner, sier Josefsen. Etter drøye to år må de velge mellom retningene bioteknologi, prosesssteknologi,

organisk kjemi eller fysikalsk kjemi.

– Når det gjelder CBRN og kjemi har me merka at å ha kunnskap om kjemi i kroppen gjer det lettare å forstå korleis kjemiske stridsmiddel påverkar oss, korleis litt gass eller få dropar av nervestridsmiddel kan drepe på minutt, legger Asheim til.

– Omvent blir det meir spennande og motiverande å lese i ulike fag når me kan oversette det direkte til arbeidet vårt i forsvaret.

Ser på det som en deltidsjobb

Da Karina Asheim ble oppringt av Josefsen i fjor, og fikk spørsmål om å bli med i det nye CBRN-laget i HV-12 var hun ikke i tvil.

– Då eg fekk presentert opplegget og fekk eit bra "lønnstilbud" var det lett å skrive under kontrakten, sier korporal og student Asheim. – Det går fint å kombinere øvelse med studiane så det blir ein veldig grei "deltidsjobb" der eg får koble heilt ut frå skolekvardagen og berre vere soldat på øvelse. Det er også motiverande at laget vårt får meir og meir og gjere på øvelse fordi det blir lagt stadig meir vekt på kor viktig CBRN er, utdyper hun.

– Eg har også vore på lederkurs i HV noko eg vil ha bruk for uansett kva utdanning eg hadde tatt.

Josefsen følte seg heller ikke

ferdig med forsvaret etter to år på befalsskole. – Jeg trives i grønt og har fortsatt lyst til å være soldat en stund til. I tillegg er jeg svært interessert i fagfeltet CBRN, og da jeg fikk høre at HV-12 skulle bygge opp et nytt CBRN-lag i innsatsstyrken, var jeg ikke vanskelig å be forteller hun.

Kombinerer studier og soldatlivet

Innsatsstyrke Rype har mange studenter i sine ruller, og har et godt rykte for å legge ting til rette for studenter. Begge de to kjemistudentene er enige i at det fungerer bra å kombinere studier med det å være soldat.

Hovedoppgaven til CBRN-laget er å søke etter CBRN-trusler, samt detektere eventuelle utslipp fra kjemisk industri. Her er deler av laget i aksjon under Øvelse Nidaros.

– Det går veldig greit å være student og soldat samtidig. Det er et flott avbrekk i studiehverdagen å komme seg ut i grønt igjen. Det er selvfølgelig hardt å ta igjen en uke på skolen, men det går veldig bra når øvelsene ikke blir lagt i eksamenstiden, forteller Josefsen.

– Det blir aldri lagt opp til øvelsar i eksamensperiodane. Ein må sjølvsagt legge ned litt ekstra arbeid i studiane før og etter ein øvelse for å henge med vidare, legger Asheim til.

– Men øvelsane brukar ikkje, for vår del, å vare lenger enn 7 dagar om gongen så det er overkommelig arbeidsmengd.

Både militære og sivile CBRN-trusler

Hovedoppgaven til CBRN-laget er å søke etter CBRN-trusler, samt detektere eventuelle utslipp fra kjemisk industri. Soldatene skal kunne kartlegge faremomenter, utføre risikoenalyser og gi en anbefaling videre om truslene. De skal også kunne utføre personlig rens.

– Det er mange potensielle CBRN-trusler i et sivilt samfunn,

forteller Josefsen.

– Eksempler er radiologiske kilder på sykehus og kjemikalier i industrien. Ved en eventuell katastrofe kan disse truslene komme ut av kontroll og CBRN-laget kan da støtte brannvesen og politi med materiell og kompetanse. Det som er moro med CBRN er at jeg får brukt de teoretiske kunnskapene fra kjemistudiet i praksis. Det er en stor fordel å vite litt om industriprosesser og kjemikalier når man er i CBRN-laget.

Begge mener at tjenesten i HV gir motivasjon til å studere når de kan relatere det teoretiske til noe praktisk. – Me kan støtte brannvesen og gå inn i bygg og søke etter at politi og EOD har klarert dei. Sistnemnte gjorde me faktisk på forje øvelse, legger Asheim til.

Vandrende leksikon

Akkurat nå er de to opptatt med studiene, men de har begge tanker om fremtiden.

– Jeg kommer til å fullføre denne kontrakten og mest sannsynlig skrive ny kontrakt om

et år. Jeg vet også med meg selv at jeg ikke er ferdig med forsvaret, og vurderer et år permisjon fra studiene for å jobbe fulltid i forsvaret igjen, forteller Josefsen.

– No prioriterer eg å bli ferdig utdanna sivilingeniør. Samtidig er eg engasjert og glad for å vere med i I-styrken, poengterer Asheim.

– Eg kjem dermed til å fortsetje å vere med på alle øvelsane dei to neste åra eg har kontrakt for og gjere min del for at laget vårt skal bli så bra som mogleg. Det er i grunn bare *en* ting som irriterer de to "kjemikerne".

– Veldig mange meiner at me skal vere som eit leksikon når det gjeld kjemiske eigenskapar til stoff. Det kan vere litt frustrerende at folk forventar at me skal kunne alt utan å gje oss tid til å søke opp og vurdere resultatet av kombinasjonane av stoff me får presentert.

Karina Asheim og Natalie Therese Josefsen er kjemistudentene som nå utgjør en viktig del av CBRN-laget i HV-12 sin innsatsstyrke. Her er de i aksjon på kjemilaben på NTNU.

Stortingsvalg og avdelingsbefalsordningen

I vår forsvarspolitiske artikkel i februar utfordret vi våre lesere til å foreslå konkrete spørsmål eller problemstillinger som medlemmene ønsket at partiene skulle besvare før stortingsvalget. Vi fikk inn mange innspill og de fleste har dreid seg om avdelingsbefalsordningen. Med utgangspunkt i innspillene formulerte vi 6 spørsmål til partiene. Alle partiene på Stortinget, med unntak av Senterpartiet har svart. Nedenfor gir vi en kort historisk bakgrunn og refererer de svarene partiene har gitt.

AV FORHANDLINGSLEDER RAGNAR DAHL

Hvordan ble avdelingsbefalsordningen til?

Kontraktsbefal er definert som midlertidige tilsatte iht reglene i Tjenestemannsloven. Denne sier at midlertidige ansatte med mer enn 4 års tilsetning skulle tilsettes fast i virksomheten. På slutten av 90-tallet hadde Forsvaret et stort antall befal som hadde lengre kontraktsforhold og gjennom et forlik med regjeringsadvokaten, ble det enighet om at befal på kontrakt i mer enn 6 år skulle yrkestilsettes på befalsskole nivå. Et betydelig antall kontraktsbefal ble yrkestilsatt.

Utfordringen var at Forsvaret ikke hadde yrkesbefalsstillinger med så lavt utdanningsnivå og partene i Forsvaret ble enige om at de som passerte 6 år, skulle gis to års utdanningsbonus (to års lønn), fremfor yrkestilsetning. Det førte til at mange passerte 6 år og

sluttet og det ble etter hvert en dyr ordning for Forsvaret. Etter nye to år fikk Forsvaret anledning til å utvide grensen for midlertidig tilsatte til 10 år og utdanningsbonusen ble satt til ½ år for hvert år etter passerte 6 år (to år etter 10 år på kontrakt). De som oversteget 10 ble yrkestilsatt på BS-nivå.

Stortinget vedtar avdelingsbefalsordningen

I juli 2004, ved behandlingen av Odelstingsproposisjon nr 60, vedtok Stortinget avdelingsbefalsordningen (ovenstående ordning, men med nytt navn) som sa at dette befalet kunne være tilsatt i Forsvaret til fylte 35 år, maksimalt 38 år. Utdanningsbonusen ble 1 år ved passering av 10 år som avdelingsbefal, deretter 3 mnd for hvert påfølgende år opp til 14 år, totalt to års utdanningsbonus. I dag kreves det 3 år for å få en Bachelor. En annen utfordring er at personellet

etter endt kontrakt, får to års utdanningsbonus for å få seg en ny yrkesutdannelse. På dette tidspunkt er de fleste andre i ferd med å stifte familie, kjøpe egen bolig og er midt i egen karriere. Avdelingsbefalet må begynne på nær sagt helt på nytt.

Avdelingsbefal blir pensjonstapere

Avdelingsbefal har ikke en definert aldersgrense i relasjon til pensjon, utover den som gjelder for yrkesbefal (60 år). Når man slutter i stilling, før stillingens aldersgrense, får personellet, her avdelingsbefalet, oppsatt pensjon. Det vil si at opptjenings-tiden i pensjonsordningen øker fra 30 til 40 år og pensjonen kan først utbetales ved fylte 65 år. Når så personellet, midt i 30 årene, må starte på en ny yrkesutdannelse og påfølgende jobb, betyr dette at de vil opparbeide seg pensjon i folketrygden, som alle

andre, men vil ikke opparbeide seg full pensjon i noen annen tjenestepensjonsordning, med mindre man fortsetter i offentlig sektor.

På denne måten vil avdelingsbefalet bli de store pensjonstapere i samfunnet. De forledes til å gi sine beste år til Forsvaret, selv om de taper betydelig mht pensjon, noe de mest sannsynlig ikke er klar over. Den nye Pensjonsreformen og konsekvensene av denne har gjort situasjonen enda verre for denne kategorien.

Partiene besvarer spørsmål

Nedenfor gir partiene sine svar. Noen har valgt å gi en generell innledning og noen har besvart flere spørsmål under ett. Med dette utgangspunktet, gjentas spørsmålene til hvert parti, slik at leseren skal kunne sammenlikne svarene fra de enkelte parter.

Her er spørsmålene partiene fikk:

1. Var dere klar over de pensjonsmessige konsekvensene for avdelingsbefalet, da dere innførte ordningen med virkning fra 1.januar 2005?

2. Vil ditt parti bidra til at begrensningen på 35, alt 38 år fjernes og det innføres en egen pensjons aldersgrense for avdelingsbefal?

3. Vil dere bidra til at dagens avdelingsbefal skal sikres en akseptabel pensjon, (eks 66 % x 15/30 pensjon ved fylte 60 år, fremfor dagens 66 % x 15/40 ved fylte 65 år)?

4. Vil ditt parti at avdelingsbefal skal sikres en utdanningsbonus på 3 år (Bachelor) fremfor dagens 2 år, for å kunne starte opp i et helt nytt yrke midt i livet?

5. Vil ditt parti bidra til at utdanningsbonusen omgjøres til pensjonsgivende inntekt?

6. Vil ditt parti bidra til at utdanningen kan tas innenfor den tiden man er tilsatt på avdelingsbefalskontrakt?

Arbeiderpartiet.no

Arbeiderpartiet (Ap) ved politisk rådgiver Marianne Seip

Arbeiderpartiet har programfestet følgende:

"Arbeiderpartiet vil gjennomføre en kompetansereform i Forsvaret. Forsvaret skal satse på medarbeiderne og deres kompetanse, og arbeide aktivt med å rekruttere, beholde og videreutvikle kvalifisert personell. Befallssystemet (herunder systemet for ordninger for vervede og sivile) skal vurderes og tilpasses et moderne innsatsforsvar".

Vi vil i tillegg understreke at det

er iverksatt et omfattende utredningsarbeid om eventuelle fremtidige mulige personellordninger i forbindelse med Kompetansereformen. Arbeiderpartiet har derfor ikke endelig konkludert med hvilke konkrete løsninger som må på plass. Våre svar må ses i relasjon til dette.

1. Ja. Gjeldene avdelingsbefalsordning er jo basert på at befalet har et «to-karrieres yrkesliv». Det betyr at pensjonsopptjeningen er basert på summen av det militære og sivile yrkeslivet.

2. Arbeiderpartiet vil bidra til at dagens aldersbegrensning for avdelingsbefal endres. Vi mener at det må legges til rette for en livslang karriere (yrkestilsetting) for avdelingsbefal i Forsvaret. Vi har ikke ennå konkludert med om det skal opprettes en egen

spesialistordning basert på OR-system eller om dagens enhetsbefalsordning bør videreutvikles. Uansett vil Forsvaret ha behov for å ha en balansert aldersmessig sammensetning. Vi må derfor utvikle et system som sørger for utdanningsbonus for dagens avdelingsbefal og yrkestilsatte. Begge befalsgrupper må ha mulighet til en livslang yrkestilsetting, samtidig som Forsvaret også må ha en avskalling av personell i begge grupper. De som må slutte halvveis må få utdanningsbonus for å starte en ny sivil karriere.

3. Arbeiderpartiet vil at dagens særaldersgrense på 60 år skal gjelde alt befalet. Også avdelingsbefal skal kunne ha en livslang karriere. Når det gjelder personell som skal ha et «to-karrieres yrkesliv, må pensjonsopptjenin-

gen baseres på summen av det militære og sivile yrkeslivet. Når personell går over til et sivil yrkesliv, er det gjeldende «sivil» pensjonsalder som gjelder. Se for øvrig svar på spm. 1 og 2.

4. Arbeiderpartiet vil vurdere å utvide utdanningsbonusen for de som står ut tiden, slik at det enkelte befalet/den enkelte offiser sikres nok tid til en reell «omskolering».

5. Ja, dersom utdanningen tas på heltid når man har avsluttet

6. Ja, men da vil utdanningsbonusen ved avsluttet kontrakt ikke være pensjongivende. Her må en for øvrig inn å vurdere fornuftige og rettferdige løsninger.

Sosialistisk Venstreparti (SV) ved forsvarspolitisk talsperson Snorre Valen

SV har programfestet følgende mht Forsvaret:

Det norske forsvaret må prioritere Norge og nordområdene, samt et

internasjonalt engasjement for forsvar av folkeretten. SV ønsker et effektivt og defensivt forsvar. Forsvaret skal være tilpasset de reelle sikkerhetsutfordringer vi står ovenfor, og utgangspunktet skal være våre nasjonale sikkerhetsoppgaver innenfor et tett nordisk samarbeid. Kapasiteten til å forsvare Norge og forvalte de norske havområdene skal ligge til grunn for forsvarets prioriteringer. Som et lite land har Norge interesse av å verne om folkerettens forbud mot krig, og bevare restriktive regler for når maktbruk er legitimt. SV mener Norge kun

kan delta i fredsbevarende operasjoner som har et klart FN-mandat og som er i FN-regi.

1. SV gikk i mot denne ordningen da saken ble behandlet i 2004. Hovedgrunnen var at vi mente det var mulig å oppnå målene om bedre alderssammensetning på mer fleksible måter enn ved innføring av særaldersgrenser.

2. SV stiller oss i utgangspunktet positive. Vi vil ta endelig stilling når utredningene i forbindelse med Kompetansereformen er klare.

3. SV mener at særaldersgrensen på 60 år skal gjelde alt befalet.

4. Det er viktig at alle får gode muligheter til å omstille seg, og vi er positive til 3-årig utdanningsbonus eller andre grep som sikrer mulighet til omstilling.

5. Ja, hvis utdanningen tas på heltid.

6. Ja, men dette må sees i sammenheng med utdanningsbonusen slik at vi får et rettferdig og forståelig system.

Høyre (H) ved Utenriks- og forsvarspolitisk rådgiver Audun Halvorsen

1. Høyre mener at grunntanken bak innføringen av avdelingsbefalsordningen, særlig begrunnet i behovet for å beholde kontinuitet og spesialistkompetanse på lavere

nivå i Forsvaret, var positiv og nødvendig. Basert på erfaringene gjennom åtte år, er det likevel ingen tvil om at ordningen ikke har fungert optimalt, hverken for Forsvaret eller for den enkelte offiser. Utslagene for den enkelte med tanke på opptjening av pensjon er et av flere moment som viser behov for å endre dagens ordning.

2. Høyre vil endre dagens særskilte aldersgrense, som en del av en helhetlig endring og innføring av et spesialistkorps.

3. Høyre mener at alle arbeidstgere skal sikres en akseptabel pensjon. Vi har ikke grunnlag for å vurdere konkrete beregningsmodeller her, og dette er også i hovedsak et spørsmål for avtaler mellom partene i arbeidslivet.

4-6. Høyre vil innføre en spesialistordning som omfatter vervede og spesialistbefal etter mønster av hva som i dag er standard i NATO. Som en del av en slik omlegging vil man måtte se med helt nye øyne på formell utdanning og kompetansebyg-

ging, også i samsvar med sivile krav og relevans for karriereveksling ut av Forsvaret, som en del av karriereløpet for befalet på lavere nivå. Dette vil være viktige elementer i oppbyggingen av en slik ordning. Befal som ønsker å gjøre horisontale karrierer som spesialister i Forsvaret, skal derfor sikres en god utdanningsordning, lønns- og kompetanseutvikling og pensjon.

Fremskrittspartiet (FrP) ved politisk rådgiver FrP Per Christian Krogh

FrP er opptatt av å sikre Forsvaret forutsigbare rammer som reflekterer organisasjonens faktiske behov. FrP mener det ensidige fokuset på å redusere Forsvarets størrelse har gått altfor langt. Det er viktig å bygge opp en robust

og ressurssterk organisasjon, slik at Forsvaret enkelt kan tilpasse seg ulike trusselbilder, dette gjøres ikke gjennom nedbygging, men satsing. FrP ønsker å tilføre midler til Forsvaret slik at trening, øving og nødvendig drift for øvrig reflekterer organisasjonens behov. FrP er og opptatt av at driftsmidler må tilføres når nytt materiell tas i bruk, slik som Fregatter og nye kampfly, gjøres ikke dette vil det gå utover all aktivitet i Forsvaret.

1. FrP ønsket ikke denne ordningen da den ble innført. FrP ser store utfordringer i denne praksisen.

2. FrP ønsker å avskaffe dagens ordning og innføre ansettelsesformer som sikrer naturlig opptjening til pensjon og med pensjonsalder tilsvarende det som er for stillingstypen.

3. FrP ønsker en rettferdig og lik praktisering av opptjening til pensjon, både i antall år og beløp.

4. FrP ser at dette kan være en måte å gi avdelingsbefalene en bedre mulighet for nye karrierer, men FrP har ikke tatt dette med i vurderingen ettersom vi ikke ønsker ordningen.

5. Dette har FrP ikke tatt stilling til, da vi er imot ordningen med avdelingsbefal slik det praktiseres i dag.

6. Dette har FrP ikke tatt stilling til, da vi er imot avdelingsbefalsordningen.

Venstre (V) ved partileder Trine Skei Grande

1. Nei, ut fra min kjennskap var vi nok ikke fullt ut det. Dette var heller ikke et tema som var tungt løftet i forbindelse med forliket om pensjonsreformen.

2. Generelt vil Venstre øke forutsig-

barheten for vervede gjennom lengre kontraktsforhold, og vi har lenge vært opptatt av å forbedre avdelingsbefalsordningen. Mht spørsmålet om pensjonsgrense har vi ikke tatt stilling til dette p.t., men vi er opptatt av at tilsatte i Forsvaret skal ha ryddige pensjonsforhold.

3. På nåværende tidspunkt står vi fast på forliket om pensjonsreformen, men dersom det er enighet mellom forlikspartene om å gjøre forbedringer som er relevante for avdelingsbefal vil vi selvsagt støtte

det. Se for øvrig ovenstående svar.

4. Ja, dette er fornuftig å vurdere. Venstre mener at det i tillegg må legges opp til fleksible løsninger slik at avdelingsbefalet kan få kurs/studieemner parallelt med tjenesten, gjerne utdanning som har relevans både for operativ tjeneste og for en videre karriere. Slik utdanning kan gis i hvilesemester etter utenlandsopphold eller som forberedelse til neste oppdrag. Dermed vil personellet beholde skole-/studiemodus, samtidig som Forsvaret vil være tjent med at ny kunnskap tilføres mens de er i

tjeneste. Venstre vil også styrke karriereveiledningen for dem som må ut av militær tjeneste. Slike tiltak vil virke mer betryggende for den som vurderer en soldatkarriere, og vil følgelig ha en rekrutterende effekt.

5. Ja, dette er vi positive til.

6. Ja, dette er vi positive til. Se svar på spm. 4.

Kristelig Folkeparti (KrF) ved stortingsrepresentant Kjell Arvid Svendsen

KrFs har svart på alle spørsmålene under ett.

Forsvarspolitikk - Avdelingsbefalsordningen

Nå er Forsvaret omorganisert fra invasjonforsvar til innsatsforsvar. I et innsatsforsvar er det avgjørende med kontinuitet og kompetanse på lavere nivå og i det utførende leddet. Fra høyeste hold blir det kommunisert at det nå er på høy tid å fokusere på personellet. I den forbindelse er avdelingsbefalsordningen og utfordringene knyttet til denne et meget sentralt forhold. De aller fleste, fra avdelingsbefalet selv til generaler og forsvarspolitikere, er enige i at ordningen er langt fra optimal og

at det er på tide å forbedre ordningen. Men for å forbedre denne ordningen er Forsvaret avhengig av beslutninger på politisk nivå.

Avdelingsbefalsordningen ble innført i 2005 i den hensikt å sikre kontinuitet og kompetanse på lavere nivå i Forsvaret, samt å gi forutsigbarhet til personellet. Det ble samtidig besluttet at avdelingsbefalet må slutte i Forsvaret det året de fyller 35 år, unntaksvis ved 38 år. Ved 14 års tjeneste i Forsvaret utbetales det en bonus, tilsvarende til årslønner. Denne bonusen er ikke pensjonsgivende. Avdelingsbefalsordningen er analysert i en rekke studier og samtlige av disse konkluderer med at det er et stort forbedringspotensial i ordningen. Eksempelvis slutter mange befal lenge før de fyller 35 og mange oppgir at det er selve avdelingsbefalsordningen som har for store svakheter. I en undersøkelse gjennomført av Krigsskolen oppga kun 29 % av avdelingsbefalet at de kom til å fortsette til de var 35 år.

Det er nå åtte år siden ordningen ble innført, det er hevet over enhver tvil at ordningen ikke fungerer optimalt og det er derfor på høy tid å foreta endringer. Jeg har registrert at forsvarspolitiske talspersoner i sentrale partier som både AP og Høyre har uttrykt at de ønsker å forbedre avdelingsbefalsordningen. En rekke høyere offiserer, som forsvarssjef Harald Sunde, veteraninspektør Robert Mood og tidligere GIH Per Sverre Opedal har også uttrykt den samme bekymringen som er knyttet til utfordringene ved avdelingsbefalsordningen.

Aldersgrense

Det er lite hensiktsmessig å tvinge avdelingsbefalet til å slutte når de er 35 år, unntaksvis ved 38 år. Ved denne alderen sitter avdelingsbefalet på mange års opparbeidet kompetanse og erfaring. Det er liten tvil om at avdelingsbefal også i mange år etter fylte 35 år, vil fortsette å være en stor ressurs for Forsvaret. På samme tid må de ta

en ny yrkesutdannelse og starte helt på bunnen av i et nytt yrke. Aldersgrensen er heller ikke knyttet opp til en egen pensjonsalder, men til den aldersgrensen som gjelder for yrkesbefal. Utdanningsbonusen regnes ikke som lønn og er følgelig ikke pensjonsgivende, dette oppleves som en urettferdig og lite gjennomtenkt ordning. Dette gjør avdelingsbefalet til store pensjonstapere.

Tilrettelegging for en ny karriere

I dag er to års bonus (forutsatt 14 års tjeneste) det eneste tiltaket, som er gjort for at avdelingsbefalet skal ha mulighet til å kunne starte en karriere nr. 2. Gjennom Stortingsvedtaket mener Stortinget sannsynligvis at 2 års utdanning, er tilstrekkelig for en helt ny yrkesutdannelse. Dette bestrides av de fleste, det fremstår heller som et akseptert (og ikke gjennomtenkt) forslag fra Forsvarssjef til Forsvarsdepartement og Storting. Godt valg!

Offisersbladet takker de politiske partiene for avgitte svar. Vi håper leserne kan vurdere de enkelte partienes besvarelser ut fra spørsmålsstilling, hvordan dere selv opplever avdelingsbefalsordningen og hvilket parti som best ivaretar dine og Forsvarets interesser i ovenstående konkrete problemstillinger. Vi ønsker våre lesere et godt valg og husk det er gjennom å delta du har medvirkning på utviklingen av det norske samfunnet.

BALKANKRIGENE

Av TROND SÆTRE

«Europas syke mann» er et kjent begrep i europeisk historie. Det osmanske riket hadde tapt det aller meste av sine europeiske besittelser i løpet av det 19. århundret, og så seint som i 1912 mistet de det nåværende Libya i en krig mot Italia. Inspirert av den italienske seieren dannet Serbia, Hellas, Bulgaria og Montenegro Balkanligaen for å fjerne all tyrkisk innflytelse fra Europa. Planen var å dele regionene Thrakia og Makedonia mellom de allierte etter seieren, selv om delelinjene var uklare. Alle nasjonene hadde sine egne ekspansjonsinteresser i området, og alliansen var gjort mer av nødvendighet enn av vennskap. For eksempel var ikke Hellas involvert i de slaviske nasjonenes felles militære planlegging. Men gresk medvirkning nødvendig for å hindre at osmanene hentet forsterkninger sjøveien (jernbanen i Tyrkia var for dårlig til at de kunne frakte store styrker med tog). Bare grekerne hadde en sterk nok marine, og adgang til Egeerhavet.

Montenegro erklærte krig før resten av alliansen, den 25. september 1912, da de dannet en front mot byen Shkodër i det som nå er det nordlige Albania. Resten av alliansen fulgte opp ei uke etter. Som Balkanligaen hadde planlagt, greide den greske marinen å hindre forsterkningene å komme fram sjøveien; to ganger den vinteren ble den osmanske marinen beseiret i viktige sjøslag ved Egeerhavet. Før de var kommet så langt hadde grekerne allerede erobret Thessaloniki (som den greske statsministeren ville ha «for enhver pris» etter eget utsagn) den 26. oktober.

Etter erobringen av Thessaloniki gjorde Hellas og Serbia felles front. Osmanene var på defensiven, og en stund var de villige til å forhandle. Men fredskonferansen i London ble midlertidig forpurret i januar 1913, da Tyrkia valgte å fortsette krigen etter et militærkupp. På dette tidspunktet sto Bulgarias andre armé ved porten av den viktige byen Adrianopel (nåværende Edirne). Under beleiringen var byen åsted for et av verdens første luftangrep, da bulgarerne slapp granater fra fly over byen (som et apropos kan det nevnes at tyrkerne også var offer for verdens aller første luftangrep, under den før nevnte krigen mot Italia). Etter at fredsforhandlingene var forpurret, begynte kommandøren, den bulgarske generalen Nikola Ivanov, å planlegge stormingen av byen, da beleiringen var begynt å bli for ressurskrevende. Den hadde vart siden november 1912. To ukers periode med bombardement av festningsverket fulgte, og fra det allmenne angrepet ble igangsatt den 11. mars, tok det bare én dag før de falt de framskutte stillingene falt. Og bare en dag til før osmanenes kommandør Sukru Pasha måtte oppgi byen. Utfallet av slaget om Adrianopel avgjorde i realiteten krigen, da osmanene hadde mistet den siste sjansen til å gjenvinne initiativet. Shkodër falt den 23. april

«Bare begynnelsen på andre kriger, eller snarere en kontinuerlig krig, den verste av alle, en krig om religion, om gjengjeldelse, om rase, en krig om ett folk mot et annet, om mann mot mann og bror mot bror.» Slik lød konklusjonen fra det den gang nystiftede Carnegies Heltefond i 1913 – Om scenene som nettopp hadde utspilt seg på Balkan.

etter å ha vært kontinuerlig beleiret siden begynnelsen av krigen.

Men allerede ved fredsslutningen i London var det et nytt problem i sikte. Bulgarerne var ikke fornøyd med fordelingen av erobret land; de hadde blitt forespeilet mesteparten av Makedonia. Hovedargument til Bulgaria var at landet hadde lidd størst tap under krigen, mens serbernes hovedargument var at bulgarerne ikke hadde erobret Adrianopel uten serbisk støtte, slik planen opprinnelig va 29. juni 1913 (bare en måned etter fredsslutningen) gikk Bulgaria til angrep på sine tidligere allierte Serbia og Hellas uten formell krigserklæring. Ordren kom fra kong Ferdinand 1. av Bulgaria, som hadde tatt beslutningen uten å spørre parlamentet.

Angrepet, som førte til den andre balkankrigen, var for å si det pent, trist: Planen var å gjennomføre et konsentrert angrep mot serberne i det nordlige Makedonia og mot grekerne i sør (dette angrepet hadde også til hensikt å erobre Thessaloniki). Men som nevnt hadde Bulgaria lidd de største tapene i den første krigen, ettersom de kjempet på frontene hvor osmanene sto sterkest. Serbernes og grekernes tap var mindre, og dessuten hadde de allerede rukket å befeste de nye stillingene sine i Makedonia. Samtlige bulgarske styrker var satt inn i offensivene, og angrepet var derfor avhengig av at verken Romania eller det osmanske riket prøvde å intervenere. På krigens første dager fikk bare to av fem bulgarske arméstyrker marsjordre, og begge ble slått på defensiven. Etter et par uker med harde kamper, særlig i sør, kom også nyheten om at Romania ville erklære Bulgaria krig. Romania var lovet grensebyen Silistra i bytte for å forbli nøytrale under balkankrigene, en betingelse som aldri var blitt oppfylt. Da rumenske hærstyrker begynte å komme farlig nær hovedstaden Sofia måtte bulgarerne be Hellas om våpenhvile. På toppen av alt brukte den tidligere hovedfjenden i Tyrkia anledningen til å gjenerobre noe av Sør-Thrakia, inkludert Adrianopel.

Bulgaria måtte gi tapt for overmakten. Etter våpenstillstanden den 31. juli avsto landet territorier til Romania, skjønt de hadde likevel større landområder enn før den første balkankrigen. Men utfallet av balkankrigene innebar at de var tilsidesatt av Serbia og Hellas, som begge vokste voldsomt i areal. Osmanene fikk også beholde det området de nettopp hadde erobret tilbake, og som for det meste tilhører Tyrkia også i dag.

Men noen varig fred i området betød dette selvsagt ikke. Året etter brøt første verdenskrig ut, framskyndet nettopp av en episode på Balkan. Bulgarernes ydmykelser skulle komme til å fortsette, da revansjelyst førte dem på «feil» side i to verdenskriger. Og revansjelyst, ufred og grensetvister har som kjent fortsatt å plage Balkan helt fram til våre dager.

Ex-KNM "Trondheim" skutt sønder og sammen

Ramsund: Et splitter nytt vrak har havnet på Ramsund orlogsstasjon. Skroget er riktig nok gammelt, det er ex-KNM "Trondheim" fra 1960-tallet. Men skadene er av absolutt ny dato og skyldtes et direkte treff av det norske sjømålsmissilet NSM utenfor Andøya i juni.

TEKST OG FOTO: TOR HUSBY

Hadde dette vært krig, ville fartøyet gått til bunns. Sjøforsvaret ville imidlertid bevare målfartøyet for senere bruk og derfor siktet man mot overbygningen. Eksplosjonen forvandlet fregatten til det ugjenkjennelige. Fra babord til styrbord er det et kaos av sammenraste, svartbrente, forvriddede bjelker, avkuttete ledninger og jernskrot. Fra kratere i dekket ser man ned i det indre av fregatten. Eksplosjonen pepret sjøen med skipsrester. På forskipet er bare kanonen og rorhuset intakt. Sensorer nede i skipet viste at trykkbølgene som forplantet seg nedover og innover i skroget ville

ha gjort det av med mesteparten av mannskapet hvis det hadde vært bemannet.

Av hensyn til fiskeri- og turisttrafikken skjedde begge skytingene nattetid.

Positivt overrasket

-Skyteledelsen var overrasket over hvor stor virkning missilet hadde. Fregatten er kort sagt skutt sønder og sammen og ikke til å kjenne igjen. Man kan neppe få en bedre illustrasjon på hvilken kraft sjømålsmissilet har og vil nok varme mangt et markedsføringshjerter på Kongsberg, mener orlogskaptein Stig Klynderud, skyteleder og sjef for FLOs NSM-prosjekt.

Han mener at den vellykte

skytingen av sjømålsmissilet i juni vil nok være et godt salgsargument for Joint Strike Missile til F-35 kampflyene. NSM og JSM er bygget over samme lest, ligner hverandre og har mange av de samme egenskapene. Skytingen fikk store oppslag i internasjonale media, bl.a. i CNN.

Oppfører missilet seg som det skal?

-Dette var den 5. skytingen på 2,5 år og det første med et skarpt stridshode mot et reelt målfartøy. Erfaringene er at missilet flyr slik vi planlegger og vi er trygge på at Sjøforsvaret får et våpen som svarer til forventningene hvis resten av Takeval-programmet (taktisk evaluering) forløper slik

det har begynt. Nå blir det en masse analyser av testfyringene. I september følger to nye tester ved Andøya og fire i 2014. Alle skal være "kalde". Når FLO er ferdig, skal Kysteskadren gjennomføre en operativ evaluering. FLO mener at sjømålsmissilene er operative fra utgangen av neste år, sier Klynderud.

Det var mye forarbeid før missilene kunne fly. Før skytingen ble masten på toppen av overbygningen og luftvarslingsradaren fjernet for ikke å risikere at havarigjengen skulle få tingene i hodet når de entret vraket etter skytingen. Marinemuseet i Horten bad for sikkerhets skyld om å få propellen til odel og eie.

Pensjonerte KNM Trondheim blir truffet og virkningen er voldsom
Foto Forsvarets Mediesenter.

Fritz Melsbø nærmest og folk fra Harstad Ressurs Senter som haler inn fregatten.

Ødeleggelsene var store.

Dit fraktes den med støttefartøyet KNM "Valkyrien".

Gjenbruk

Til tross for at ex-KNM "Trondheim" ikke er til å kjenne igjen, skal skipet bevares og gjenoppbygges i en beskjeden grad. I kanskje 15-20 år til skal den gjenbrukes som målfartøy sammen med søsterskipet ex-KNM "Bergen" og korvetten ex-KNM "Eger". Det er snakk om at et par andre avlagte marinefartøyer kan forsterke flåten av målfartøyer om en stund. Å ha tilstrekkelig antall målfartøyer er nødvendig både av hensyn til Forsvarets interesser og at andre land kan bruke testområdet. Polen, som har kjøpt sjømålsmis-

silet til sitt kystforsvar, planlegger fyringer fra Andenes. Polske offiserer var til stede da "Trondheim" nesten fikk banesåret. Polakkene vil se, lære og gjøre vurderinger av området utenfor Andens før Polen setter i gang samme sted.

Offisersbladet besiktiger vraket av "Trondheim" sammen med overingeniør Fritz Melsbø, FLO Markap, og to representanter for Harstad Ressurs Selskap Metallic som skal skrelle av skrapet og de løse delene med velvoksent klippeverktøy. Deretter skal fartøyet gjøres tett. Jobben tar noen uker.

-I neste fase skal FLO Vedlikehold på Ramsund bygge opp en "containerby" på dekket, for å

gjøre fartøyet klart for en ny økt som målfartøy, opplyser Melsbø, som koordinerer bruken og reparasjonen av målfartøyene.

"Bergen"

Fortøyd ved siden av "Trondheim" ligger ex-KNM "Bergen". Uken etter var den også i ilden. Mens "Trondheim" lå til ankers på Svendsgrunnen, var "Bergen" gjemt bort i en vik på Senja for å skape nye utfordringer for missilbanen som da delvis gikk over land. Skyteavstanden var ca. 120 km, mot 105 km mot søsterskipet. Begge missiler ble avfyrt fra kystkorvetten. Men missilet som var sikket inn mot "Bergen" var "kaldt" og laget bare et pent inngangshull og et ditto

utgangshull. Det nær intakte målskipet er snart klart til ny dyst til høsten sammen med "Eger".

Etter skytingen mot "Trondheim" gikk det med tre dager til opprydding av havbunnen. KNM "Tyr" med sin fjernstyrte undervannsfarkost (ROV) med støtte fra KNM "Valkyrien", tok opp vrakrester fra 16-60 m. dyp fra havbunnen på Svendsgrunnen. Blant de største var deler av radarhytta som veide over 10 tonn. Forsvaret er forpliktet til å rydde opp etter seg etter skyting, enten den skjer på skytefeltet eller til havs. Svendsgrunnen er dessuten et attraktivt fiskefelt som ikke bør forurenses av jernskrot.

Iddske Compagnie af 1808

Artilleriet under Napoleonskrigen.

Iddske Compagnie møter Napoleon og Marshall Ney.

Av WARBERG

Denne gruppen med militær historisk innhold, ble startet i 1998. Bakgrunnen var vår interesse for Napoleon og hans samtid. Videre visste vi at med krigshandlingene som ville komme i tiden 1807 til 1814, så var det muligheter for å involvere seg i denne historien i Norge. Spesielt var dette viktig i Østfold, da mange av krigshandlingene i disse årene foregikk her.

Compagniet har en fast kjerne

på 14 soldater med muligheter for å hente inn reserve mannskap fra omkringliggende grupperinger med samme interesse. I tillegg til soldatene har vi en gruppe kvinner i marketenteriet som følger oss i alle oppdrag og arrangement vi er med på.

Vår faste base er på historielagets eiendom på Prestebakke utenfor Halden. Dette er ikke valgt som en tilfeldighet. Det store slaget på kirkegården den 10. juni 1808 sto her på Prestebakke. Det var et blodig slag som knuste den

Marketenterske Anita Warberg forbereder Compagniets mat.

svenske bataljonen som lå her ved grensen, og over 400 svenske soldater ble tatt til fange. Dette arrangementet har vi gjennomført i juni 2008 sammen med 80 andre soldater fra historiske foreninger i Sverige og Norge.

Vi deltok også dette året 2008 ved Lier, Toverud og Trangen og i 2009 var vi med til Umeå i Sverige og deltok som russiske soldater i et stort re-enactment show iverksatt av Sevar kommune. Dette var 200-års jubileet for de siste kamper med russerne. Her var det

likesinnede grupper fra Finland, Russland, Sverige Danmark og Norge.

Året 2012 var vi på Malta i august og sloss mot engelsk marine infanteri. Senere på året deltok vi ved "Volk slacht am Leipzig" og vi skal delta ved 200 års jubileet for dette slaget i oktober 2013. Da blir vi liggende i telt sammen med 6000 andre militær entusiaster. Det blir spennende.

Mye av tiden går med til å trene, marsjere, ekersere med kanoner og musketter, samt forbedre vårt

Oppstilling av bataljonen før slaget.

Tre infanterister fra Norge har gått inn i den Maltesiske hær.

utstyr. Soldatens utrustning fra den tid er ikke hyllevare på Rema. Informasjon om uniformer, våpen, telt utstyr og annet gammel dags utrustning må vi hente ut fra bøker og museer. Derfor går det mye hyggelig tid med å reise rundt for å besøke museer i Europa hvor vi kan finne informasjon.

Vår gruppe har besøkt museer i Stockholm, København, London, Berlin, Bryssel, Waterloo, Budapest og Paris, og vi kjøper med oss litteratur og kataloger som vi studerer i mørke vinter måneder.

Vi har jo som nevnt mange grupper rundt om i Europa som driver med den samme hobby, og kontakten med disse er helt essensiell for å være oppdatert på ting som kan dukke opp av interesse for Napoleons tiden. Heldigvis er det skrevet enormt mye om denne historiske perioden, så informasjon har vi mye av.

Toppen på vår historiske selv realisering er jo selvfølgelig 200 års jubileet ved Waterloo i juni 2015. Da transformeres vi til prøysiske

soldater og kjemper under Blucher og Bulow mot Keiseren. Dette blir "once in a life time" sammen med 20.000 entusiaster.

Men, først skal vi ha vært med på de slag som sto i Norge med Sverige i 1814. Her blir det kamper og telt leir på Lier og Kongsvinger, Fredriksten, Ingedal, Matrand, Skotterud og Langnes. Vi får nok å gjøre sommeren og høsten 2014.

Det er trivelig og sosialt å ligge i teltleir sammen med våre venner fra Sverige, Finland og Danmark, og så snart været tillater det

pakker vi bilene og hengere med teltutstyr, kanoner og leir utstyr og drar fra det ene arrangement til det neste gjennom store deler av våren og sommeren.

Vi har en glimrende marketen- terske blant oss, som har spesialisert seg på mat fra empiretiden. Denne maten får vi servert, tilberedt over bål i felten og vi ser frem til denne form for "rep øvelse" Dette er en erstatning for de rep. øvelser vi aldri mer blir kalt inn til, da mange av oss har blitt faset ut av de militære

Iddske Compagnies
artilleri åpner ild.

Rolig før slaget – variasjoner av offisersuniformer + en markenterske.

avdelinger vi tilhørte på grunn av alder.

Ved siden av mat på bål har vi hvert år en sammenkomst på den gamle skyss stasjonen på Prestebakke, i "Svenskestuen" fra 1800 tallet. Her dukes det med tre tallerkner og glass fra empire tiden og maten blir servert som på den tiden, hvor bordene er opplyst kun av levende lys. Det er en helt spesiell stemning og alle de som

har opplevd å sette seg tilbake 200 år, finner denne tilstelningen på Prestebakke som et høydepunkt i året.

Kriteriet for å bli medlem av vår gruppe er at man har en viss form for bakgrunn fra Forsvaret. Mange av oss er gamle offiserer og vi tilstreber militær disiplin når man har trukket i uniform. Dessuten bruker vi svart krutt i våre musketter og kanoner, og dette er

ikke en lek. Man må ha disiplin og trene for å forstå hvordan eksplosiver skal behandles. Det er også nødvendig at de som ønsker å være sammen med oss bekoster sitt eget teltutstyr og uniform samt muskett og blank våpen. Her setter det en viss grense for å få trukket til seg unge soldater, men siden vi har fått tilskudd fra banker og fonds har vi startet med å sy opp utstyr til unge soldater som vil

være med. Vi har derfor fått 4 nye rekrutter i 20 årene som vi utstyrer med ny uniform og utstyr.

Dette året 2013 blir et trenings-år for 2014, bortsett fra det før nevnte slag ved Leipzig. Da går vi inn i en felles bataljon med finske og svenske grupper, og Iddske Compagnie er leder av artilleriet i bataljonen. Vi blir 180 personer som reiser til Leipzig hvorav 160 er soldater og 20 er markentersker.

Frivillig krigsfange

Fredssommeren 1945 kom en hjemvendt krigsfange på besøk til Søndre Land. Mannen het Asle Enger, han hadde et oppdrag. Han skulle til Julie og Annie Horn; kone og datter etter avdøde løytnant Torkil Horn. Hans oppdrag var selvpålagt; berette fra fangeleiren Oflag XXI c Sem Schildberg, og begravelsen han der foresto 29. februar 1944 av en savnet kjær mann og far.

OLE CHRISTIAN DALBY
FOTORED: LINE BØE

Asle Enger var major og prest, utdannet fra Krigsskolen i 1926, og embetseksamen fra det teologiske fakultet Universitetet i Oslo i 1932. I boken «Frivillig fange» fra 1982 forteller Asle Enger:

«Så kom sensommeren 1943, og tyskerne fant det for godt å arrestere de offiserene de ikke allerede hadde tatt, for å sende dem til krigsfangenskap i Tyskland og Polen. Ikke før var offiserene arrestert så ringer Feltprosten Laurentius Koren meg og sier: Godkveld du. Jeg har et spørsmål til deg, og du får kort tid til å besvare det. Kirken ønsker at en av våre prester melder seg frivillig, og reiser med offiserene i tysk fangenskap. Den som reiser skal opprettholde Den norske kirkes prestetjeneste der nede i krigsfangenskapet, og må være i fangenskap sammen med offiserene så lenge krigen varer, enten det blir to måneder eller 20 år. Du må svare med en gang, sa feltprosten. – Ja, eller nei, Asle Enger?»

Etter samråd med sin kone, som ga han følgende svar: «Vi skal nok greie oss. Det er andre som er i samme situasjon. Landet er jo i

krig.» - svarte trebarnsfaren ja. Etter et kort opphold på Hvalsmoen i tysk varetekt, og overfart med fangeskipet Isar ankom Asle Enger sammen med 611 offiserskolleger Stettin i Polen i begynnelsen av september 1943. Han bar da fangenummer 1577.

Ved 50 års-markeringen av det tyske overfallet på Norge 9. april 1940, og i 1990 stilte jeg sammen med en fulltallig Krigsskole; offiserer og kadetter på oppstillingsplass i feltuniform med hjelm og gevær. Ordenen om utrustning ble sagt å komme fra en tidligere forsvartssjef, og fortsatt General; Kong Olav. Symbolikken i utrustning denne dagen var klar; aldri mer – vi er beredt. Noe forundret var jeg derfor over valget av hovedtaler; Asle Enger. Kunne en aldrende mann, tross hans bakgrunn, fremføre manende ord til de unge kadetter, de fleste uten viten om hans forhistorie? Min tvil viste seg definitivt ikke å være berettiget. Foran en samlet Krigsskole stilte en høyreist og rank prest seg opp. Hans budskap til offiserer og kadetter levnet ingen tvil: «Truer fiender vårt land – griper vi til våpen!». Etter talen spurte jeg han:

«Husker du Torkil Horn?» Asle Enger på 84 svarte umiddelbart uten betenkning: «Ja, han var jo naboen min han, fra andre siden av Randsfjorden.» Referansen var hans egen oppvekst i Ådalen, ikke langt fra Sperillen.

I minneordene etter Torkil Horns begravelse i Schildberg som Asle Enger skrev til Julie og Annie Horn står blant annet:

«Om formiddagen, før lokket ble satt på den tunge, pene eketre-kisten vi hadde lagt ham i, var noen av hans nærmeste venner; lægen, dr. med Bentzen – hans to assistenter, rittmester Bjelke, Lindgård og jeg – ved kisten – til en liten bønnestund. Jeg vet dere ville vært underlig grepet og takknemlig ved å ha sett ham som han lå der i sin offisersuniform, - så stille og fredfull, - etter livets strid. Slik vil vi minnes vår venn som gikk bort. I lyset av Guds ord – vil vi huske hans bilde, slik som det tegnet seg i våre hjerter: Bildet av en godhjertet og snill venn, bildet av et godt og fint menneske».

Asle Engers tjeneste som prest for de vel 1.100 tilfangede norske offiserene i 1943-45, rørte dem sterkt, og ga et uutslettelig inntrykk. Umiddelbart etter krigens

oppør, og hjemvendte til Norge igangsatte de en innsamlingsaksjon hvis formål var å overrekke sin prest en gave.

En æresbolig ble satt opp på hans kjære hjemsted Ådalen.

I forbindelse med Asle Engers bortgang 27. januar 2000 skrev daværende sjef Krigsskolen, nå Generalløytnant og sjef Forsvarets Etterretningstjeneste Kjell Grandhagen;

«Asle kom tilbake til Krigsskolen, år etter år. Han ble etter hvert et monument i skolens lederskapsundervisning. Han var ydmyk, grensende til beskjeden når han omtalte sin egen innsats. Hvis noen skulle lete etter definisjonen på begrepet «hedersmann» - vil jeg anbefale å oppgi definisjonsforsøket, og i stedet fortelle historien om Asle Enger».

Kilder:

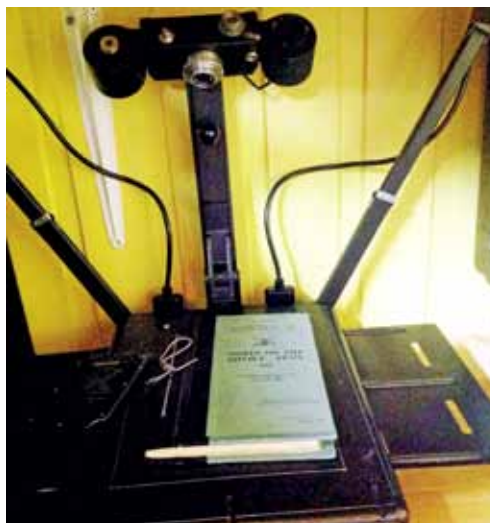
Asle Enger; Minnehefte Løytnant Torkil Horn, 1944. Asle Enger fortalt til Sverre Inge Apenes; «Frivillig fange», 1982. Paul Odland; «90 år i Lysglansen», 1996. Forposten; nr 1, 2000

Unik militærhistorisk sa

Et bolighus i Gausdal, nærmere bestemt Follebu, er hjemmet til en meget spesiell samling av materiell fra andre verdenskrig og frem til i dag. Offisersbladet fikk tips om denne unike samlingen, som er såpass omfattende at den er å regne som et museum. Vi tok turen til Follebu!

Container med innhold fra fallskjerm-dropp under annen verdenskrig. Denne containeren ble droppet i Øyerfjellet i Gudbrandsdalen.

Sovjetisk spionutstyr for avfotografering av hemmelige dokumenter.

Pass og mini-revolver brukt av Blindheim ifm trening av finske fjernopklarings-agenter for oppdrag i Sovjet.

Spesialradiomottager brukt i sikkerhetstjenesten for å finne skjult avlyttingsutstyr.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Huset tilhører sivilingeniør og tidligere oberstløytnant Geir Arild Høiland, som tar oss imot på gårdsplassen. Det vi skal få se, er en samling som først og fremst dekker annen verdenskrig med kampene i 1940, motstandsarbeidet, tysk etterretning, samt norsk etterretning før, under og etter okkupasjonen. Sommeren 2012 åpnet Høiland også en ny utstilling med tema «Kald krig». Her er det fokus på etterretning og hemmelige tjenester i den

kalde krigs periode frem til 90-tallet, fra Vest og Øst. Virksomhet som naturligvis er svært lite kjent for folk flest. Høiland vokste opp på Vestlandet, og Sola flyplass var et spennende område for et barn på 60-tallet. Her ble forsvarsinteressen vekket, men også lysten til å samle på militært utstyr. Det var naturlig at han valgte Forsvaret. Fra 1975 til 2010 rakk Høiland å få med seg Teknisk Fagskole (Forsvaret), Ingeniørhøgskole (Forsvaret), NTH, Forvaltnings-skolen og Stabsskolen. Han har blant annet jobbet ved SBR, DKØ,

FO/I, HFK, FLO/IKT, FKKIS, og har aldri hatt samme stilling i mer enn to år. Og hele tiden har han samlet/kjøpt materiell av interesse.

Det var en opplevelse å få se denne samlingen! I kjelleren var det rom på rom med utstillinger av autentisk materiell som jeg sjelden og aldri har sett før. Selvfølgelig var det uniformer og våpen fra begge sider under krigen og etterkrigstiden, men også spesialutstyr brukt av hjemmefronten, og av «Stay behind grupper» i Norge. Men avlyttings- og spionutstyr fra

krigens dager, og den kalde krigs periode var kanskje det mest spennende og unike med denne samlingen! Hvert rom med eget tema og tidsepoke, og med militærhistorisk kronologi. Med en slik mengde, sjeldenhet og variasjon på materiell og utstyr, er dette det mest spennende «museum» jeg har besøkt. Spesielt er det også at rommene i kjelleren er spesialbygd, flere i betong med tunge ståldører. For samlingen er selvfølgelig svært godt sikret fysisk, med moderne elektronisk overvåkning, for her snakker vi om uvurderlige verdier.

maling i Gausdal!

Fra venstre. Treningsdress brukt i lille Norway, høyt dekorert norsk jagerflyger, Wingcommander ved 23 år, Løytnant i kompani Linge, Sersjant fra NO5. Troop 10. Commando (nordmenn var i denne avdelingen).

Høiland viser en heldekkende HF-mottager på størrelse med en sigarettpakke.

Alarmsystemet er direkte knyttet til Politiet. Ved alarm rykker Politiet direkte ut til Høilands bolig.

Å samle slike mengder materiell er en prestasjon i seg selv. Høiland har klart det ved aktivt innkjøp på Ebay, i tillegg til at han etter hvert har fått mye av enkeltpersoner, som ønsker at gjenstander skal tas vare på nettopp i en slik samling som Høiland har. Nå ønsker samleren og «museumsbestyren» seg jagerfly-utstyr, og komplett marinejeger fra den kalde krigen, for å komplettere utstillingen.

Bildene med bildetekster forteller det meste om den utrolige samlingen, men jeg ønsker likevel å nevne spesielt akvarellen til general Fleischer (se bilde m/forklaring), E-tjenestens radio- og avlyttingsutstyr, samt en original tungtvanns-kjele fra Vemork, som befinner seg hos Høiland. Dette er svært spesielle klenodier. Høiland velger selv hvem han tar imot besøk av, men holder gjerne foredrag om sin samling.

Høiland har besøk fra Offisersbladet og fra Jørstadmoen i inngangsparti til «kald krig» utstillingen, med norsk og sovjetisk grensestolpe. Norsk grensejeger med tidsriktig utrustning. Radiorack fra E-tjenesten, med utstyr for signal-etterretning.

Akvarellmalt tresnitt av Læigastind

Tre-relieff/akvarell lagd av General Carl Gustav Fleischer. Viser kampene ved Narvik mai 1940.

Tresnittet er akvarell malt i farger, har utvendige mål 22,8 cm * 17,5 cm og er merket "LÆIGASTIND PRIMO MAI 1940". Bildet viser Læigastind fremstilt som en kjempe med et stort arisk hode og med muskuløse armer. 7. feltbrigade/6. Divisjon, som fra en utgangsstilling langs foten av Læigastind, hadde som oppdrag å nedkjempe tyske styrker i området fjellryggen opp mot- og på Læigastind. Angrepet startet 2. mai 1940. De norske styrker møtte massiv tysk motstand. Kampene var meget harde, og varte helt til 7. mai da norske styrker hadde nedkjempet fiendtlige styrker langs ryggen og på toppen av Læigastind.

6. Divisjon var ledet av generalmajor C. G. Fleischer, som var regnet som en meget dyktig og erfaren feltoffiser. De norske styrkers innsats ved Læigastind har nok gjort stort inntrykk på generalen, siden han senere i krigen under tjenestegjøring i Canada, laget dette bildet. Fleischer hadde som hobby å male akvareller. Jeg vurderer malingen av bildet som et større kunstnerisk resultat enn utskjæringen. Min stedbestefar general Karl Eriksen som var Forsvarsattache i Canada, fikk dette bildet av Fleischer. Jeg har senere overtatt det. Min stedbestemor fortalte meg at dette var laget av generalmajor Fleischer.

Kerstin Falkenberg Pedersen

Av JOHN BERG, FORSVARSANALYTIKER

Mig-29 på Kuznetsov

Meget store indiske investeringer i utviklingen av en ny og totalmodernisert hangarskipversjon av kampflyet Mig-29 (NATO-bet. Fulcrum), har gjort det mulig for den russiske marinen å henge seg på lasset. Nordflåten hangarskip Kuznetsov får nå for første gang kapasitet til kampflyangrep mot bakkemål på land, skriver Alexander Mladenov i Combat Aircraft.

MIG 29-KUB.

Den nye versjonen, Mig-29K og Mig-29KUB (toseter), har fått et redesignet skrog, bedre motorer og helt ny avionikk. Den indiske marinen mottok 16 fly i tiden 2009-2011, mens leveranser av serie 2 på 29 fly begynte i 2012. Flyene anskaffes primært for hangarskipet Vikramaditya (eks-sovjetiske Admiral Gorskhov). Den russiske marinen har bestilt 20 MiG-29K og fire Mig-29KUB, for russernes eneste hangarskip kampflyving/regiment, 279. KIAP. Flyene vil supplere og med tiden muligens erstatte wingens nåværende Sukhoi Su-33 Flanker-D fly. Flanker-D er en ren luftforsvarsjager. De nye Fulcrum-ene planlegges levert i 2013-2015. Sannsynligvis er de første flyene nå under testing ved det russiske

flyvåpenets 929. testsenter i Akhtubinsk. Derfra skal flyene videre til hangarskipet Kuznetsov. Med Mig-29K/KUBs betydelige multirolle kapasitet, får hangarskipet således kapasitet til å projisere luftmakt mot overflate- og bakkemål. I den verden dette foregår i, har de indiske Mig-29K/KUB-ene en del indiske og israelske komponenter som i de russiske flyene erstattes med russiske komponenter. 279. KIAP har hjemmebase på flystasjonen Severomorsk-3. (Combat Aircraft juli 2013)

US Army tenker nytt

USAs hær arbeider nå med sikte på en omlegging fra "network-centric warfare" til større vekt på "the human domain", skriver Daniel Wasserbly i International Defence Review. Hæren har lenge arbeidet hardt for å utvikle en "landversjon" av luft- og sjøversjonene av nettverkskrig, og mye av dette har vært riktig, men ikke alt, hevdet US Army's TRADOC (Training and Doctrine Command) sjef, general Robert Cone, på et Association of the US Army seminar. Wasserbly skriver at fra år 2000 arbeidet hæren for å utvikle brigader som kunne utnytte nettverkskrig med utrusting fra FCS (Future Combat Systems) programmet, men virkeligheten i Irak og Afghanistan har nå ført til stans i dette.

Generalløytnant Robert Cone.

"We went into Iraq focused on an (enemy) order of battle and a target list - - and talked about how once this complex (enemy) system was collapsed the "human will" would surrender to us," sa general Cone. "Many of us then spent the next eight years of our lives dealing with a little something called the human will, something that perhaps the

American way of war had not focused enough on."

Cone hevdet at konklusjonen er at kapasitet til presisjonsangrep ikke utgjør en strategi, og at bakkestyrker heller må søke å styrke sin forståelse av "the human domain". I mai kom en Strategic Land Power hvitbok, undertegnet av sjefene for hæren, marinekorpset og spesialstyrkene, som bygger på lignende tanker. Her står det at "joint force combat power overmatch is insufficient for achieving strategic success" og at strategisk fokus må være på "human objectives, defined as actions taken to influence to influence people, be they government and military leaders or groups within a population." Nettverksutrustning vil fortsatt ha prioritet, men man synes å ha mistet troen på at nettverkskrig kan dominere et krigsteater. General Cone gikk inn for studier av språk, kultur, historie og samfunn.

Hærens AWG (Asymmetric Warfare Group) er nå TRADOCs pri én, og målsettingen er å kunne sende team bestående av eksperter på lokale forhold til konfliktområder for å fremskaffe analysegrunnlag for regionstilpas-sede sjefer og styrker. General Cone sa at AWG-team allerede opererer "in places I can't talk about" (les: Syria Jemen, kanskje Egypt). Cone håpet også at Hæren vil kunne videreføre HTT (Human Terrain Team) programmet der Hærens eksperter arbeider tett sammen med antropologer for å kartlegge lokalbefolkninger. (International Defence Review juli 2013)

Ubemannet Gripen?

Svenskene vurderer nå om neste generasjon Gripen, JAS-39E/F, skal utvikles i en versjon som kan flys både bemannet og ubemannet. Under Operasjon "Unified

JAS J-39 Gripen.

Protector" over Libya i 2011 fløy Gripen utelukkende rekognosering, dette for å oppnå nær full enighet i Riksdagen om den svenske deltakelsen. (Sosialdemokratene sa "ja" til deltakelse men "nei" til bombing.) En rekke kilder påpeker at de svenske Gripen-flyene foresto det meste av de taktiske kampflyenes rekognosering, men flyenes innsats var begrenset av CSAR (Combat Search and Rescue) helikoptrenes operasjonsradius. Denne begrensningen vil være borte ved ubemannet flyving.

Svenske Saab er i ferd med å bygge opp betydelig kompetanse på UAV-er, gjennom sine Sharco og Skeldar V-200 prosjekter og gjennom deltagelse i den avanserte europeiske nEUROn demonstratoren. (David Oliver, International Defence Review aug 2013)

Russisk bombefly

PAK-DA.

Russernes nye langtrekkende bombefly PAK-DA (som ikke må forveksles med det nye kampflyet PAK-FA) er i ferd med å ta form. Flyet skal være stealthy og blir utviklet av konstruksjonsbyrået Tupolev. Det skal erstatte hederskronte, turboprop-drevne Tupolev Tu-95 (NATO-bet. Bear) og den vesentlig nyere Tupolev Tu-160 Blackjack, begge velkjente fra operasjoner langs norskekysten. PAK-DA blir dual role kjernefysisk og konvensjonelt og trolig i stand til å føre hypersoniske presisjonsmissiler. Flyet blir imidlertid subsonisk. Det vil, som i sin tid Bear og Blackjack, bli produsert ved den statlige flyfabrikken Kazan. (US Air Force Magazine juni 2013)

Bilia leverer etter ditt behov Når du ønsker å kjøpe Volvo på eksport

Volvo International Customers Sales

er en internasjonal salgsorganisasjon som selger biler til diplomater og militære som er på flyttefot. Prisene er meget gunstige, da bilene leveres rett fra fabrikk i Gøteborg. Vi har også mulighet til å levere biler i de fleste hovedsteder i Europa og USA. Bilene kan spesialtilpasses til de markeder de skal brukes/sluttbrukes.

Bilia Økern: Økernveien 115, Oslo.

Magnus Bjørseth Diplomat Sales Manager. Phone: + 47 415 68 318.

E-mail: magnus.bjorseth@bilial.no

**Alt som gjelder Volvo.
Og litt til.**

Ring oss på telefon 08555
Nå oss døgnet rundt via chat på bilial.no
eller facebook.com/bilianorge

Oslo/Akershus: Follo, Fornebu, Jessheim, Lillestrøm, Økern
Buskerud: Drammen, Gol, Hønefoss
Hedmark/Oppland: Gjøvik, Hamar, Kongsvinger, Lillehammer
Rogaland: Forus

Avsender: Offisersbladet, Postboks 501 Sentrum, NO-0105 Oslo

TRUST

WHAT YOU CARRY

WHATEVER THE MISSION

Nammo gives you the edge in any situation, in any environment. The Nammo M72 LAW combines decades of innovation and Nammo expertise to deliver a world-leading close combat weapon. Easy to operate, lightweight and powerful, this compact shoulder-launched munition offers precision and power in a single system, covering a range of different targets.

Nammo

SECURING THE FUTURE